

Ο ΠΑΝ

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟ - ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τεύχος 483 • ΜΑΪΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2007

1927-2007
80
ΧΡΟΝΙΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ

Παρακαλούνται τα τακτικά μέλη του Συνδέσμου να προσέλθουν σε Τακτική Γενική Συνέλευση την Κυριακή 7 Οκτωβρίου 2007 και ώρα 9:30 π.μ. στην αίθουσα της Ένωσης Επαγγελματιών Λογιστών Πρωτεύουσας, Κάνιγγος 27, 5ος όροφος.

Θέματα της ημερήσιας διάταξης θα είναι τα εξής:

1. Ανάδειξη Προεδρείου.
2. Επικύρωση πρακτικών προηγούμενης Γενικής Συνέλευσης.
3. Απολογισμός πεπραγμένων του απερχόμενου Δ.Σ.
4. Έκθεση οικονομικής διαχείρισης με υποβολή Ισολογισμού, Απολογισμού καθώς και Προϋπολογισμού επόμενης χρήσης.
5. Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής.
6. Συζήτηση επί των πεπραγμένων και της οικονομικής διαχείρισης. Προτάσεις.
7. Έγκριση των πεπραγμένων και της οικονομικής διαχείρισης του Προϋπολογισμού επόμενης χρήσης και απαλλαγή του Διοικητικού Συμβουλίου από κάθε ευθύνη.
8. Εκλογή Εφορευτικής Επιτροπής.
9. Διεξαγωγή αρχαιρεσιών για ανάδειξη Διοικητικού Συμβουλίου, Εξελεγκτικής Επιτροπής και Πειθαρχικού Συμβουλίου.

Σημείωση: Σε περίπτωση που δεν θα υπάρξει απαρτία, η Τακτική Γενική Συνέλευση θα διεξαχθεί σε 7 ημέρες, δηλαδή την Κυριακή 14 Οκτωβρίου 2007, την ίδια ώρα και στην αυτή αίθουσα, ανεξάρτητα από τον αριθμό των μελών που θα προσέλθουν. Η υποβολή υποψηφιοτήτων μέχρι την 5η Οκτωβρίου 2007 στα Γραφεία του Συνδέσμου.

Αθήνα 27 Μαρτίου 2007

Ο Πρόεδρος: Απόστολος Πετρουτσάς
Η Γ. Γραμματέας: Καλλιόπη Κασιώλα

Ο ΠΑΝ

Ιδιοκτήτης-Εκδότης: Φ.Ο.Σ. «Ο ΠΑΝ»

Μέλος της Ο.Φ.Ο.Ε.Σ.Ε.

Αριστοτέλους 64, Τ.Κ. 104 33, Αθήνα

Τηλ.: 210 8224777, 210 8224351

Κτήμα: Μάτι Αττικής

Τηλ. 22940 34619

Ιστοσελίδα: <http://www.panas.gr>

E-mail: info@panas.gr

Υπεύθυνος έκδοσης: Απόστολος Πετρουτσάς

Έφορος περιοδικού: Ιωάννα Μαρτάκη

Παραγωγή: Ν. Μαυρομάτης & ΣΙΑ ΕΠΕ

Μάγερ 11, 104 38 Αθήνα

Σχεδιασμός: Νάσος Χατζηαργύρης

sosan66@yahoo.com

Διόρθωση κειμένων: Ιωάννα Μαρτάκη, Ένικα Κατσαρού,
Τίνα Τζουτζάκη

Συντάσσεται από Επιτροπή. Διανέμεται δωρεάν.

Τα κείμενα που δημοσιεύονται είναι ενυπόγραφα

και απηχούν τις απόψεις του συγγραφέα τους.

Publisher: «PAN» Nature Lovers Association

Established 1927

Address: 64, Aristotelous str., 104 33 Athens, Greece

Tel: +30 210 8224777, +30 210 8224777

Website: <http://www.panas.gr>

E-mail: info@panas.gr

80
χρόνια

1927-2007

Το μήνυμα του Διοικητικού Συμβουλίου 2

Χρονολόγιο της ιστορίας του Πάνα 3

Από τη ζωή και τη δράση 80 χρόνων 14

- Εκδρομές
- Κατασκήνωση, Κτήμα
- Σπηλαιολογία
- Περιοδικό
- Γραφεία
- Εκδηλώσεις-Αφιερώματα
- Οι Πάνες αφηγούνται

Εκδηλώσεις-Αφιερώματα 59

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

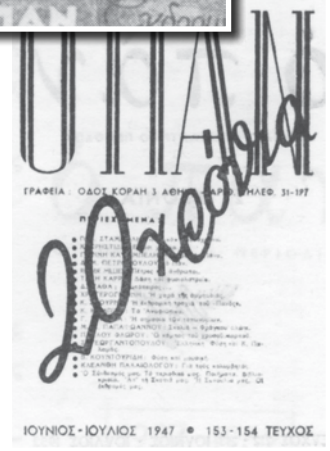
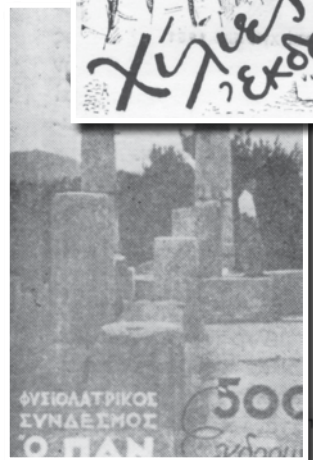
Χρόνια πολλά

Μία σημαντική, πνευματική και εκπαιδευτική (Να και τα επίκαιρα...) προσωπικότητα του μεσοπολέμου, ο Γληνός, ξεκαθάριζε τη συχνά αμφισβητούμενη αξία της παραδόσεως διακρίνοντας δύο είδη: Τη στεία μορφή, αυτή στην οποία προσκολλάται κανείς στον τύπο και αποβαίνει τροχοπέδη για την πρόοδο, και το δημιουργικό ιστορισμό, όπως τον ονόμαζε, όταν αντλεί κανείς από την ουσία της παραδόσεως δυνάμεις και στοιχεία απολύτως απαραίτητα για την πρόοδο.

Ο Πάνας πιστεύει στο δεύτερο, πιστεύει ότι ένας σύλλογος που ξεχνά το παρελθόν του είναι καταδικασμένος να μην έχει μέλλον. Έτσι κι εμείς φέτος που συμπληρώνουμε 80 χρόνια ζωής ανατρέχουμε πίσω και θυμόμαστε. Γιορτάζουμε γενέθλια για να πάρουμε παράδειγμα από τα όσα κατάφεραν το ζεύγος Πετροχείλου, ο Δεστούνης, ο Ανδρουτσόπουλος, ο Σταματιάδης, ο Λουκόπουλος, ο Νικολιδάκης (ο οποίος ειρήσθω εν παρόδω βρήκε το θάνατο στο βουνό, σε νυκτερινή πορεία στα πλαίσια της Γιορτής των Πυρών, ας το θυμηθούμε του χρόνου πάλι), ο Καλλιγέρης, ο Ροζέ Μιλλιέξ, ο Μαρτάκης, ο Βασιλάτος, ο Σίμος και τόσο άλλοι.

Γιορτάζουμε γενέθλια για να μην ξεχνάμε ότι είμαστε ο αρχαιότερος εν ζωή φυσιολατρικός σύλλογος της χώρας! Από τη μία για να συναισθανθούμε τις ευθύνες μας, από την άλλη για να έχουμε πάντα σαν βίωμα, πάνω σε τι αξίες βαδίζουμε. Για να είμαστε νηφάλιοι, σίγουροι και περήφανοι απέναντι σε αυτούς που προσποιούνται ότι δεν μας υπολογίζουν. Για να τραβήξουμε και από εδώ και μπρος το δρόμο που οφείλουμε αλλά και που μας αξίζει. Χρόνια μας πολλά και είτε ευτυχήμένα.

Από το Δ.Σ.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑ

Έρευνα, επιμέλεια κειμένου: Ιωάννα Μαρτάκη

Στα πλαίσια του εορτασμού των 80 χρόνων του Πάνα δημοσιεύουμε ένα σύντομο χρονολόγιο της ιστορίας του. Παρουσιάζουμε τους πιο σημαντικούς και χαρακτηριστικούς σταθμούς της ογδοντάχρονης ζωής του, τα επιτεύγματα του καθώς και τα επιτεύγματα των μελών του στο χώρο της φυσιολατρίας [εκδρομισμός, ορειβασία, αλπινισμός, σπηλαιολογία].

23/6/1927

ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑ. Μια παρέα νέων με καταγωγή από τη Σμύρνη, οι Κ. Χρηστίδης, Ν. Στυλιανόπουλος, Δ. Ζήσιμος, Σ. Χάνος, Π. Μαλλίδης, Ε. Δελαγραμμάτικας, Δ. Κατσούρης και Α. Μαλλίδης, συγκεντρώθηκαν στο γραφείο ταξιδιών η «Ακρόπολις» (οδός Μητροπόλεως 2), συνέταξαν και υπέγραψαν το πρακτικό ιδρύσεως του Συνδέσμου, στον οποίο έδωσαν το όνομα «ΠΑΝ». Το όνομα αυτό δόθηκε υπό τη διπλή του έννοια, να συμβολίζει δηλαδή με τα αρχικά του γράμματα το Πεύκο, τον Αέρα και το Νερό και ταυτόχρονα τον Αρκαδικό Θεό των δασών.

1927 3 Ιουλίου **1η εκδρομή** του Πάνα. Προορισμός: Πόρος. Η εκδρομή πραγματοποιήθηκε με ατμόπλοιο.

1928 Ξεπερνώντας τα όρια της Αττικής, οι Πάνες αναπτύσσουν πρωτοφανή για τα δεδομένα της εποχής ορειβατική δράση ανεβαίνοντας στον **Παρνασσό**, το **Χελμό**, το **Πήλιο** και άλλα μεγάλα βουνά.

Όλυμπος 1930.

στο Κάκαλο.

Σεπτέμβριος: Εκδίδεται το **πρώτο περιοδικό του Πάνα** («Μηνιαίον Δελτίον»). Το περιοδικό του Πάνα είναι το πρώτο συστηματοποιημένης μορφής μηνιαίο περιοδικό φυσιολατρικού - ορειβατικού συλλόγου. Πριν το περιοδικό του Πάνα στα 1929 εκδόθηκε το πρώτο τουριστικό φυσιολατρικό περιοδικό με τον τίτλο «Εκδρομικά» και αποτέλεσε σταθμό στον τουριστικό - περιοδικό ελληνικό τύπο. Το περιοδικό αυτό εκδόθηκε από τρία μέλη του Πάνα, τους Κ. Χρηστίδη, Ν. Τσεκούρα και Κλεόβουλο Δενδρινό (ήταν για χρόνια ο διευθυντής και ψυχή του περιοδικού) και συνέχισε την έκδοσή του ως τα 1936, που σταμάτησε.

Πρώτες συστηματικές **σπηλαιολογικές εξερευνήσεις** του Πάνα στο σπήλαιο Μπάυρον της Κερατέας από τους Ιωάννη Καψαμπέλη, Κλεόβουλο Δενδρινό και Ιωάννη Πετρόχειλο. 62 χρόνια μετά, την 1/3/1992 ομάδα του Πάνα με αρχηγούς τους Θανάση Παππά και Άρη Κουτάκη επισκέπτεται το σπήλαιο Μπάυρον και στην οροφή μιας αίθουσας του σπηλαίου βρίσκει γραμμένη με μπογιά την επιγραφή «ΠΑΝ 1930»... Ο Πάνας συνέχισε τη σπηλαιολογική του δράση και τα επόμενα χρόνια και ο πυρήνας των σπηλαιολόγων του με προεξάρχοντα το Γιάννη Πετρόχειλο ίδρυσε την Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία, το 1951.

1938 Ο Πάνας οργανώνει τις πρώτες του **κατασκηνώσεις σε βουνό και θάλασσα**. Μία κατασκήνωση στον Άγιο Πέτρο στην Πάρνηθα και άλλη μία στη Βάρκιζα. Από τότε, συνεχώς, με μια δι-

ακοπή μόνο κατά τα χρόνια της Κατοχής, οργάνωνε τις θερινές του κατασκηνώσεις αρχικά στη Βάρκιζα και κατόπιν στην περιοχή του Ματιού.

Κατά τη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου και της Κατοχής η δράση του Πάνα περιορίζεται σε εξορμήσεις εντός Αττικής. Τα γραφεία του συνδέσμου επιτάχθηκαν από τους Γερμανούς και διακόπηκε η έκδοση του περιοδικού του, τον Απρίλιο του 1941.

1944 5 Νοεμβρίου: Η πρώτη (μετά την Απελευθέρωση) εκδρομή του Πάνα στον Άγιο Ιωάννη Καρέα.

1945 Απρίλιος: **Επανεκδοση του Δελτίου.** Τα πρώτα μεταπολεμικά δελτία αποτυπώνουν την έντονη παρά τις δυσκολίες της εποχής (άθλια έως ανύπαρκτη συγκοινωνία, φτώχεια, δυσμενείς πολιτικές καταστάσεις) δραστηριότητα του συνδέσμου και παρουσιάζουν τα τρέχοντα οικολογικά προβλήματα. Καταγγέλλεται συστηματικά (σε σχεδόν κάθε τεύχος του περιοδικού) η αποψίλωση των δασών των βουνών της Αττικής, η οποία ξεκίνησε από τους Γερμανούς κατακτητές και ολοκληρώθηκε από τους ντόπιους λαθροϋλοτόμους και την υπερβόσκηση.

1946 23 Ιουνίου: Ο Πάνας πραγματοποιεί τη χιλιοστή εκδρομή του. 14 αυτοκίνητα με 500 εκδρομείς ξεκινούν για Σχοινιά - Μαραθώνα - Οινόη σε μια αξέχαστη εορταστική εκδήλωση. Εκπρόσωποι όλων των συλλόγων χαιρετίζουν τον Πάνα. Παρά τις αντίξοες συνθήκες της εποχής το φυσιολατρικό κίνημα βρίσκεται σε μεγάλη ακμή.

1951 Ο Πάνας αγοράζει το Κτήμα στο Μάτι Αττικής μετά από συντονισμένες ενέργειες του τότε διοικητικού του συμβουλίου με πρόεδρο τον Αλέκο Χειμάρρα. Το Κτήμα (συνολικής έκτασης 14 στρεμμάτων) αγοράστηκε χάρη στις εισφορές των μελών του συνδέσμου και μορφοποιήθηκε σε χώρο κατάλληλο για κατασκίνηση από την προσωπική κοπιαστική τους δουλειά. Η πυκνή ζούγκλα («Ζούγκλα» ήταν και το τοπωνύμιο της περιοχής) από αγκάθια και παντός είδους θάμνους και πεύκα (μικρά και μεγάλα) μετατρέπεται στο ήμερο δασωμένο κτήμα μετά από πολύ κόπο και ιδρώτα.

Σπήλαιο «Κουτούκι», 9/6/1940.

Πρωτοπόροι στο κτήμα μας, λίγο μετά την αγορά του, το 1951.

Στα επόμενα χρόνια κατασκευάζεται το κεντρικό κτίριο και ειδικές πλατφόρμες για το στήσιμο των σκηνών.

1957 Ο Πάνας γιορτάζει τα **30 του χρόνια** με έντονη εκδρομική και ορειβατική δράση. Στη συνέχεια της δεκαετίας αυτής καθώς και της επόμενης πραγματοποιούνται αναβάσεις και πολυήμερες διασχίσεις όλων των ορεινών συγκροτημάτων της Ελλάδας, παρά τα πρωτόγονα συγκοινωνιακά μέσα και τους άθλιους δρόμους. Ταυτόχρονα πραγματοποιούνται πλήθος καλλιτεχνικών και πνευματικών εκδη-

Εκδρομή στο
Πόρτο Ράφτη.

Στο Άγιο Όρος οι
Πέτρος Σίμος,
Νίκος Λουκόπου-
λος, Γ. Ανδρου-
τσόπουλος.

και καλύτερα και μεγάλος αριθμός μελών κατασκηνώνει σ' αυτό κάθε καλοκαίρι.

1975 Οκτώβριος: Γιορτάζεται για πρώτη φορά η «**Ημέρα του Βουνού**». Ήταν μια ορειβατική - πεζοπορική - εορταστική εκδρομή-εκδήλωση που έγινε στη Μονή Νταού Πεντέλης με τη συμμετο-

λώσεων. Ομιλίες, φωτογραφικές εκθέσεις, εκθέσεις ζωγραφικής, προβολές σλάιντς και κινηματογραφικών ταινιών, συναυλίες και εκδόσεις. Στις εκδόσεις, που πραγματοποιήθηκαν με τη μέριμνα και την επιμέλεια του συνδέσμου ανήκουν και τα τρίτομα άπαντα του ποιητή Γιώργου Κοτζιούλα. Πρέπει επίσης ν' αναφέρουμε και το μικρό τόμο «Οι Παναγίες» του Αλ. Παπαδιαμάντη που εκδόθηκε προγενέστερα. Το κτήμα οργανώνεται όλο

χή 17 φυσιολατρικών σωματείων. Ο Πάνας στα πλαίσια μιας γενικότερης επιθυμίας για συνεργασία μεταξύ των σωματείων έριξε την ιδέα της πραγματοποίησης της Ημέρας του Βουνού, μιας ημέρας δηλαδή εξόδου προς το βουνό με τη συμμετοχή όλων των σωματείων. Σύμφωνα με την αρχική σκέψη θα πραγματοποιούνταν το δεύτερο δεκαήμερο κάθε Οκτωβρίου και θα οργανώνονταν από διαφορετικό σωματείο κάθε φορά. Ο Πάνας ήταν ο διοργανωτής της πρώτης «Ημέρας του Βουνού» που στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία.

*Ημέρα του
Βουνού (19
Οκτωβρίου 1975).*

1977 Μάιος: Ο Πάνας γιορτάζει τα **50 χρόνια** του στη Μόλα στην Πάρνηθα σε μια εορταστική εκδήλωση αφιερωμένη στην Ελλάδα και τα βουνά της, στην Αγάπη και στον Άνθρωπο. Στην ξεχωριστή αυτή εκδήλωση μεταξύ άλλων πραγματοποιήθηκε εθελοντική αιμοδοσία στη μνήμη των 6 ορειβατών που χάθηκαν το 1976 σε ατύχημα στον Όλυμπο. Συμμετείχε πλήθος φυσιολατρών από όλα τα φυσιολατρικά και ορειβατικά σωματεία.

1980 Απρίλιος: Πραγματοποιείται με ξεχωριστή επιτυχία η «**Ημέρα του Βουνού**». Παρ' όλο που επρόκειτο να οργανωθεί κάθε χρονιά από διαφορετικό σύλλογο, κάτι τέτοιο τελικά δεν έγινε και ο Πάνας ανέλαβε την πρωτοβουλία να τη διοργανώσει ξανά. Πραγματοποιήθηκαν πεζοπορικές διαδρομές και ανάβαση στην κορυφή Μπελέτσι στην Πάρνηθα. Στη συνέχεια στη θέση Αγ. Τριάδα Δεκελείας πραγματοποιήθηκαν ομιλίες, βραβεύσεις, παρουσίαση παραδοσιακών χορών, εθελοντική αιμοδοσία. Συμμετείχαν αντιπροσωπείες απ' όλα τα σωματεία, ορειβατικά και φυσιολατρικά και εκδρομείς κάθε ηλικίας. Απονεμήθηκαν αναμνηστικά μετάλλια σε όλους τους συμμετέχοντες. Μάλιστα απονεμήθηκαν 600 μετάλλια τα οποία δεν έφτασαν για όλους. Ψυχή της όλης εκδήλωσης δεν ήταν άλλος από τον Μίχο Καλλιγέρη. Με την ατέλειωτη ενεργητικότητά του, τη δημιουργικότητα και τις ιδέες του ήταν ο εμπνευστής πολλών ανάλογων εκδηλώσεων που συνέδεαν τη φυσιολατρεία με την ανθρωπιά και την κοι-

νωνική προσφορά. Στο πλάι του πάντα η γυναίκα του Μάρω και τα δυο του παιδιά.

1985 Οργανώνεται σειρά **χιονοδρομικών εκδρομών** (αγοράζεται σύγχρονος χιονοδρομικός εξοπλισμός) και συγκροτείται ένας πυρήνας νέων σε ηλικία ανθρώπων που συμμετέχει σε ορειβασίες και στη διοίκηση του συνδέσμου.

Στο Κτήμα, οι **σκηνές έχουν αντικατασταθεί ολοκληρωτικά από οικίσκους** και η ζωή είναι πολύ πιο άνετη απ' ό,τι τις προηγούμενες δεκαετίες.

Τα παιδιά της κατασκήνωσης εκδίδουν εφημερίδα με τίτλο «**Χαρούμενες Νότες του Πάνα**» με την επιμέλεια της φιλόλογου Ελένης Δουζίνα. Η έκδοση της εφημεριδούλας θα συνεχιστεί για αρκετά χρόνια.

Ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται κάθε καλοκαίρι στο Κτήμα. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει η εκδήλωση αφιέρωμα στον γνωστό μουσικοσυνθέτη Κώστα Γιαννίδη (ψευδώνυμο του Γιάννη Κωνσταντινίδη), που ήταν φίλος του συνδέσμου μας και αδελφός του μέλους μας Κώστα Κωνσταντινίδη, που παραθέριζε για χρόνια στο Κτήμα μας. Η εκδήλωση αυτή αποτελούσε μέρος ενός αφιερώματος στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, στο οποίο περιλαμβάνονταν ομιλίες, προβολές, αφιέρωμα στο περιοδικό του συνδέσμου (τεύχος 428 Απρίλιος-Ιούνιος 1985) και εκδρομή στη Χίο. Εμπνευστής αυτών των εκδηλώσεων ήταν ο πρόεδρος του συνδέσμου Πέτρος Μαρτάκης.

Στα εγκαίνια των γραφείων μας 19/11/1986.

1986 Ο Πάνας αποκτά **ιδιόκτητα γραφεία στην οδό Αριστοτέλους 64**. Ένα όνειρο χρόνων γίνεται πραγματικότητα. Για μια ακόμα φορά η δραστηριοποίηση και η πρωτοβουλία των μελών του συνδέσμου φέρνουν θαυμαστά αποτελέσματα. Επικεφαλής σ' αυτήν την προσπάθεια ο Νίκος Λουκόπουλος, ο Γιώργος Ανδρουτσόπουλος και το διοικητικό συμβούλιο με πρόεδρο τον Πέτρο Μαρτάκη. Τα γραφεία αγοράζονται με την οικονομική συνεισφορά όλων των μελών και με τις δωρεές της ΟΕΣΕ, του Θάνου Κλαουδάτου, του Γιώργου και της Φωτεινής Ανδρουτσοπούλου, του Ζήνωνα Βλατ-

τή, της Έλλης Κωτσιούλα, του Ηλία Σταματιάδη, του Κων/νου Χρηστίδη, της Άννας Πετροχείλου, του Νίκου Λουκόπουλου, του Γιάννη Νικολιδάκη, της Λευκής Λουκοπούλου, του Ζαχαρία Βασιλόπουλου που προσφέρουν μεγάλα ποσά.

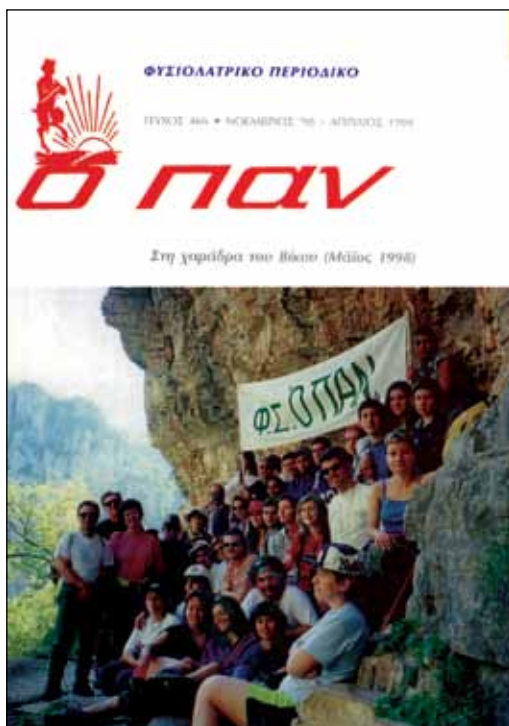
1989 Το παλιό μέλος του συνδέσμου μας **Ελένη Σταματάκη** γίνεται η **πρώτη Ελληνίδα που πατάει τα 6.189 μ.** στην κορυφή Ίμτσα-Τσε των Κεντρικών Ιμαλαΐων.

1992 Ίδρυση Ορειβατικής Ομάδας Νέων του Πάνα. Παρ' όλο που η ορειβατική δραστηριότητα δεν σταμάτησε ποτέ στον Πάνα, ήταν φανερό πως υπήρχε άμεση ανάγκη ηλικιακής ανανέωσης. Έτσι το τότε διοικητικό συμβούλιο με Πρόεδρο τον Πέτρο Μαρτάκη, Αντιπρόεδρο τον Μπάμπη Βασιλάτο, Έφορο εκδρομών το Θανάση Ρόρη και βοηθό Εφόρου Εκδρομών τη Μιρέλλα Αγγελή-Ζαχαριουδάκη θα επιχειρήσει και θα πετύχει την ανανέωση αυτή. Με πρωτοβουλία της Μιρέλλας Αγγελή, καλείται το παλιό μέλος, ήδη από το 1979, του Πάνα Άρης Κουτάκης να βοηθήσει την προσπάθεια. Ο Άρης απόφοιτος Σχολής Οδηγών βουνού, σπηλαιολόγος και έχοντας στο ενεργητικό του μια ανάβαση στο Λευκό Όρος των Άλπεων και αναβάσεις σε όλα τα ελληνικά βουνά, αναλαμβάνει την αρχηγία του ορειβατικού μέρους των εκδρομών των νέων και την ορειβατική τους εκπαίδευση. Έτσι με πυρήνα την ορειβατική ομάδα νέων της δεκαετίας του '80 και νέους φίλους στήνεται από τη Μιρέλλα και τον Άρη η ομάδα που αυξάνεται και πληθύνεται από εκδρομή σε εκδρομή και φτάνει μέχρι τις μέρες μας το ίδιο και ίσως ακόμη περισσότερο δυναμική και ενεργητική. Η πρώτη εκδρομή της ορειβατικής ομάδας νέων θα γίνει τον Ιανουάριο του 1992 στο Μαίναλο.

Παράλληλα με την ορειβασία πραγματοποιούνται **σπηλαιολογικές εξορμήσεις**, συνεχίζοντας έτσι την σπηλαιολογική παράδοση του συνδέσμου. Νέοι και παιδιά μυούνται στο μαγικό κόσμο των σπηλαίων υπό την καθοδήγηση του Άρη Κουτάκη, του Θανάση Παππά και άλλων. Αρκετοί απ' αυτούς θα παρακολουθήσουν τα σεμινάρια σπηλαιολογίας της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας.

Ιανουάριος 2002. Καταφύγιο Μαϊνάλου στα 10χρονα της ορειβατικής ομάδας.

Την ίδια χρονιά με πρωτοβουλία της Μιρέλλας Αγγελή συγκροτείται και **παιδική ομάδα** που θα πραγματοποιήσει πολλές πεζοπορικές εκδρομές και εύκολες ορειβατικές αναβάσεις. Πολύτιμη εδώ θα είναι η βοήθεια του Μίχου Καλλιγέρη, του Απόστολου Πετρουτσά και άλλων μελών του συνδέσμου.

1993 3 Ιουνίου: **Γιορτή Σπηλαιολογικής Πρωτοπορίας.** Με σκοπό να προβληθεί η πρωτοπορία του Συνδέσμου μας στη σπηλαιολογία καθώς και για να τιμηθούν οι βετεράνοι μας πρωτεργάτες, ιδρυτές της Σπηλαιολογικής εταιρείας, πραγματοποιήθηκε μια εξαιρετική εκδήλωση στο Κτήμα μας. Πέρα από τις βραβεύσεις ιδιαίτερα συγκινητική ήταν η ανάρτηση στην πρόσοψη του κεντρικού κτιρίου του Κτήματος της σχοινένιας σκάλας που κατασκεύασαν με δικά τους έξοδα οι πρωτοπόροι σπηλαιολόγοι του «Πάνα», για να κατεβαίνουν στα σπήλαια που εξερευνούσαν.

Καλλίδρομο,
2007.

1997 Οκτώβριος: Στις εκλογές της 12/10/1997 εκλέγονται στο Διοικητικό Συμβούλιο του Πάνα νέοι από την ορειβατική ομάδα που πέρα από την ορειβασία πλέον συμμετέχουν ενεργά στη διοίκηση και οργάνωση του συνδέσμου μας.

1998 Γίνεται προσπάθεια ανανέωσης του περιοδικού του συνδέσμου, έτσι το τεύχος Ιανουαρίου-Απριλίου 1998 θα κυκλοφορήσει για πρώτη φορά με έγχρωμο εξώφυλλο.

1999 Μέλη της ορειβατικής ομάδας εκπαιδεύονται σε **Σχολές Ορειβασίας** και **Σχολές Οδηγών Βουνού** και αναλαμβάνουν τη διοργάνωση και αρχηγία ορειβατικών εκδρομών. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι από το 1992 μέχρι το 1999 περίπου ο μόνος αρχηγός και οδηγός στις ορειβατικές εκδρομές ήταν ο Άρης Κουτάκης που με τις γνώσεις και την προσωπικότητά του συνετέλεσε τα μέγιστα στη δημιουργία και τη διατήρηση της ορειβατικής ομάδας του συνδέσμου. Από το 1999 και μετά η σκυτάλη περνάει και σε άλλα νεότερα μέλη που εκπαιδεύονται και αναλαμβάνουν με υπευθυνότητα την αρχηγία των εκδρομών. Οι εκδρομές αυτές πραγματοποιούνται σ' όλη την Ελλάδα, γίνονται αναβάσεις στα υψηλότερα βουνά, διασχίσεις φαραγγιών αλλά και νέες δραστηριότητες όπως ποδήλατο βουνού, ράφτιν κλπ. Παράλληλα οργανώνονται μαθήματα παραδοσιακών και μοντέρνων χορών στα γραφεία μας που κάθε

Πέμπτη γεμίζουν ασφυκτικά από νέους ανθρώπους.

Από τα τέλη της δεκαετίας του '90 μέχρι και σήμερα στο **Κτήμα** μας πραγματοποιούνται **εργασίες ανακαίνισης και συντήρησης**. Όλοι οι οικίσκοι είναι εξοπλισμένοι με οικοσκευή έτσι ώστε να μην χρειάζεται οι παραθεριστές να φέρουν δική τους. Η κουζίνα και ο ξενώνας στο κεντρικό κτίριο ανακαινίζονται. Πραγματοποιούνται ποικίλες εκδηλώσεις και φιλοξενοούνται οργανωμένες ομάδες Οδηγών και Προσκόπων. Δυστυχώς η συμμετοχή των μελών μας κατά τη διάρκεια της κατασκηνωτικής περιόδου δεν είναι αντιστοιχη με εκείνη προηγούμενων δεκαετιών. Οι εποχές έχουν αλλάξει, η διάρκεια των διακοπών έχει ελαττωθεί, πολλοί έχουν αποκτήσει εξοχικά σπίτια και οι περισσότεροι προτιμούν διακοπές σε νησιά. Έτσι λοιπόν τα διοικητικά συμβούλια και τα μέλη του Πάνα θα πρέπει να βρουν τρόπους να κάνουν το Κτήμα ελκυστικότερο, να οργανώσουν καμπάνια γνωριμίας με τις ομορφιές του, ενδεχομένως και να προσαρμόσουν τη λειτουργία του στα δεδομένα της εποχής. Το Κτήμα είναι εκεί, πανέμορφο και μας περιμένει όλους να το χαρούμε.

Σινιάτικο Φεβρουάριος 2007

2001 Ο Πάνας στην ηλεκτρονική πλέον εποχή μας αποκτά δική του **ιστοσελίδα** στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση: <http://www.panas.gr>. Στην ιστοσελίδα μας παρουσιάζεται η ιστορία του συλλόγου, οι δραστηριότητές του, στοιχεία που αφορούν το Κτήμα, το περιοδικό καθώς και το πρόγραμμα των εκδρομών και των εκδηλώσεων του εξαμήνου. Έτσι πολλά νέα άτομα γνωρίζουν το σύνδεσμό μας, επικοινωνούν μαζί μας και συμμετέχουν στις εκδρομές μας.

Αύγουστος: Το μέλος μας **Κασσιανός Παπαδόπουλος** και μέλος του πολύ δραστήριου σπηλαιολογικού συλλόγου Σ.Ε.Λ.Α.Σ. κατεβαίνει στα **1000 μέτρα βάθος του σπηλαιοβαράθρου Γουργούθακας** (συνολικό ανακαλυφθέν βάθος 1208 μ.) στο νομό Χανίων στην Κρήτη. Στις αποστολές εξερεύνησης (που οργανώθηκαν από τους σπηλαιολογικούς συλλόγους ΣΕΛΑΣ, ΣΠΟΚ και γαλλική ομάδα) και προώθησης των υλικών στα απίστευτα αυτά βάθη συμμετείχε και το μέλος μας Φένια Λυκούρη.

Jebel Toubkal - Ατλάντας, Μορόκκο

2002 Ο Πάνας γιορτάζει τα **10 χρόνια της ορειβατικής ομάδας νέων** με μία επετειακή εκδρομή στο Μαίναλο (19-20/1/02)

και με μια πολύ όμορφη εκδήλωση στο Κτήμα μας στις 19/5/02.

Ιούνιος: Τα μέλη μας **Ηλίας** και **Στέλιος Τσίκας** ανεβάζουν τη σημαία του Πάνα στο ψηλότερο βουνό του Ιράν, το όρος **Damavand** στα 5.671 μ. υψόμετρο.

2003 5 Αυγούστου: Τα μέλη μας **Αλέξανδρος Χέντον**, **Βαγγέλης Κουτσελίνης** και **Παναγιώτης Μπαβέας** επιχειρούν ανάβαση στο **Λευκό Όρος των Αλπεων** (υψ. 4807 μ.) με τους δύο πρώτους να κατακτούν την κορυφή. Η σημαία του Πάνα στην κορυφή της Ευρώπης!

Γιώργος Ανδρουτσόπουλος

Το 2003 αναδεικνύεται σε **έτος αλпинισμού** για τον Πάνα και ανοίγει το δρόμο για αναβάσεις σε ψηλά βουνά του εξωτερικού τα επόμενα χρόνια. Οι επιτυχίες των νέων αλпинιστών του συνδέσμου, μας γεμίζουν χαρά και αισιοδοξία!

Οι φυσιολατρικές εκδρομές του συνδέσμου πραγματοποιούνται κάθε Κυριακή ανελλιπώς και με μεγάλη συμμετοχή εκδρομέων. Πολλά νέα πρόσωπα και συμμετοχή ομάδας μουσικών που χαρίζει κέφι και ομορφαίνει την εκδρομή. Η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων και η απαγγελία ποιημάτων δίνει το στίγμα της ποιότητας που πάντα χαρακτήριζε τις εκδρομές του Πάνα. Βασικοί συντελεστές στην διοργάνωση των εκδρομών και στην προσέλκυση νέων εκδρομέων η Πόπη Κασιώλα και η Μαρία Καραδήμα.

Ταυτόχρονα πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος πραγματοποιούνται στα γραφεία μας που συνήθως συνοδεύονται από την προσφορά εξαιρετικών εδεσμάτων παρασκευής των κυριών του συνδέσμου.

2004 Αύγουστος: Οι αναβάσεις σε ψηλά βουνά του εξωτερικού συνεχίζονται. Ο **Ηλίας Τσίκας**, ο **Στέλιος Τσίκας** και η **Θεοδώρα Μπασάκου** ανεβαίνουν στην κορυφή **Jebel Toubkal** (υψ. 4.167 μ.) στον Μεγάλο **Άτλαντα** του Μαρόκου.

Ullmu Peak, Κιλιμάντζαρο

Δεκέμβρης: Φεύγει από τη ζωή ο **Γιώργος Ανδρουτσόπουλος** πλήρης ημερών στα 100 του χρόνια. Η προσφορά του στο σύνδεσμό μας τεράστια και η προσωπικότητά του μια από τις πιο ξεχωριστές στην ελληνική ορειβασία.

2005 Νοέμβριος: Εκδίδεται το τεύχος 480 του περιοδικού μας με πλήρως ανανεωμένη εμφάνιση και έγχρωμο σε όλες τις σελίδες του. Σημαντικό στοιχείο η εθελοντική προσφορά των μελών μας τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην επιμέλεια των κειμένων.

2006 Φεβρουάριος: Τα μέλη μας Ηλίας, Στέλιος Τσίκας και Θεοδώρα Μπασάκου επιχειρούν ανάβαση στο **Κιλιμάντζαρο**, υψηλότερο βουνό της Αφρικής και οι δύο πρώτοι ανεβαίνουν στην κορυφή UHURU PEAK στα 5.895 μέτρα υψόμετρο.

Αύγουστος: Ομάδα του Πάνα αποτελούμενη από τους Σπύρο Κουκουβάο, Βάσω Τσιγκαροπούλου, Νάσο Χατζηαργύρη, Παντελή Συρμάνογλου, Μαρία Αρβανίτη και Κώστα Μάνδαλο και με τη συμμετοχή των Ισπανών Lucas Herrero και Miguelangel Perrez κατακτά την κορυφή των **Πυρηναίων Monte Perdido** στα 3.355 μέτρα υψόμετρο.

Πέρα από τις ορειβατικές-αλпинιστικές εκδρομές τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί και εξαιρετικές τουριστικές φυσιολατρικές εκδρομές στο εξωτερικό με μεγάλη συμμετοχή μελών όπως σε Ιταλία, Αυστρία, Κορσική-Σαρδηνία, Αιγυπτιακή Σαχάρα.

2007 Ο Πάνας γιορτάζει **80 χρόνια** ζωής. Πρωτοπόρος της συλλογικής φυσιολατρίας στην Ελλάδα, επί 80 χρόνια προσφέρει σημαντικό κοινωνικό έργο, φέρνοντας εκατοντάδες ανθρώπους της πόλης κοντά στη φύση και το βουνό, συμμετέχοντας σε δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος, οργανώνοντας σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Φαίνεται πως τα υλικά που επέλεξαν οι νεαροί ιδρυτές του Πάνα για να τον φτιάξουν, το πεύκο, ο αέρας και το νερό, ήταν μια μαγική συνταγή μακροζωίας και δημιουργικότητας, ένα μαγικό φίλτρο έμπνευσης για τα μέλη του, για όσους συμμετέχουν στη ζωή του. Σίγουρη όμως θα πρέπει να θεωρείται και η επίδραση του παιχνιδιάρη τραγοπόδαρου θεού που μας κλείνει πονηρά το μάτι! Χρόνια πολλά! Καλή συνέχεια! ♣

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ 80 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑ

Ελάτε στις **20 Μαΐου** να το γιορτάσουμε.
Στην αίθουσα του Συνδέσμου Αιγυπτιωτών Ελλήνων,
3ης Σεπτεμβρίου 56, στις 7:30 το απόγευμα.

80
ΧΡΟΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ 80 ΧΡΟΝΩΝ

Έρευνα - επιλογή κειμένων: Ιωάννα Μαργτάκη

Παρακάτω δημοσιεύουμε κείμενα που αφορούν όλες τις πτυχές της δραστηριότητας του Πάνα μέσα στα 80 χρόνια της ζωής του. Τα κείμενα αυτά δημοσιεύθηκαν σε παλαιότερα τεύχη του περιοδικού μας.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

➤ ΠΟΡΟΣ

Πρόγραμμα της 1η εκδρομής του συνδέσμου στον Πόρο
(Από το Αρχείο Εκδρομών του Πάνα περιόδου 1927-30)

Εκδρομή 1η - Κυριακή τη 3η Ιουλίου 1927

Η εκδρομή θέλει γίνη δια του ατμοπλοίου ΝΑΥΤΟΚΡΑΤΟΥΣΑ, ταχυπλόου και πολυτελούς, αναχώρησις εκ Πειραιώς την 8ην π.μ. ακριβώς κατ' ευθείαν δια ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ. Αφίξις 10:30 π.μ., αναχώρησις την 8ην μ.μ, άφίξις εις Πειραιά την 11ην μ.μ.

Το ατμόπλοιοιον θα ευρίσκεται εις Πειραιά αγκυροβολημένον έναντι του ΚΟΝΤΙΝΕΝΤΑΛ.

Τιμή εισιτηρίου μετ' επιστροφής μετά των ναύλων Αθηνών – Πειραιώς δρχ. 55.

Συνιστάται εις τους εκδρομείς όπως φέρωσι τρόφιμα μαζί των.

Τα μέλη του Συνδέσμου δύνανται να φέρωσι και φίλους των υπό ιδίαν αυτών ευθύνην και διά των ιδίων εξόδων.

Έφορος εκδρομής ωρίσθη ο κ. Δ. Ζήσιμος.

Τόπος και ώρα συγκεντρώσεως Σταθμός Ηλεκτρικού Ομονοίας 7 π.μ. ακριβώς.

Η Διοικούσα Επιτροπή

Πόδος,
Ιούλιος 1927.

➤ Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Η δεύτερη εκδρομή (ήταν ορειβασία) στην οποία έλαβαν μέρος 40 άτομα περιελάμβανε και πορεία από το Μετόχι στην Αγία Τριάδα της Πάρνηθας πράγμα που συνετέλεσε να αποκλεισθούν οι υπερήλικες και να μείνουν μόνον οι νέοι.

Η πρώτη αυτή ανάβαση υπήρξε αρκετά κοπιαστική για τους πρωτόβαλτους, μέσα στη λαύρα του Ιουλίου...κατά την επιστροφή τους στο Μετόχι, το αυτοκίνητο έπαθε ζημιά και οι εκδρομείς συνέχισαν ως το Μενίδι με τα πόδια. Επειδή όμως ήταν αργά, δεν βρήκαν αυτοκίνητο υποχρεώθηκαν να νοικιάσουν κάρρα από εκεί για να φτάσουν στην Αθήνα τα μεσάνυχτα. Η νυχτερινή αυτή πομπή με τους πρώτους «ορειβάτες» του «Πανός» και η θεαματική, αν όχι κωμική τους παρέλαση από τους δρόμους της πρωτεύουσας, με την τόσο χαρακτηριστική τους γραφικότητα, υπήρξε η κατάληξη της πρώτης ορειβατικής εξόρμησης του Συνδέσμου

Τόσον οι ιδρυταί όσο και γενικώτερα οι άνθρωποι του Συνδέσμου που παρακολουθούσαν τις εκδρομές του, ήσαν εργαζόμενοι, για τους οποίους τα μεταφορικά των ολίγων τότε συγκοινωνιακών μέσων φαίνονταν πολύ ακριβά. Για το λόγο αυτό εδόθηκε ιδιαίτερη προτίμηση στην πεζοπορία. Οι εκδρομές 6, 8, 10, κάποτε και 12 ωρών ήταν κάτι το πολύ συνηθισμένο... Η πρώτη αυτή περίοδος θα μπορούσε ίσως να χαρακτηριστεί ως η ηρωική εποχή των ποδιών.

«Πάν» Ιούν. - Ιουλ. 1952

Τάσος Ζάππας ➤

➤ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

Ο Πάνας πέρα από τις Κυριακάτικες εκδρομές του οργάνωνε και απογευματινούς περιπάτους στα μέσα της εβδομάδας. Οι προορισμοί τους θα προκαλέσουν κατάπληξη στον σημερινό αναγνώστη.

(Από τεύχη του 1931)

Ο πρώτος περίπατος του Συνδέσμου

Νοέμβριος 1930: Λυκαβηττός

Ο Σύνδεσμος μας εγκαρδιάζει τους μεσοεβδομαδιαίους φυσιολατρικούς περιπάτους επί τη ευκαιρία της πανσελήνου κάνει τον πρώτο τοιούτον στο Λυκαβηττό.

Η αναχώρηση θα γίνει από τα γραφεία του Συν/μου Μητροπόλεως 2 στις 8.30 το βράδυ.

Κορυφή
Παναχαΐκού.
Σεπτέμβριος 1930

Ιανουάριος 1931: Γαλάτσι

Συγκέντρωσις ώρα 7.30 μ.μ. στην πλατεία Κάνιγγος και αναχώρησις, με το τραμ 2 για την Κυψέλη. Περίπατος μέχρι Γαλάτσι. Επιστροφή από την Αλυσίδα με το τραμ 3.

Αρχηγός ο κ. Α. Κίτσος

Φεβρουάριος 1931: Μνημείο Φιλοπάππου

Συγκέντρωσις στις 7.30 μ.μ. στα γραφεία μας και αναχώρησις με φιλικές ομάδες τμηματικά με το φως του φεγγαριού για τη διαδρομή λεωφ. Αμαλίας, Δίον. Αρεοπαγίτη, Μνημείο Φιλοπάππου, Δασύλιο Αγίας Μαρίνας, Θησείο, οδός Σαρρή, Ομόνοια.

Αρχηγός ο κ. Ν Τσεκούρας

Μάρτιος 1931: Κολωνός - 3 Γέφυρες

Συγκέντρωσις στο σταθμό Λαρίσης για να πάμε με το φεγγάρι στους λόφους Κολωνό και Σκουζέ, από εκεί ως τις 3 Γέφυρες. Επιστροφή από την οδό Λιοσίων, στις 3 Γέφυρες για όσους θέλουν υπάρχουν αυτοκίνητα.

Αρχηγός ο κ. Κ. Κορογιαννάκης

Μάιος 1931: Αρδητός - Στάδιο

Συγκέντρωσις στα γραφεία μας Μητροπόλεως 2 στις 8 μ.μ. και από εκεί θα περπατήσουμε μέχρι του λόφου Αρδητού διά των οδών Αμαλίας, Όλγας, Μέτς. Επιστροφή από το Παγκράτι.

Αρχηγός η Δις Α. Καλιαμπέτσου

Ιούνιος 1931: Πειραιϊκή χερσόνησος

Συγκέντρωσις στις 8:15' μ.μ. στα γραφεία του Συνδέσμου Μητροπόλεως 2 και αναχώρηση για το Μοναστηράκι να πάρουμε το τραίνο για τον Πειραιά. Από εκεί μαζί με το συνάδελφο Φ.Ο.Π., θα κάμωμεν με την πανσέληνον τη διαδρομή Πασά - λιμάνι γύρος Πειραιϊκής.

Αρχηγός ο κ. Λουδ. Χότσε

Ιούλιος 1931: Νέον - Παλαιόν Φάληρον

Συγκέντρωση στις 8.30 μ.μ. στα γραφεία μας και αναχώρησης διά το Μοναστηράκι, με τον ηλεκτρικό, μετάβασις εις Νέον Φάληρον και από εκεί με βάρκες θα πάμε στο Παλαιόν Φάληρον.

Αρχηγός η Δις Α. Καλιαμπέτσου

Δεκέμβριος 1931: Κηφισός

Συγκέντρωση στα γραφεία μας. Περί ώραν 7.30 μ.μ. και διά του τραμ Σεπολίων μετάβασις μέχρι της εκκλησίας Άγιος Μελέτιος. Από εκεί πεζή θα εκτελέσωμεν τη διαδρομή Σεπόλια – και ύστερα πλάι στον Κηφισό - Κολοκυνθού, μέχρι της Ιεράς οδού διά της οποίας θα επιστρέψουμε στο τέarma του τραμ Βοτανικού με το όποιον θα γυρίσωμε πίσω.

Αρχηγός ο κ. Π. Φρόνιμος

➤ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗΣ ΕΚΔΡΟΜΗΣ 2-9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1931

Ανάβασις εις τα βουνά Οίτη 2.182 μ., Βαρδούσια 2.485 μ., Γκιώνα 2.510 μ.

Κυριακή 2 Αυγούστου. - Συγκέντρωση εις τον σταθμόν Λαρίσης ώρα 6 πρωινή και αναχώρησης με το τραίνο της Λαρίσης ώρα 6:30' διά το Λιανοκλάδι, απ' εκεί με αυτοκίνητα μέχρι το χωριό Υπάτη. Από την Υπάτη ανάβασις εις Περδικόβρυσιν πορεία 3 ώρες. Διανυκτέρευσις εις το ύπαιθρον.

Δευτέρα 3 Αυγούστου. - Ανάβασις εις κορυφήν Οίτης ύψους 2.182 μ. διά να ιδώμεν την ανατολήν. Κατάβασις εις Χωμύργιανην και διανυκτέρευσις.

Τρίτη 4 Αυγούστου. - Αναχώρησης από την Χωμύργιανην διά την Σκασμένη Στρούγκα των Βαρδουσίων και ανάβασις εις την κορυφήν Βαρδούσι ή Σκούφια. Κατάβασις και διανυκτέρευσις εις Σκασμένη Στρούγκα.

Τετάρτη 5 Αυγούστου. - Ανάβασις εις κορυφάς Ζηριλάκη και Ραϊλή. Διανυκτέρευσις εις υπώρειας του Κόρακα.

Πέμπτη 6 Αυγούστου. - Αναχώρησης νύκτα διά να ανεβούμε εις την υψηλότερα κορυφή του Κόρακα Άι Λιάς ύψους 2.485 μ. Κατάβασις διά την Τρικοκίτσα και την πηγήν Ρούζα. Όσοι θέλουν δύνανται ν' ανέβουν, συνεννοούμενοι με τον αρχηγόν της εκδρομής και εις την κορυφή Πλαγιά και από εκεί να κατέβουν εις Ρούζαν. Από εκεί μετάβασις εις το χωριό Μουσούνιτσα διά διανυκτέρευσιν.

Παρασκευή 7 Αυγούστου. - Από την Μουσούνιτσα διά το χωριό Στρώμη και από εκεί διά την κορυφήν της Γκιώνας. Διανυκτέρευσις εις το ύπαιθρον και εις μέρος 2 ώρας απέχον από την κορυφήν.

Σάββατο 8 Αυγούστου. - Ανάβασις εις την κορυφήν της Γκιώνας ύψους 2.510 μ., κατάβασις δε και διανυκτέρευσις εις χωριόν Κουκουβίστα.

Κυριακή 9 Αυγούστου. - Από την Κουκουβίσταν εις τον Σταθμόν Δελφών

*Βαρδούσια.
Ωραία άποψη
της κορυφής
Βαρδούσι. 1931*

(Μπράλλου) και από εκεί με το τραίνο θα αναχωρήσωμεν δι' Αθήνας.

Αρχηγός εκδρομής ο κ. Κλεόβουλος Δενδρινός.

Την εκδρομήν θα παρακολουθήση και ο καθηγητής Γεωγράφος κ. Ι. Σαρρής επίτιμον μέλος τον Συνδέσμον μας.

Ύπνος: Ο ύπνος θα γίνη εις το ύπαιθρον και εις τα χωρία καθ' ομάδας εις διάφορα σπίτια.

Τροφή: Οι εκδρομείς απαραιτήτως πρέπει να έχωσι τρόφιμα μαζί των διά τας πρώτας ημέρας τής εκδρομής, κατά δε τας υπολοίπους θα προμηθεύονται από τα διάφορα χωριά που θα περνούν.

Έξοδα: Έξοδα ωρίσθησαν εις δραχμάς 300 εις τα οποία περιλαμβάνονται τα σιδηροδρομικά Αθηνών - Λιανοκλαδίου Γ' θέσεως και Δελφών - Αθηνών, τα αυτοκίνητα από Λιανοκλαδίου εις Υπάτην και την αποζημίωσιν των οδηγών αν χρειασθούν.

➤ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΧΙΛΙΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ

Τον Ιούλιο του 1946 ο Πάνος πραγματοποίησε τη χιλιοστή εκδρομή του.

Στο τεύχος 142 (Ιούλιος 1946) δημοσιεύεται η παρακάτω ενδιαφέρουσα στατιστική των χιλίων εκδρομών του.

Ετη	Εκδρο- μές	ΔΙΑΝΥΘΕΙΣΑΙ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ				Υψόμε- τρον Βουνών*	Συμμετο- χή
		Σιδηρ. χλμ.	Αυτοκ. χλμ.	Ατμ/λίων μίλλια	Πορεία ώρες		
1927	20	838	97	104	103	4935	334
1928	41	1707	812	390	124	9172	850
1929	46	2058	949	980	180	10034	713
1930	39	2412	800	64	138	20521	818
1931	55	2873	2158	596	226	22716	1232
1932	43	1649	1441	412	180	21741	1147
1933	44	1306	1302	510	190	24418	1023
1934	53	1600	2040	820	210	15951	2035
1935	55	2100	2705	842	230	29690	1925
1936	65	2173	3219	1336	254	17634	2142
1937	61	2843	1709	1493	275	22666	1801
1938	58	6750	2393	949	272	16104	2028
1939	96	5024	3470	732	362	17212	2156
1940	73	5073	3823	241	425	48891	2178
1941	-	-	-	-	-	-	-
1942	5	-	122	-	12	-	94
1943	32	-	534	-	80	2110	975
1944	12	-	230	-	20	-	157
1945	74	756	4358	43	319	24040	3262
1946	38	90	2509	53	144	10565	2769
	1000	39252	34608	9565	3744	318400	27639

* που υπερβαίνουν τα 1.000 μ.

➤ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΧΙΛΙΕΣ ΜΙΑ ΞΕΚΩΡΙΣΤΗ

του κ. Βασίλη Ιθακήσιου

Ο φίλος ζωγράφος κ. Β. Ιθακήσιος που βρίσκεται στο Λιτόχωρο, με την ευκαιρία του γιορτασμού από το Σύνδεσμό μας των 1000 του εκδρομών, μας έστειλε αναμνήσεις του από μια επίσκεψη μας στη σπηλιά του τον Αύγουστο του 1930 όταν για πρώτη φορά ο σύνδεσμος μας έκανε ανάβαση στον Ολύμπο τις όποιες με εξαιρετική ευχαρίστηση δημοσιεύουμε.

Οι χίλιες εκδρομές του Συνδέσμου σας, έφεραν στη μνήμη μου, μια από τις πιο όμορφες αναμνήσεις της Σπηλιάς μου.

Ένα καλοκαιρινό πρωί, ίσως του 1930, δεν θυμούμαι καλά τη χρονολογία, (γιατί μέσα σε όλα που μου αφήρεσαν οι Γερμανοί ήταν και το ημερολόγιο των πρώτων χρόνων του Ολύμπου). Με οδηγό το Χρ. Κάκαλο, φθάνει από τα Πριόνια μια ομάδα του «Πανός» με σκοπό να μου κάνη επίσκεψη. Νέοι και νέες, αψηφώντας τεσσάρων ωρών λοξοδρόμηση, ροβολούν πρωί-πρωί, από τις απόκρημνες πλαγιές της Σπηλιάς, σαν γίδια που τους έταξαν αλάτι. Και νάτους ξαφνικά μπροστά μου. Η χαρά και το γέλιο που σκόρπισε ο ερχομός τους ήταν τόσο, που κι' οι καπνισμένοι βράχοι της Σπηλιάς ήρχισαν να χαίρουν και να αλλάζουν χρώμα. Η χαρά βέβαια και σε μένα ήταν ξεχωριστή, μέσα στην πρωινή ομορφιά του βουνού, και έκαμα ό,τι μπορούσα, για να τους κάνω ευχάριστη, την επίσκεψη τους αυτή. Σκοπός της εκδρομής αυτής, που μερικά από τα μέλη τους έπαιρναν για πρώτη φορά το βάπτισμα του Ολύμπου, ήτο να ανέβουν τις κορφές, και το σπουδαιότερο, να μείνουν το ίδιο βράδυ, να κοιμηθούν στο ισώμα του Προφήτη Ηλία, να δοκιμάσουν στο υψόμετρο αυτό την αντοχή τους, χωρίς να είναι έκ συστήματος ορειβάται αλλά απλώς φυσιολάτραι, πράγμα που επεχειρούν για πρώτη φορά Έλληνες. Το γλέντι εκράτησε ως τις απογευματινές ώρες, χορός τραγούδι κτλ. Οτε ο αρχηγός της ομάδος δίνει το σύνθημα της εκκινήσεως.

- Ας με συγχωρήσουν τα μέλη της ομάδος αυτής που κράτησα μόνον τρία ονόματα της Δος Αμαλίας τότε Καλιαμπέτσου, του κ. Κλ. Δενδρινού και του κ. Γεωργιάδου. - Με πολλές προετοιμασίες και εξαρτήματα, για την άμυνα του ψυχούς, άρχισε το ξεκίνημα. Ξεκίνημα που μ' άφηνε τόση λύπη, που για μια στιγμή σκέφθηκα να πάρω μέρος στην εκδρομή τους, ως που κατέληξα να τους παρακολουθήσω ως την κορυφή Σκούρτα, για να χαρώ ακόμη όσο μπορούσα την εύθυμη συντροφιά τους. Αυτό έγινε, και όλοι μαζί τότε ξεκινήσαμε. Σαν συμπληρωματικός οδηγός, κατατοπισμένοι στις λεπτομέρειες της διαδρομής επήρα τη θέση μου, ως που φθάσαμε στην κορυφή Σκούρτα. Παρ' όλο που η πορεία ήτο δύσκολη μέσα στην αναθεματισμένη ανηφορία του Ανάθεμα, μια από τις πιο δύσβατες που έχει ο Όλυμπος, το κέφι και τα πειράγματα δεν εσταμάτησαν, που τα περισσότερα απ' αυτά εδέχετο ο κ. Γεωργιάδης για τον ασήκωτο σάκκο

Ο Βασίλης Ιθακήσιος στη γιορτή των γενεθλίων του 11/3/1975. Δίπλα του ο Νίκος Λουκόπουλος

που σήκωνε, που οι αχθοφόροι του Έβερεστ δεν θα τον εκαταπιάνοντο, όσα και αν τους πλήρωναν. Προχωρήσαμε πολύ περισσότερο από ό,τι είχα τάξει στον εαυτό μου. Περάσαμε το Καραούλι και το Σαμάρι, και φθάσαμε στην Αστρέχα, όπου το έμπασμα στο Ισιωμα. Η ώρα πέρασε χωρίς να το καταλάβουμε. Ο ήλιος άρχισε να γέρνει, ρίχνοντας γιγάντιες χρυσές σπαθιές, μέσα στα σπλάχνα της μεγάλης χαράδρας της Σκουριάς Μελαγχολική ώρα για μένα!

Έπρεπε να αποχωριστώ τη συντροφιά... Τους ευχήθηκα ένα καλό ξημέρωμα, και ξεκίνησα βιαστικά, κατακυλώντας επάνω στη σάρα, για το Ασκηταριό μου.

Όταν έφθασα ήταν βράδυ, και ανάβοντας τη φωτιά μου, άκουσα από τα υψώματα του βράχου μια φωνή. Ήταν το παράπονο της Γιανκέα Ελντράιχ, που την παραμέλησα από φροντίδες, και δεν την ε γνώρισα στα παιδιά. Η κοπέλα αυτή, είναι το σπάνιο λουλούδι του Ολύμπου που πήρε το όνομα του επιστήμονος που την ανακάλυψε και βρίσκεται ριζωμένη μέσα στις σχισμές του βράχου της Σπηλιάς.

Με τη φλόγα τής φωτιάς έστειλα τη συγγνώμη μου.

Ας με συγχώρηση και τώρα η αγνή συντροφίσσα μου, και ας με λυπηθή που σωριασμένος εδώ κάτω μέσα στα λιοπύρια, κλαίω στην ανάμνηση της.

Λιτόχωρο 25-7-46.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 144, Σεπτέμβριος 1946)

➤ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΣΙΝ ΕΤΗ

του Νίκου Δ. Λουκόπουλου

Δεν πρόκειται για το γνωστό μυθιστόρημα του Δουμά, αλλά για ένα ραντεβού που δόθηκε πριν είκοσι χρόνια, και τώρα ήρθε η ώρα του.

Είκοσι χρόνια. Ολόκληρη ζωή!

Είκοσι φορές ζαμπλακώθηκαν τα βουνά από τα χιόνια, είκοσι φορές στολίστηκαν οι βραχοπλαγιές τους με νέα λουλούδια, και πέρασαν είκοσι καλοκαίρια κι άλλα τόσα χινόπωρα. Και τα ποτάμια κουβάλησαν αμέτρητα εκατομμύρια τόνους νερό στη μητέρα θάλασσα μέσα σ' αυτές τις επτά χιλιάδες τριακόσιες τόσες μέρες που κύλησαν η μια πίσω από την άλλη. Ζευγάρια ταίριασαν κι έπλεξαν τις φωλιές τους. Παιδιά γεννήθηκαν, και μπουσούλισαν, κι έκαμαν στράτα – στράτα, κι έφτασαν στην ήβη, κι αντρώθηκαν. Οι νέοι, μετά τόσα χρόνια, έγιναν μεσόκοποι φορτώθηκαν στις πλάτες τους χινόπωρα και οι πιο μπροστινοί άσπρισαν καθώς πάτησαν για καλά στα σκαλοπάτια των γηρατειών.

Αλλά καθώς όλες οι ηλικίες πορεύονται παράλληλες και συμπλεγμένες, οι προστάρτες στα χρόνια δεν χάνουν το κουράγιο τους, αφού δίπλα τους και πίσω τους η παρουσία της θαλερής διαδοχής τους στηρίζει και τους γκαρδιώνει. Και τους δίνει αισιοδοξία που να μη διστάζουν να ορίσουν ένα πολύ μακρινό ραντεβού...

Μέρα με τη μέρα λοιπόν πέρασαν τα είκοσι χρόνια, από τότε που είχαμε κανονίσει μια νέα συνάντηση εκεί που είμαστε καθισμένοι στα βράχια της στέγης της Ρούμελης, κατάκορφα στη Γκιώνα, ανάμεσα σ' έναν τρικυμισμένο ωκεανό ψηλών κορφών, που σ' ατελείωτη διαδοχή απλωνόταν ίσαμε πέρα,

όσο έφτανε το μάτι του ανθρώπου, κι έσβυναν στην αχλύ του μαύρους.

Ήταν το 1955, στις 5 Ιουνίου, μέρα Κυριακή. Σκαρφαλωμένοι εκεί πάνω, εμείς οι δεκάξι ορειβάτες, μιας και είχαμε φθάσει δε θυμόμαστε πια την οδύσσεια της προηγούμενης μέρας, τις περιπέτειες, την αγωνία.

Το φορτηγό, που είχε μισθωμένο ο ΠΑΝ, παρουσιάστηκε στην οδό Κοραή με καθυστέρηση 2 ωρών και δεν ήταν και στις καλές του. Λίγο πιο πάνω από τη Μάντρα χάνουμε ένα μπουζί. Ψάχνοντας το βρίσκουμε και προχωράμε. Η μηχανή παραρογχάζει. Στο Βιλλιάρι ανηφορίζουμε με 4-5 χιλιόμετρα μόνο. Στην Κάζα το ίδιο. Αλλά πέρα από τα διάσελα παίρνει ο κουτσός κατήφορο. Κάπου, σταματάμε να σφίξουμε κάτι βίδες. Αλλά μιας και καταφέρνουμε να προχωράμε, οι καρδιές μας είναι χαρούμενες.

Η κασόνα του φορτηγού χωρίς τέντα, ο ουρανός βαρύς, σταγόνες μας έρχονται. Στον κάμπο όμως του Βοιωτικού Κηφισού, ξεμυτίζουν ξάφνου, ψηλά πάνω μας, κάμποσα αστέρια. Πετιέται σε λίγο το φεγγάρι.

Τα παιδιά - πριν 20 χρόνια - καθώς τα ταρακουνάει πέρα δώθε η κασόνα και τα δροσιζει ο αγέρας, έρχονται στο κέφι. Οι γλυκόφωνοι κεηλαδάνε δημοτικά τραγούδια...

Μετράμε το ένα πίσω απ' το άλλο τα χιλιόμετρα, προσπερνάμε κοιμισμένα χωριουδάκια, σκαρφαλώνουμε στο Μπράλο, βγαίνουμε ώρα έντεκα στο Πουρναράκι, διαβαίνουμε τα μεσάνυχτα απ' το Γαρδικάκι (Οίτη) κι ανηφορίζουμε στον άθλιο χωματόδρομο με ταχύτητα χελώνας.

Θα φτάσουμε τάχα πουθενά απόψε; Ποιος το ξέρει!

Το μεγάλο μας φορτηγό δυσκολεύεται στις κλειστές στροφές της ανηφοριάς. Και βογγάει. Τόσο που, στις μιάμιση μετά τα μεσάνυχτα, βρυχιέται μια τελευταία φορά και μένει ακίνητο μέσα σε σκοτεινό ελατόδασος. Γιατρεία δεν παίρνει. Και είμαστε 10 χιλιόμετρα μακριά από την Καλοσκοπή, όπως μας πληροφορεί περαστικό τζέιμς. Φορτωμένοι όλα μας τα σέα, προχωρούμε κάνα χιλιόμετρο ψηλότερα σε ομαλό ξέφωτο και ώρα δύομιση, χωνόμαστε στους υπνόσακκους. Υπάρχει τάχα ελπίδα για την Γκιώνα; Νανουρίζομαστε όμως με τους αχούς της φεγγαρόφωτης νύχτας και με τα κουδούνια κοντινής προβατοκοπής, ξεγλιστράμε από τις έγνοιες και βυθιζόμαστε στον αισιόδοξο κόσμο του ονείρου.

Τα χαράματα στο πόδι, φρέσκοι σαν να είχαμε χοντροκοιμηθεί από το σούρουπο. Βαρυφορτωμένοι, εκτός προγράμματος, φτάνουμε μετά δίωρη

πορεία στην Καλοσκοπή στις 8:30. Παίρνουμε ανασασιά, και ώρα 9:15 με αλαφρά πια σακκίδια, προχωράμε για τη Γκιώνα.

Με σκαμπανεβάσματα στις πτυχές του βουνού και στις χαράδρες και τα διάσελα και στα βράχια και τα μεγάλα μπαλώματα του χιονιού, να μας στα 2.512 μέτρα της κορυφής, ώρα 15:30. Ποιος θυμάται τις χτεσινές ταλαιπωρίες, το ξενύχτι, την παραπανίσια δώρη πορεία σήμερα το πρωί πριν από το σκαρφάλωμα, το ιδρωκόπημα, την καταπόνηση στις ολόρθες βραχοπλαγιές!

Εδώ είν' το αγέρι αθέρινο...Ράχη σε ράχη περπατείς σα να'βγαλες φτερό. Ξαμώνεις – κρους τον ουρανό. Γέρνεις τη γης ξακρίζεις!

Κι εκεί πάνου σα μεθυσμένοι, δώσαμε το τόσο παράλογο μακρινό ραντεβού, από τον Ιούνιο του 1955 για τον Ιούνιο του 1975. Γιατί νιώθαμε τόσο ανάλαφροι, τόσο δυνατοί, τόσο αιώνιοι, σα να είμαστε κι ο καθένας μας μια ακόμα από τις αμέτρητες ψηλές κορφές που ορθώνονταν περήφανες ολόγυρα μας.

Πολλές φορές πατήσαμε την κορφή της Γκιώνας στα μεταξύ χρόνια. Μα φέτος είναι το καθορισμένο ραντεβού για κει πάνου. Και χτυπάει ο ΠΑΝΑΣ την καμπάνα του προσκλητηρίου για τις 7-8 Ιουνίου. Δε θυμίζουμε την ημερομηνία μονάχα σε κείνους που έδωσαν την υπόσχεση πριν είκοσι χρό-

Στην κορυφή
της Γκιώνας.
Ιούνιος 1955.

νια, μα και στους άλλους φίλους και προπάντων στους νέους, για να κάμουν τη γνωριμία της Γκιώνας.

Κρίμα μόνο που δε μπορούμε να τους υποσχεθούμε ίδιες συνθήκες μ' εκείνες του 1955. Ούτε την κασόνα φορτηγού όπου, αδερφωμένος μ' όλους τους συντρόφους σου, νιώθεις να πετάς σαν ελεύθερο πουλί. Ούτε τα απρόοπτα που προκαλεί η ιδιοτροπία μιας χαλασμένης μηχανής. Ούτε μιαν αξέχαστη νύχτα στο φεγγαρόφωτο του υπαίθρου. Ούτε μια πρόσθετη δώρη πορεία με πλήρες φορτίο, όπου δοκιμάζεται το ζωτικό σφρίγος και η αντοχή. Ούτε το μεγάλο μάκρος της ανάβασης κι επιστροφής από Καλοσκοπή κι απάνου...

Γιατί τα ηρωικά χρόνια, πέρασαν πια στην περιοχή της ιστορίας. Τα αναπαυτικά πούλμαν μιάς κακοσυνήθισαν με τα μαλακά τους καθίσματα, και μέσα στον κλειστό κι ασφαλισμένο τους χώρο γινήκαμε μαμόθρεφτοι. Κι ο δασικός δρόμος, πέρα από την Καλοσκοπή, σε βγάνει, καθισμένον στην πολυθρόνα σου, στα Μνηματάκια, στα ριζώματα των βραχοπλαγιών.

Αλλά δεν πρέπει ν' απογοητευόμαστε. Από τα Μνηματάκια και πέρα, το βουνό ορθώνεται πάντα περήφανο και προκλητικό, και σκληρό και μ' εντυπωσιακόν πλούτο εικόνων στο ξετύλιγμα της διαμόρφωσης του, καθώς το ανεβαίνεις.

Καλούμε λοιπόν και τους νέους μας, ν' ακολουθήσουν κι αυτοί. Και, εκεί πάνου στην κορφή της Γκιώνας, να ορίσουν το δικό τους ραντεβού για το 1995,

που τότε οι πρώτοι διδάξαντες μπορεί να μην είναι τίποτα περισσότερο από λίγες φτυαριές χρώμα της Ελληνικής γης.

Η ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ 1955

Γ. Ανδρουτσόπουλος — Φωτεινή Ανδρουτσοπούλου — Λούλα Βουλγαράκη — Στράτος Βλακάκης — Φίλιππος Δεστούνης — Απόστ. Μισαηλίδης — Νίκος Λουκόπουλος — Ευάγγελος Τσάκος — Μιχ. Χατζημήτρος — Ευάγγελος Λιάπης — Βασίλης Κυριακόπουλος — Αλέξης Καρζέρ — Σωτήρης Αδαμάκος — Παναγ. Μπαρμπαλιάς — Θάνος Ρούφος — Περικλής Καρμανίδης — Σπύρος Ραυτόπουλος.

Από τη φωτογραφία λείπουν μερικοί που είχαν αρχίσει να κατεβαίνουν.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 394 Απρίλιος – Ιούνιος 1975)

➤ Πάλι στα ύψη της Γκιώνας

του Νίκου Λουκόπουλου

Μεγάλη ανταπόκριση βρήκε η Πρόσκληση για το εικοσάχρονο ραντεβού της Γκιώνας.

Πολύ νωρίς ήταν ήδη κλεισμένες όλες οι θέσεις για δύο εικοσιτεσσάρια πούλμαν. Και πάρα πολλοί караδοκούσαν καμμιά διαγραφή για να πιάσουν αυτοί τη θέση.

Από την ομάδα του 1955 λείπανε εφτά: ένας που είχε πεθάνει, άλλος που ήταν πρόσφατα χειρουργημένος, τρίτος που αδιαθέτησε κι άλλοι τέσσερις που έχουν εξαφανιστεί από το ορειβατικό στερέωμα. Εφτά λείπανε μα υπερπενταπλάσιοι καινούργιοι τους αναπλήρωναν. Οι ορειβάτες, τα άτομα, ακμάζουν και φθίνουν, έρχονται και παρέρχονται, μα η αγάπη του βουνού μένει πάντα ζωντανή σ' άλλες καρδιές, σε διαδόχους...

Για πρώτη ίσως φορά κανένας από τους 48 συνεκδρομείς, κι εκείνοι που είχαν στόχο την κορφή κι οι άλλοι που λογάριζαν να κάμουν διαδρομές στις χαμηλότερες πλαγιές μόνο, κανένας δεν έλειψε ούτε καν καθυστέρησε έστω κι ένα λεπτό. Έτσι το ξεκίνημα για τη Γκιώνα άρχιζε με τις καλύτερες προοπτικές για την πραγματοποίηση του σκοπού μας. Αλλά και με τους πιο μαύρους οiwνούς: Η θερμοκρασία είχε πέσει τις δυο τελευταίες μέρες κάπου 15 βαθμούς και η μετεωρολογική υπηρεσία μας βομβάρδιζε με προβλέψεις καταιγίδων, χιονιών κ.τ.λ.

Το ταξίδι μας ωστόσο ήταν απρόσκοπτο. Ψιχάλα κάπου - κάπου, βροχή αλλού, ουρανός γκριζομαυρός, βαρύς. Αλλά τρώγοντας ολοένα χιλιόμετρα ζυγώναμε στα βουνά. Και να, μέσα από ανοίγματα της συγνεφιάς, κάτι κορφές του Παρνασσού κάτασπρες, να τα ψηλώματα της Οίτης στολισμένα με τα καινούργια χιόνια, να απόμακρα και οι βράχιοι όγκοι της Γκιώνας στα λευκά τους μεγαλεία.

Ήρθαν κι άλλες ψιχάλες, πλάκωσε και μία ολόπηχτη μαύρη καταχνιά που έβαλε σε σκέψεις τον αρχηγό μας. Αλλά, μας χωρίζει απ' το αύριο μια ολόκληρη νύχτα.

Κυριακή 8/6/1975.

Χαράματα. Ένας ουρανός διάφανος. Ολοκάθαρο το περίγραμμα των κορυ-

φογραμμών γύρω μας. Ζωηρά χρώματα παίρνει ο ανατολικός ορίζοντας.

Ήρθε στην Καλοσκοπή και το δεύτερο πούλμαν που είχε διανυκτερέψει στην Παύλιανη και ώρα 7 ξεκινάμε για πάνου. Ο χωματόδρομος έχει καλή βατότητα και τ' αμάξια δε δυσκολεύονται πουθενά. Περνάνε τα Μνηματάκια, προχωράνε δυο τρία χιλιόμετρα ακόμα, ως τη βάση ριχτής πλαγιάς, και μας αδειάζουν. Ο δρόμος χαράζεται και για ψηλότερα. Πάει, λένε, για κάποια κορφή, όπου βρήκανε χρυσάφι. Καημένη Γκιώνα πώς σε εξευτελίζουν !...

Τριανταοχτώ νομάτοι φορτωνόμαστε τους σάκκους. Οι τριανταεφτά τραβάνε τον ανήφορο. Ο «Ακολουθώ» που έχει στην πλάτη του, εκτός από το σάκκο, και το υπολογίσιμο βάρος των 85 του χρόνων, θα κάμει μια διαδρομή διόμιση ωρών στα κράσπεδα της Γκιώνας, γυρίζοντας στο χωριό με τα πόδια.

— Για να μη σας καθυστερήσω, μας λέει διακριτικά. Πάντως κι εγώ είμαι παρών στο ραντεβού, αφού πάτησα τα ριζώματα της και θα οδοιπορήσω κιόλας πάνου στις πλαγιές της Γκιώνας. Καλή ανάβαση. Και δώστε τα χαιρετίσματα μου στην κορφή...

Μισή ώρα ίσαμε το πρώτο διάσελο, όπου πελώριοι ριζιμιοί, βράχινοι όγκοι στεργιώνουν τις από πάνου κορφές. Θεμέλια θεϊκά, ακατάλυτα.

Κι άλλοι ξεκομμένοι βράχοι μπρος, και απανωτά σύρραχα, και πτυχές, και συγκίνηση. Εκεί πέρα, πίσω απ' όλα, νάτη η μυτούλα του «Καμπαναριού», η πιο ψηλή κορφή της Γκιώνας, κάτασπρη από τα χιόνια κι αστραφτερή απ'

τις αχτίδες του πρωινού ήλιου. Ο μακρινός στόχος της ορειβατικής λιτανείας, ο μαγνήτης για τις καρδιές.

Δίπλα στη λαγκαδιά με τη νεροσυρμή, το μονοπάτι πάει πλαγιαστά ίσαμε τη Γκιωνόλακκα και δεν κουράζει. Αλλά τη μια γεμάτη ώρα τη θέλει.

Από κει όμως κι απάνου αρχίζει η σφίξη στο προς τ' αριστερά σαθρό ριχτό κακόπλαγο. Και τις δυσκολίες του τις πολλαπλασιάζει το φρέσκο χιόνι.

Τονώνει τις καρδιές η γειτνίαση της κορυφής που είναι στημένη εκεί da αντίπερα, στα δεξιά. Τι κοντά που είμαστε ! Σου κάνουν

συνειδητή όμως τη χρονική αλλά και την πραγματική απόσταση τα σκεπασμένα απ' το χιόνι μόχαλα που υποχωρούν: Ένα γλίστρημα προς τα κάτω, ένα γονάτισμα, ένα κωλοκάθισμα... Τι μακρινά που είναι ή κορφή !

Τέλος να, σε μια ώρα και κάτι, το πλαγιαστό «Μεγάλο Διάσελο», το φαρδύ πέδιλο όπου ακουμπάει ό κώνος.

Χρειάζεται αρκετή ανάπαυση για να γίνει το τελικό άλμα.

Βαραίνει στην ψυχή σου ο πελώριος όγκος της κορφής. Νιώθεις μηδαμινός, εξαφανισμένος, ανύπαρκτος.

Τι είναι τάχα αυτά τα μαύρα στίγματα που έρπουν προς τα πάνου στο

Οι «μετά είκοσι
έτη» ορειβάτες
μας στην κορφή
της Γκιώνας,
8 Ιουνίου 1975.

Λευκό τείχος κι ένα -ένα εξαφανίζονται εκεί ψηλά, σα να αναλήφθηκαν και να χωνεύτηκαν στο στερέωμα.

Το στρώμα του χιονιού ολοένα παχύτερο, τα πόδια όλο και πιο βαριά, οι χτύποι τής καρδιάς σφυροκόπημα και η ανάσα λαχάνιασμα. Και η Γκιώνα μοναχική, απαθής, ακατάδεχτη.

Να όμως που τέλος κέρδισες την ευμένεια της. Σε υποδέχεται γελαστή.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 395 Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1975)

➤ ΕΤΣΙ ΑΠΛΑ ΣΑΝ ΑΝΑΦΟΡΑ..

(ΟΡΕΙΒΑΣΙΕΣ - ΧΕΙΜΩΝΑΣ 1992)

Της Μιρέλλας Αγγελή-Ζαχαριουδάκη

Και είπαμε ξεκινάμε πάλι.

— Από την αρχή;

— Και γιατί όχι!

Και έτσι κι έγινε. Στην αρχή ήταν δύσκολο.

Μετά τους βρήκαμε σχεδόν όλους.

Άλλοι με παιδιά, άλλοι όπως πριν, άλλοι...

Θυμηθήκαμε τα παλιά, τότε που ήμασταν όλοι μαζί, μια παρέα... ορειβάτες τρελλοί, φιλόδοξοι "οι νέοι του Πάνα".

Το τηλέφωνο άναψε, ο ένας έπαιρνε τον άλλο.

— Ραντεβού στην εκδρομή... Φέρε και κανέναν καινούργιο!

Στην αρχή η συμμετοχή ήταν μικρή. Προορισμός το Μαίναλο.

Η βραδιά στο Καταφύγιο δεν περιγράφεται. Κι όμως ξανασμίξαμε, μετά από τόσα χρόνια, ο Βαγγέλης, ο Άρης, η Άρτεμις, ο Κώστας, ο Παναγιώτης...

Και δεν είχαμε αλλάξει σε τίποτα.

Τραγούδι - φαγητό - χορός!...

Ο καιρός θαυμάσιος, το βουνό χιονοσκεπαστο, η διαδρομή καταπληκτική και για τους καινούργιους ορειβάτες ιδανική. Ξανανιώσαμε συναισθήματα ξεχασμένα!

Μπήκαμε μέσα στα σύννεφα.

Ανεβαίναμε και ήμασταν ανάλαφροι και κεφάτοι.

Πίσω και κάτω μια απέραντη κατάλευκη βαμβακένια θάλασσα που μέσα της ξεπροβαίνουν οι κορυφές των βουνών γεμάτες χιόνια.

Τοπίο μαγευτικό, παραμυθένιο κι εμείς ζωντανά πλάσματα μέσα σ' αυτό, προχωρούσαμε ανηφορίζοντας για την κορυφή. Είχαμε και παρέα. Το πιστό σκυλί του καταφυγίου. Ακούραστα έτρεχε πότε εμπρός και πότε πίσω, σκάβοντας το χιόνι, γαυγίζοντας και κουνώντας φιλικά την ουρά του.

Ο καλός καιρός και οι κατάλληλες συνθήκες, έδωσαν την ευκαιρία στον αρχηγό μας τον Άρη να μας δείξει μερικά βασικά πράγματα που έπρεπε να κάνουμε σε περίπτωση πτώσης σε απότομη χιονισμένη πλαγιά, όταν φτάσαμε στην κορυφή. Το ευχαριστήθηκαν πραγματικά πέφτοντας και κυλώντας στο χιόνι.

Λίγη ξεκούραση και επιστροφή, διασχίζοντας το πυκνό δάσος στους πρόποδες του Μαινάλου.

Ανανεώνοντας το ραντεβού δώσαμε τα χέρια ευχαριστημένοι και γεμάτοι

βουνίσιο αέρα.

— Άντε παιδιά και την άλλη φορά με το καλό.

Αυτή τη φορά, το καταφύγιο του Καλλίδρομου γέμισε. Μερικά άτομα σε «λίστα αναμονής» δεν μπόρεσαν να έρθουν. Είχαμε και πολλούς καινούργιους. Ταίριαξαν με την παρέα, γνωριστήκαμε και ξεκινήσαμε.

Η Αθήνα αποκλεισμένη με χιόνι. Τα βόρεια προάστια σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Βγήκαμε στην Εθνική. Τα πάντα χιονοσκεπαστα, μαγευτικά. Ένα τοπίο που δύσκολα ξεχνάς. Και ως από θαύμα στη μέση της διαδρομής το χιόνι εξαφανίστηκε.

Ανηφορίσαμε τους γραφικούς δρόμους της Μενδενίτσας και σε λίγο φτάσαμε.

Ίχνος χιονιού δεν υπήρχε. Μας κακοφάνηκε λίγο. Με τα σακίδια στους ώμους πήραμε το μονοπάτι για το καταφύγιο.

Η ταβέρνα του χωριού μας φιλοξένησε και ένα τρικούβεργο γλέντι άναψε.

Χορός - τραγούδι - κρασί και τρυφερότατα παιδάκια. Βραδιά αξέχαστη...

Το πρωί ανοίγοντας τα μάτια μας τα είδαμε όλα κατάσπρα.

Ένα απαλό, φινό χιόνι σκέπαζε τα πάντα.

Ξεκινήσαμε όλοι μαζί.

Μιά σειρά από πολύχρωμα μπουφάν και σκούφους. Νέοι και κεφάλτοι. Μια παρέα, μια ομάδα!

— Με σένα αρχηγό θα πάμε στην κορφή, θα πάμε εκεί ψηλά να κάνουμε τριλιλι... τραγουδούσαμε.

Και νάμαστε στην κορφή μέχρι και ο 9χρονος Αλέξης και ήταν και η πρώτη του κορυφή.

Επιστρέψαμε. Εύκολη διαδρομή χωρίς πρόβλημα.

Η εμπειρία για τους καινούργιους διδακτική αλλά και για μας ήταν μια καλή προπόνηση και προετοιμασία για την επόμενη ορειβατική εξόρμηση.

Αυτή τη φορά, προορισμός η χιονοσκεπαστη Δίρφυς. Δύσκολη εποχή και το χιόνι πολύ αυτή τη χρονιά. Το πούλμαν μας άφησε αρκετά μακριά από το καταφύγιο. Δεξιά και αριστερά του δρόμου σαν τείχος ψηλός το χιόνι.

Κάποια στιγμή κατέφθασε τρέχοντας σβέλτα ένας μικρόσωμος, ηλιοκαμένος, χαμογελαστός, γραφικός τύπος με σπορτέξ παπούτσια.

- Εδώ - εδώ παιδιά. Από εδώ από το μονοπάτι. Σας περιμένα.

Οι σχετικές συστάσεις απέδειξαν ότι επρόκειτο για τον φύλακα του καταφυγίου τον Γιάννη τον Κακάτσο, για τον οποίο αργότερα μάθαμε από διηγήσεις του στο καταφύγιο ότι πρόκειται για ένα δεινό ορειβάτη.

- Ξέρετε εγώ το ανεβαίνω σχεδόν κάθε μέρα το βουνό, έτσι για βόλτα, για προπόνηση, και μια φορά, ο αέρας με πέταξε μέσα στο δάσος και προσπα-

Δίρφυς 1992.

θούσα να πιαστώ από τα δέντρα. Έχω ανέβει στις Άλπεις σε πολλές κορυφές, και τώρα προετοιμάζομαι για τα Ιμαλάια.

Το καλοκαίρι θα ανέβω στο MATERHORN, στις Άλπεις, αν το θέλει ο Θεός.

Καταπληκτικές οι διηγήσεις, τέλεια και η φιλοξενία του. Τζάκι αναμμένο, τσάι του βουνού όσο θέλεις...

Τα πρωτότυπα παιχνίδια με την έμπνευση της Λάριας και η κεφάτη συμμετοχή όλων μας, μας χάρισαν μια ακόμα αξέχαστη βραδιά στο καταφύγιο της Δίρφυς.

Οι πρώτες δειλές ηλιαχτίδες, στραφτάλισαν στις κρυστάλλινες σταγόνες των παραθύρων.

Θέαμα μοναδικό και στο βάθος η Δίρφυς. Ναζιάρα αλλά και επιβλητική σε προκαλούσε να τρέξεις κοντά της, μη μπορώντας να αντέξεις στον πειρασμό. Παίροντας χρυσοκόκκινα χρώματα από το πρωινό φάνταζε, διαγράφοντας τον ορίζοντα με τον όγκο της. Το χιόνι πολύ. Το φαρδύ μονοπάτι μέχρι τους πρόποδες ούτε που φαινόταν.

Αλλού βούλιαζες και αλλού γλιστρούσες.

Ο καιρός μοναδικός, ούτε ένα συννεφάκι, ούτε μια πνοή ανέμου. Ήμασταν τυχεροί!

Συναχτήκαμε έξω από το καταφύγιο. Οι σχετικές οδηγίες είχαν δοθεί από τον αρχηγό της ομάδας, ο εξοπλισμός πλήρης, οι αναμνηστικές φωτογραφίες τραβήχτηκαν και η ομάδα ξεκίνησε.

-Παιδιά δεν χρειάζεται βιασύνη, έχουμε και καινούργιους. Προχωράμε και όπου φτάσουμε. Θα μας το δείξει το βουνό και οι δυνάμεις μας. Ποτέ κόντρα με τη φύση... Δεν κάνουμε αγώνες, απολαμβάνουμε. Δεν χρειάζεται άγχος ούτε φόβος. Το βουνό μας θέλει και ο καιρός είναι μαζί μας.

Προσοχή λοιπόν και θα τα καταφέρουμε!..

Στην αρχή μας φάνηκε εύκολο. Όταν όμως αρχίσαμε να ανεβαίνουμε τη ραχοκοκκαλιά τα πράγματα δυσκόλεψαν. Το χιόνι έλειωνε με τον καυτό ήλιο και οι πέτρες ξεκολλούσαν κάτω από τα πόδια μας.

Χωνόμασταν μέχρι τα γόνατα στο χιόνι. Ο ρυθμός μας ήταν αργός αλλά σταθερός.

Γύρισα για πολλοστή φορά, και κοίταξα πίσω μου. Ένας ορίζοντας κορυφές, κατάλευκες κι αστραφτερές, μαγεμένη φύση, λες και πετούσες πάνω τους. Και στο βάθος σαν μικρή ασήμαντη κουκίδα το καταφύγιο.

«Να η ζωή που δεν τη νοιώθει όποιος δεν έρχεται μαζί μας...» σιγοτραγουδισα.

Η ζέση μας ανάγκασε να μείνουμε με τα μακώ μπλουζάκια και το νερό κόντευε να τελειώσει στα παγούρια μας.

Είχαμε σχεδόν φτάσει λίγο πριν την κορυφή.

Αγρια και προκλητικά τα βράχια μπροστά, και πίσω μας το απότομο κόψιμο της πλαγιάς.

Είχαμε όλοι κουραστεί από την συνεχή προσπάθεια.

Η ώρα μας είχε ξεφύγει αρκετά και το ραντεβού με το πούλμαν ήταν συγκεκριμένο.

Κανα-δύο δήλωσαν αδυναμία να συνεχίσουν και κατηφόρισαν επιστρέφοντας.

Το αποφάσισα κι εγώ. Ήταν ευκαιρία γιατί είχε αρχίσει να με ενοχλεί η

μέση μου και δεν έβρισκα το λόγο να συνεχίσω επιβαρύνοντας την, με το σκοπό να φτάσω στην κορυφή.

Κάθησα σ' ένα βράχο και άφησα το βλέμμα μου να περιπλανηθεί παντού.

Έβλεπα - έβλεπα και δεν χόρταινα την ομορφιά των βουνών.

Κι αυτό το παγωμένο απαλό αεράκι, δροσίζε το πρόσωπο μου, που ήταν κατακόκκινο σαν πατζάρι από την έντονη αντανάκλαση του χιονιού.

- Σπάνια μέρα για τέτοιο βουνό, αναλογίστηκα. Αν είχε ομίχλη ή αν φυσούσε δυνατά ούτε στη μέση δεν θα φτάναμε. Ούτε που θυμάμαι πόση ώρα ήμουν εκεί καθισμένη, όταν ξαφνικά άκουσα τις φωνές και τα γέλια της ομάδας που επέστρεφε.

Κατέβαιναν από το λούκι με τσουλίθρες. Σε λίγο θα ήταν κάτω. Έπρεπε να βιαστώ.

Το τσαγιερό άχνιζε και μια υπέροχη μυρουδιά βουνήσιου φασκόμηλου, με τύλιξε μπαίνοντας στο καταφύγιο. Ο κυρ-Γιάννης ο φύλακας είχε κάνει πάλι τις κατάλληλες προετοιμασίες και μας περίμενε.

Στην κορυφή του
Καλλίδρομου
23/2/1992.

- Καλώς τα παιδιά, εδώ όλα είναι έτοιμα. Πιέστε ζεστό τσάι και ζεσταθείτε στο τζάκι. Δύσκολο το βουνό, έ!.. Αλλά μπράβο σας. Σας έβλεπα εγώ που ανεβαίνατε. Νά 'ρθετε του χρόνου να πάτε και στο Ξεροβούνι. Θα σας πάω εγώ από ένα μονοπάτι, να κάνουμε όλο το γύρο.

Αξέχαστες στιγμές, μοναδικές θύμισες. Αγκαλιαζόμασταν και φιλιόμασταν με έναν - έναν που έμπαινε... Είμασταν όλοι μια παρέα πάλι. Έτσι σαν οικογένεια!.. Και μας άρεσαν τα βουνά, τα αγαπούσαμε, τα θέλαμε. Ποτέ δεν σταματήσαμε να τα θέλουμε.

Ήταν ένα κομμάτι του κρυφού εαυτού μας, της ανάγκης μας, ψυχικής και σωματικής. Το βίτσιό μας αν το θέλετε.

Και είχε γίνει ανάγκη και στους καινούργιους της παρέας, το βλέπαμε καθαρά!

Πράγματι πετύχαμε!

Τώρα που τα γράφω όλα αυτά, έρχονται πάλι στο μυαλό μου όλα από την αρχή, τότε που πήρα το τηλέφωνο στα χέρια μου και σχημάτισα τους αριθμούς φίλων παλιών, αγαπημένων, που δεν ξέχασα ούτε πρόκειται να ξεχάσω ποτέ.

Και σμίξαμε στο Μαίναλο, στην εκδρομή του «Πάνα», ο Βαγγέλης, ο Άρης, η Άρτεμις, ο Κώστας, ο Παναγιώτης...

Και ο ένας έφερε τον άλλο, και οι παλιοί τους καινούργιους και οι καινούργιοι καινούργιους... το Θανάση, τη Σοφία, το Λάμπρο, τη Μάγια, το Γιάννη... την καινούργια γενιά του «Πάνα»!

Αξιζε λοιπόν τον κόπο. Είναι κάτι μοναδικό για μας.

Σαν σημείωση: Η προσπάθεια αυτή έγινε με τη βοήθεια και τη συνεργασία του παλιού φίλου και συνορειβάτη, στις εκδρομές του «Πάνα» από το 1979, του Άρη του Κουτάκη. Σαν έμπειρος ορειβάτης τώρα πια, μας οδήγησε στις πανέμορφες αυτές κορυφές της ελληνικής μας φύσης. Πρόκειται για ορειβατικές εκδρομές που έγιναν το χειμώνα του 1992.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 449 Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1992)

➤ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Η εκδρομή στον Όλυμπο στις 28-30 Ιουλίου του 2001, και η ανάβαση στο Μύτικα ήταν για όσους συμμετείχαν μια πολύ έντονη και ξεχωριστή εμπειρία. Την εμπειρία τους αυτή μοιράζονται μαζί μας κάποια από τα παιδιά της ομάδας καταθέτοντας τις εντυπώσεις τους στο περιοδικό μας.

«Δεν είχα σκεφτεί τότε ότι θα μπορούσα να φτάσω στην κορυφή... Η μικρή μου εμπειρία στην ορειβασία μου δημιουργούσε αναστολές η μεγάλη μου περιέργεια όμως να γνωρίσω την κατοικία των 12 θεών, ηρώων των σχολικών μου χρόνων, ήταν το κίνητρο για να κάνω μια προσπάθεια που αποδείχτηκε τελικά ικανή για να τα καταφέρω...

» Το πρώτο πράγμα που χαρακτήρηκε στο μνήμη μου, το "Μονοπάτι της Σιωπής"... Ένας συγκρατημένος ενθουσιασμός για το τι θα συναντούσα παρακάτω, με κυρίευσε, μια που δεν φαντάστηκα ότι η συνέχεια θα ήταν εξίσου καλή και ίσως και καλύτερη από την αρχή.

» Και ξαφνικά στην κορυφή...! Το θέαμα μοναδικό! Το δέος που σου προκαλεί το ύψος, ο όγκος, αλλά προπάντων η ομορφιά του τοπίου, είναι ικανά για να σε κάνουν να νιώσεις τυχερός που κατάφερες να φτάσεις μέχρι το τέρμα και να δεις αυτό που λίγοι έχουν την τύχη να βιώσουν...

» Κλέβοντας λίγο από την ομορφιά του τοπίου αλλά και τη δόξα των Ολύμπιων, ένιωσα να συμμετέχω στιγμιαία στα δρώμενα της κατοικίας των θεών, έστω και νοερά.

» Κατακτώντας την κορυφή, εύκολα καταλαβαίνει κάποιος, γιατί οι θεοί επέλεξαν τον Όλυμπο για κατοικία τους. Δεν τους άξιζε τίποτα λιγότερο όμορφο από αυτό που μπορείς να αντικρύσεις από την κορυφή αλλά και από αυτό που μπορείς να βιώσεις κατά την πορεία προς αυτήν...»

Μαρία Τσουκάκη

«Στο βουνό των θεών ζεις ένα όνειρο, γεμάτο «ζωηρές» εικόνες από πυκνά δάση, μεγάλες ρεματιές, ψηλές κορφές, μυθικά μονοπάτια και ήσυχες γωνιές. Ο Ολύμπος είναι η μικρογραφία της ζωής. Ξεκινάς μικρός, όπως τα μονοπάτια στα Πριόνια, μεγαλώνεις όπως τα αραιά δάση στις χαμηλές πλαγιές του Μαυρόλογγou. Στη συνέχεια αντιμετωπίζεις τις δυσκολίες της ζωής, όπως οι δύσβατες πλαγιές της Κακόσκαλας και του Στεφανιού, αλλά επιβραβεύεσαι για τις προσπάθειες σου στη ζωή, όπως η ανάβαση σου στο Μύτικα, σ' αυτή την δύσκολη και απότομη κορφή. Το βουνό σου δίνει ζωή και ο Όλυμπος μας τόνωσε πολύ να συνεχίσουμε ακόμα ψηλότερα, για νέες εξορμήσεις και νέες κορφές».

Βαγγέλης Κουτσελίνης

Στο Λούκι
του Μύτικα.
Ιούλιος 2001

«Κυριακή 29.7.2001. Γύρω στις 7.30 π.μ. ξεκίνησε η πορεία από το καταφύγιο για μια διαδρομή περίπου 3 ωρών, με τη βλάστηση να συνεχίζεται αξιοσημείωτα μέχρι περίπου τα 2.200 μέτρα. Από εκείνο το υψομετρικό σημείο και πέρα, το τοπίο αποκαλύπτεται μεγαλειώδες με τους ορεινούς όγκους να αγκαλιάζουν τη ματιά σε κάθε αγνάντευμα. Διασχίζουμε τα Ζωνάρια και φτάνουμε στη βάση της ψηλότερης κορυφής του Ολύμπου. Η θέα και μόνο του Μύτικα είναι η καλύτερη τόνωση πριν τη δοκιμασία στο «Λούκι», το τελευταίο και πιο συναρπαστικό κομμάτι της ανάβασης που περιλαμβάνει 100 περίπου μέτρα αναρρίχησης, χρησιμοποιώντας τα άκρα του σώματος και ακολουθώντας τα ειδικά «πατήματα» που έχουν σημειωθεί για τον σκοπό αυτό.

» Η τελευταία αυτή προσπάθεια διαρκεί περίπου 35 λεπτά μέχρι τη στιγμή που γίνονται αισθητά τα παγωμένα νέφη που ανεβαίνουν από τα «Καζάνια» και κτυπούν το πρόσωπο σου, σαν να επιδιώκουν να σε συνεφέρουν και να σε προετοιμάσουν για το θέαμα που πρόκειται να ακολουθήσει. Η αναρρίχηση μετατρέπεται σε μια απόκοσμη εμπειρία που κόβει την ανάσα, η κορυφή πια απέχει μερικά μέτρα!

» Η αίσθηση είναι απερίγραπτη. Ήδη ενώ βρισκόμασταν στα Ζωνάρια ήμασταν ευγνώμονες στο βουνό που μας άφησε και βρεθήκαμε τόσο κοντά στην κορυφή του. Η ευγνωμοσύνη συνεχίστηκε κατά την αναρρίχηση στο Λούκι και τώρα πια στην κορυφή του Ολύμπου δεν μπορεί να μην αισθανόμαστε διαφορετικοί μέσα στην μοίρα μας ως απλοί θνητοί που βρεθήκαμε εδώ πάνω, στον Μύτικα στα 2.917 μέτρα. Η διαύγεια του αέρα επιτρέπει να παρατηρούμε άλλους ορειβάτες που βρίσκονται στις άλλες κορφές του Ολύμπου και να θαυμάζουμε την μεγαλοπρέπεια ενός τέτοιου ορεινού όγκου. Από το σημείο αυτό και πέρα κάθε στιγμή από τα 30' παραμονής στην κορυφή περνάνε στην προσωπική μυθοπλασία του καθενός. Ακουμπάω στις ζεστές επίπεδες πέτρες που φέρουν πάνω τους ρωγμές από τους κεραυνούς. Η καταγραφή συναισθημάτων 3 μήνες μετά είναι μια διαδικασία ενδοσκόπησης. Εκείνες τις στιγμές πάντως, μνήμες από το μάθημα της Μυθολογίας της Γ' Δημοτικού μου έρχονται

στο μυαλό. Κάθε στιγμή που μπορεί να υπενθυμίσει την παιδική αθωότητα είναι ανεκτίμητη και χρειάζεται κάτι πραγματικά «ωραίο» όπως ο Ολυμπος για να συμβεί αυτό... Σειρά έχουν οι ατομικές και ομαδικές φωτογραφίες. Ας είναι, σημασία έχει ότι οι εικόνες από την κορυφή του Ολύμπου έχουν αποτυπωθεί μέσα μου για πάντα...

» Σε λίγο πρέπει να ξεκινήσει η κατάβαση μέσα από το Λούκι - θα είναι η κατάβαση από το υψηλότερο σημείο του Αρχαίου κόσμου, της εντός Ελλάδος ορειβατικής εμπειρίας και για το λόγο αυτό καθυστερώ όσο πιο πολύ μπορώ, να παρατείνω την παραμονή μου. Δίνω την υπόσχεση για επιστροφή σε αυτή εδώ την κορυφή, ίσως την άλλη φορά από την Κακόσκαλα, τον άλλο τρόπο πρόσβασης στον Μύτικα. Και είναι αυτή η υπόσχεση που με κάνει να αποφασίσω ότι είναι ώρα για την κατάβαση. Μια τελευταία ματιά και εμπρός...

» «Το πεπρωμένο φυγείν αδύνατον» σκέφτομαι, καθώς ξεκινώ τελευταίος...»

Αντώνης Φυσεκίδης

Στο οροπέδιο
των Μουσών.
Ιούλιος 2001.

«Όταν περπατάς στα μονοπάτια του Ολύμπου είναι σαν να περπατάς μέσα στο μύθο. Στο μύθο των δώδεκα θεών, στο μύθο του Χρήστου Κάκαλου, του Daniel Baud Bouy, του Βασίλη Ιθακήσιου, του Γιώσου Αποστολίδη, του Γιώργου Ανδρουτσόπουλου. Οι διηγήσεις του, όπως και της Δέσποινας Λάππα (εκείνο το «βηματάκι» στην Κακόσκαλα), συντηρούσαν αυτό το μύθο μέσα στο μυαλό μου.

» Στις 29 Ιουλίου του 2001 έρχεται η σειρά της ομάδας μας να βρεθεί στο Μύτικα. Έρχεται η σειρά μου να φωτογραφηθώ δίπλα στην ελληνική σημαία στα 2.917 μέτρα. Κι ύστερα όλοι μαζί στο Οροπέδιο των Μουσών φωτογραφιζόμαστε με θέα τα Ζωνάρια και το Στεφάνι. Με θέα το μύθο. Επισκέπτες στο μύθο».

Ιωάννα Μαρτάκη

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 472 Νοέμβριος 2001 – Απρίλιος 2002)

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ - ΚΤΗΜΑ

➤ ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ «ΠΑΝΟΣ» ΚΑΙ ΤΟ ΚΤΗΜΑ ΤΟΥ

του κ. Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ

Η ανάγκη, να ζούμε όσο το δυνατό πιο πολύ κοντά στη φύση, δημιούργησε στους κύκλους του Συνδέσμου μας από πολύ νωρίς την ιδέα της κατασκήνωσης. Έτσι ο «ΠΑΝ» από το 1938 κιόλας πραγματοποίησε την πρώτη του κατασκήνωση σε δυο τοποθεσίες, σε βουνό και σε θάλασσα. Στον Άγιο Πέτρο της Πάρνηθας και στην ωραία παραλία της Βάρκιζας. Από τότε συνεχώς, με μια διακοπή μόνον κατά τα χρόνια της Κατοχής, οργάνωνε τις θερινές του κατασκήνωσεις, αρχικά στη Βάρκιζα και έπειτα στην περιοχή του Ματιού, σε τοποθεσίες τις οποίες ευγενώς προσέφεραν οι ιδιοκτήτες τους ή μισθώνονταν αντί μικρού, τιμήματος.

Οι πρώτες κατασκήνωσεις του «Πανός» ελειτούργησαν με ιδιωτικά των κατασκηνωτών μέσα και με ατομικό κατασκηνωτικό υλικό.

Από το 1947 όμως αποκτά ο Σύνδεσμος δικό του κατασκηνωτικό υλικό, περιορισμένο βέβαια, αλλά αρκετό για να του επιτρέπει να εμφανίζεται σαν οργανωμένο σωματείο στις θερινές του κατασκήνωσεις.

Το χρόνο αυτόν, το 1947, που ήταν γενικά ένας δημιουργικός χρόνος για το Σύνδεσμο, μετά από τη μακρόχρονη αδράνεια της Κατοχής, από το τότε Διοικητικό Συμβούλιο (πού αποτελείτο από τους Κ. Χρηστίδη ως Πρόεδρο, Α. Χειμάρη Γεν. Γραμματέα, Έμμ. Δικαϊάκο Ταμία, Α. Κωνσταντινίδη Έφορο, και μέλη τους Γεώργ. Πουλή, Αλέκο Χαρολίδη, Κωνσταν. Χρηστίδη, Στάθη Σισμάνη, Πρόδρομο Μισιριάν, Παν. Κωνσταντινίδη, Γεώργ. Πατρίκιο, Κωνσταν. Κωνσταντινίδη και Ευγένιο Οικονομίδη) ρίχτηκε η ιδέα της αγοράς κατασκηνωτικού χώρου για τη δημιουργία μονίμων κατασκηνώσεων των μελών του και των παιδιών τους. Την πρόταση έκαμε ο τότε Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Κ. Χρηστίδης και έγινε με ενθουσιασμό παμπηφεί δεκτή. Τα πρώτα κεφάλαια για την πραγματοποίηση της αποφάσεως ήταν το προϊόν του πρώτου μεταπολεμικού χορού του Συνδέσμου και στη συνέχεια όσα συγκεντρώθηκαν από τις πρώτες εισφορές, που με πρωτοφανή προθυμία έσπευσαν να καταβάλουν τα μέλη.

Και στο τεύχος τού Μαΐου 1947 του Δελτίου μας αναγράφεται ο πρώτος πίναξ των μελών που προσέφεραν διάφορα ποσά, τα όποια συνολικώς, μαζί με το προϊόν του χορού, έφτασαν περίπου το ποσόν των 40 χρυσών λιρών.

Έγιναν διαπραγματεύσεις τότε, και εν συνεχεία και τον επόμενο χρόνο, για αρκετά κτήματα από δύο έως τέσσερα στρέμματα. Επειδή όμως οι όροι δεν ήταν ευνοϊκοί και τα χρήματα ήταν λίγα, δεν κατέληξε η προσπάθεια αυτή σε κανένα θετικό αποτέλεσμα, και αποφασίστηκε να φυλαχτεί το κεφάλαιο αυτό και να αυξηθεί αφ' ενός μεν με νέες εισφορές και αφ' ετέρου με το προϊόν του επόμενου χορού. Έτσι και έγινε. Άλλα και οι μεταγενέστερες προσπάθειες για αγορά κατάλληλου κτήματος δεν ευδώθηκαν.

Τον άλλο χρόνο η κατάσταση παραμένει η ίδια, καθιερώνεται όμως να προτίθεται το προϊόν του ετησίου χορού στα κεφάλαια των κατασκηνώσεων. Το εκάστοτε Διοικητικό Συμβούλιο σέβεται την ωραία απόφαση και το συγκεντρωμένο ποσόν φυλάσσεται σαν εικόνισμα.

Οι δυσκολίες όμως της πραγματοποιήσεως της αγοράς εδημιούργησαν και αντίθετες τάσεις και άρχισε να καλλιεργείται η ιδέα της εγκαταλείψεως αυτού του σκοπού και να προτείνεται η διάθεση των χρημάτων για την ικανοποίηση άλλων επιτακτικών αναγκών.

Μα ο «Πάν» δεν απομακρύνεται εύκολα από τις πρωτοποριακές του κατευθύνσεις. Η μεγάλη ανάπτυξη της κατασκηνώσεώς του στο Μάτι το 1951, με την ενίσχυση του Υπουργείου Προνοίας σε σκηνές, αναζωογονεί και πάλι την ιδέα της αγοράς του κτήματος για τη δημιουργία μονίμων κατασκηνώσεων.

Και πράγματι, το τότε Δ. Σ. (πού απετελείτο από τους Αλ. Χειμάρα ως Πρόεδρο, Χρ. Βενιέρη Αντιπρόεδρο, Στάθη Σισμάνη Γεν. Γραμματέα, Αναστ. Μοίρα Ταμιά, Δ. Λαλαούνη Ειδ. Γραμματέα, Πρόδρομο Μισιριάν Έφορο, Απόστολο Μισαηλίδη Έφορο γραφείων, και Συμβούλους τους Δ. Πολυκαλά, Θ. Μιχαηλίδη, Δ. Κωνσταντόπουλο και Β. Κωνσταντινόπουλο) πήρε την τολμηρή απόφαση να προβεί στην αγορά κτήματος, έστω και με τα λίγα χρήματα που υπήρχαν. Και αφού ερεύνησε διάφορες περιοχές κοντά στη θάλασσα και σε βουνό, κατέληξε στο σημερινό μας κτήμα, που είχε έκταση πάνω από 13 στρέμματα και που δεν ήταν τίποτε άλλο από μια πυκνή ζούγκλα από αγκάθια και παντός είδους θάμνους και πεύκα μικρά και μεγάλα.

*Κτήμα, Μάτι.
Το κεντρικό κτίριο
και η παιδική
χαρά.*

Επειδή τα υπάρχοντα χρήματα δεν εκάλυπταν ούτε το 1/3 του αντιτίμου, ο Σύνδεσμος αναγκάστηκε να κάμει το τόλμημα συνάψεως δανείου, και για το υπόλοιπο να υπογράψει γραμμάτια. Οι δυσκολίες για την εξόφληση δεν θα ήταν μικρές. Άλλα η τύχη ευνοεί τους τολμηρούς. Και ο τολμηρός «Πάνας» ευνοήθηκε αυτή τη φορά από την τύχη, που εμφανίστηκε στο πρόσωπο του κ. Δ. Λαλαούνη (Ειδ. Γραμμ. του τότε Δ. Σ.), ο οποίος μόλις είχε φτάσει από την Αγγλία, όπου βρισκόταν για εμπορικές του υποθέσεις. Όταν έμαθε την αγορά του κτήματος ο κ. Λαλαούνης, τόσο ενθουσιάσθη, ώστε προσεφέρθη και εξόφλησε όλο το χρέος του Συνδέσμου και εδέχθη να του αποδοθεί το ποσόν υπό πολύ ευνοϊκότερους όρους και με άνετα περιθώρια χρόνου.

Η εξυπηρέτηση του κ. Λαλαούνη ήταν πράγματι τεραστία και γι' αυτό το Δ. Σ. τον ανεκήρυξε πρώτον ευεργέτη του «Πανός».

Το κτήμα περιέρχεται πια στην απόλυτη κυριότητα του Συνδέσμου. Αλλά η κατάσταση του το καθιστά απρόσιτο και στον απλό επισκέπτη. Έπρεπε να προηγηθεί πολλή κοπιαστική εργασία και να χυθεί πολύς ιδρώτας, για να γίνει κατάλληλο για την κατασκήνωση.

Από τον ίδιο χρόνο η προσωπική εργασία των μελών και η εργατική σκαπάνη αλλάζουν την όψη του. Το άγριο και απροσπέλαστο ύψωμα γίνεται το ήμερο δασωμένο κτήμα, που οι παιδικές φωνές το ζωντανεύουν με τα χαρούμενα τραγούδια τους. Τώρα περνώντας τη μέρα του ο επισκέπτης ή ο κατασκηνωτής στο ωραίο περιβάλλον του κτήματος μας, απολαμβάνει την

υπέροχη θέα του Ευβοϊκού κόλπου και χαίρεται τη δροσιά του τοπίου. Το κτίριο, το οποίο χτίστηκε σιγά σιγά από όλες τις μεταγενέστερες διοικήσεις, βρίσκεται στη διάθεση όλων των μελών και των φίλων και τους προσφέρει τις σχετικές του ανέσεις. Και η συμπλήρωση των κατασκευών θα δώσει την πλήρη εικόνα των μονίμων κατασκηνώσεων, με όλα τα μέσα που θα καθιστούν όσο το δυνατό περισσότερο άνετη και ευχάριστη τη διαμονή στο κτήμα μας, όπου κάθε καλοκαίρι στήνονται οι σκηνές κάτω απ' τα μεγάλα πεύκα.

Μπορούν να είναι υπερήφανοι όλοι όσοι προσέφεραν και εξακολουθούν να προσφέρουν την εργασία και τη συνδρομή τους για την ολοκλήρωση του ωραίου αυτού κοινωνικού έργου. Γιατί δε δημιούργησαν μόνο για τον εαυτό τους ένα «θαλερό μετόχι», όπως το χαρακτήρισε ο αείμνηστος φίλος του «Πανός» ποιητής Κοτζιούλας, αλλά αφήνουν και στις επερχόμενες γενεές των νέων «Πανών» μια πραγματική περιουσία, ένα ανεκτίμητο φυσιολατρικό καταφύγιο.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 272-275 Ιούνιος – Σεπτέμβριος 1957)

➤ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΚΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1976

26/6/76 Στήσιμο σκηνών.

Τραγούδια, γέλια, χαρές, παιδικά ματάκια που κοιτούν περιέργα το στήσιμο των σκηνών, είναι κάτι που βλέπουν για πρώτη φορά και τα γεμίζει περιέργεια και ενδιαφέρον. Παράτησαν το παιχνίδι και έτρεξαν να δουν το νέο θερινό τους σπίτι, την σκηνή που θα τους δώσει τόση εμπειρία για την ζωή στο ύπαιθρο.

3/7 Έναρξης κατασκηνωτικής περιόδου.

Συγκεντρωμένοι οι κατασκηνωτές στην βεράντα του περιπτέρου η οποία ορθώς ονομάζεται μπαλκόνι του Ευβοϊκού, γίνονται οι πρώτες γνωριμίες των νέων μελών μετά των παλαιών και συζητήσεις διά τα νέα έργα που γίνονται και θα γίνουν εις το κτήμα του Πανός.

Η κατασκευή του γηπέδου του μπάσκετ και βόλεϋ μπόλ που τόση χαρά σκόρπισε στην νεολαία μας καθώς και στους μεγάλους.

Μπορεί κανείς να ξεχάσει την συμβολή του Μίχου Καλλιγέρη στην διαμόρφωση του πέριξ χώρου και την δημιουργία του κήπου, ή μήπως την μεγάλη προσφορά του Σταμάτη Χαραλαμπίδη που έντυσε στα λευκά με την καλλιτεχνική του βούρτσα το περίπτερο μας και την σάλα του.

14/7 Είχαμε και το γεγονός που προκάλεσε πράγματι φόβο στους κατασκηνωτές όταν το απόγευμα της 14ης Ιουλίου έπιασε φωτιά έναντι του κτήματος ένα αυτοκίνητο, οι Πάνες με τους πυροσβεστήρες (προσφορά των Αφών Σεννή) έσβησαν την πυρκαγιά και σώθηκαν ακόμη μια φορά τα πεύκα.

Ήδη έχουν έλθει οι πρώτοι τουρίστες και φιλοξενοούνται στον ξενώνα μας συνεργαζόμεθα εφέτος και με το τουριστικό γραφείο Τόμσον.

Το βράδυ γλέντι στο μπαλκόνι του Ευβοϊκού, χορό τα παιδάκια, κοιτούν οι γονείς και χαίρονται, χαϊδεύουν τα μικρά κεφαλάκια τους οι ηλικιωμένοι και χειροκροτούν τους αυριανούς Πάνες.

Μεγάλη η προσφορά του Κου Σταματιάδη. Ένα μεγάλο ευχαριστώ έκ μέρους των κατασκηνωτών διά την μουσικήν βραδιά με το κουαρτέτο των εγχόρδων και την συμμετοχή κλασσικής κιθάρας.

Και πάλι ο Μίχος ο ακούραστος αυτός Πάνας κουβαλάει μηχανές και σλαίτς διά να ψυχαγωγήσει τους Πάνες με την προβολή ταξιδιών στην Ευρώπη.

Περισσότερο από καθετί άλλο θα πρέπει να πούμε όλοι γενικώς οι κατασκηνωτές ένα εύγε στον έφορον του κτήματος στην πραγματική μέλισσα που ακούει στο όνομα Γιάννης Κλωστόπουλος, ακούραστος δουλευτής μας κουβάλησε πάγο, ποτά στην καντίνα, μαναβική, έβαψε, άσπρισε, έσκαψε, καθάρισε, δικαίως κάποιος είπε την παρακάτω φράση «Αυτός ο άνθρωπος ηδονίζεται με την εργασία».

12/9 Τέλος κατασκηνωτικής περιόδου. Θα πρέπει κανείς να γράψει για ολόκληρη ημέρα διά να μπόρεση να δώσει την εικόνα αυτής της εορταστικής ημέρας στο περίπτερο του κτήματος, θα μείνει αλησμόνητο το γλέντι που επακολούθησε με την συμμετοχήν εκδρομέων και που οργάνωσε η επιτροπή κατασκηνώσεως. Εδώ, και πάλι πρωταγωνιστές Μίχος Καλλιγέρης και Γιάννης Κλωστόπουλος. Μετά την συνεστίαση επακολούθησαν τραγούδια και χοροί και απονομή δώρων εις την επιτροπήν κατασκηνώσεως.

Ένας Κατασκηνωτής

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 400 Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1976)

➤ Η ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΠΡΙΝ 40 ΧΡΟΝΙΑ

του Γιώργου Κοτσίρη

Θυμάμαι παιδί τότε, καλοκαίρι του '52 την πρώτη οργανωμένη κατασκήνωση στο πρόσφατα αγορασμένο κτήμα.

Σκηνές, λάμπες πετρελαίου, ράντζα, νερό σε ασκούς εκστρατείας, φανάρι για τα τρόφιμα από τη μια μεριά, γκασμάδες, τσαπιά, φτυάρια να δουλεύουν ασταμάτητα από την άλλη, στο χέρι κάθε κατασκηνωτή ή επισκέπτη του σαββατοκύριακου.

Οργασμός και άμιλλα για δημιουργία στο όμορφο κομμάτι της Αττικής που αποκτήθηκε με θυσίες μέσα στην δύσκολη εκείνη εποχή. Κουρασμένους αλλά χαρούμενους τους θυμάμαι τα σαββατόβραδα νέους τότε, να διασκεδάζουν, στην κάτω Τραπεζαρία με το φως του φεγγαριού ή με λάμπες θυέλλης.

Χόρευαν, τραγουδούσαν (η Παρασκευούλα του Μαργαρίτη ήταν το σουξέ) έπαιζαν διάφορα αυτοσχέδια παιχνίδια (να τ' ανάψεις δεν μπορείς, από το ζευγάρι Παντερλή και άλλους). Όμορφες ανάκατες εικόνες στο μυαλό μου, αχνές μορφές νέων τότε, του Δρέσιου, Πρόγιου, Χάρτζη, Σπηλιάδη, Χαρολίδη,

Από το επετειακό
εξώφυλλο των 50
χρόνων. Αθλητική
ομάδα νεαρών
κατασκηνωτών.
Κτήμα, 1977.

Βουλγαράκη, Μποτέλη, Κωνσταντινίδη, Έλληνα, Αδαμάκου, Σισμάνηδων, Μπογυιούκηδων, Μαριάνθης, Ματίνας και τόσων άλλων.

Πόσα ακόμα θα μπορούσα να θυμηθώ και να γράψω για τα πρώτα εκείνα χρόνια στο αδιαμόρφωτο και χωρίς στοιχειώδεις ανέσεις, τότε, κτήμα. Όλα τούτα μου 'ρθαν φευγαλέα στη σκέψη το τελευταίο κυριακάτικο απόγευμα του Σεπτέμβρη που ετοιμαζόμουν να κλείσω την εξώπορτα του κτήματος.

Καλοκαίρι του '52, φθινόπωρο του '92 τέσσερις δεκαετίες πέρασαν, πόσο έφυγαν για πάντα από το κτήμα, από τη ζωή!...

Καλό χειμώνα είπα μέσα μου, και του χρόνου εδώ πάλι για τη συνέχιση, για τον Πάνα!!!!

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 449 Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1992)

➤ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΤΟΥ «ΠΑΝΑ»

Στο Κτήμα,
γύρω στα 1953.

Το 1951 ο Σύνδεσμός μας αγόρασε το κτήμα στο Μάτι Αττικής με σκοπό να οργανώσει κατασκήνωση για τα παιδιά των μελών του. Από τότε μέχρι σήμερα δεκάδες παιδιά κατασκήνωσαν στο κτήμα, έπαιξαν κρυφτό, ποδόσφαιρο, περιπλανήθηκαν στη μυστηριώδη ρεματιά, χόρεψαν στη βεράντα, στο λεγόμενο «μπαλκόνι του Ευβοϊκού», πήγαν στο πρώτο τους πάρτυ στο «πλάτωμα», κολύμπησαν στα λιμανάκια του Ματιού, κοιμήθηκαν κάτω από τα πεύκα, έκαναν φίλους για μια ζωή.

Κάποια απ' αυτά τα παιδιά (παιδιά σε διαφορετικές δεκαετίες), μας γράφουν τις αναμνήσεις τους από την κατασκήνωση.

• Η ΠΕΝΑ ΣΙΣΜΑΝΗ:

Είναι φορές που φέρνουν νοσταλγικά στη μνήμη μου στιγμές από τις κατασκηνώσεις του «Πάνα». Ήμουν βέβαια μικρή και δύσκολα θυμάμαι πολλές λεπτομέρειες και γεγονότα. Παρ' όλα αυτά το διάστημα που έζησα εκεί, ήταν τόσο μεγάλο, ώστε ο καθημερινός τρόπος ζωής μας σε αυτές, να έχει χαραχτεί ανεξίτηλα στη μνήμη μου. Σε μια τέτοια νοσταλγική μου διαδρομή θα προσπαθήσω με την παρακάτω περιγραφή να σας ταξιδέψω.

Θυμάμαι την πρώτη κατασκήνωση του «Πάνα» που έμεινα, η οποία βρισκόταν στο «Μάτι», επάνω στην λεωφόρο προς Νέα Μάκρη. Εκεί ζήσαμε περίπου 25 οικογένειες για δύο χρόνια, αν θυμάμαι καλά. Για σπίτια είχαμε σκηνές από χονδρό καραβόπανο, τοποθετημένες κυκλικά, με ένα μεγάλο χώρο στη μέση, κατάλληλο για τα δικά μας παιχνίδια, όπως επίσης και για το «κουτσομπολιό» των νοικοκυρών.

Το καθημερινό μαγείρεμα, γινόταν στις γκαζιέρες, οι οποίες ήταν τοποθετημένες μέσα στη σκηνή, μαζί με κατσαρόλες και μπρίκια κρεμασμένα δίπλα στο ντουλάπι της υποτιθέμενης κουζίνας.

Τα ψώνια μας γίνονταν από ένα διερχόμενο γαϊδαράκο φορτωμένον με όλα σχεδόν τα οπωροκηπευτικά. Κάθε πρωί ερχόταν ένα κάρο γεμάτο με μπετόνια νερό, από τα πλησιέστερα πηγάδια, όπου τρέχαμε να γεμίσουμε ντενεκέδες και παγούρια για την ανάγκη της καθημερινής μας υγιεινής καθώς και για πόσιμο. Το ψυγείο μας ήταν ένα φανάρι, κρεμασμένο στο πεύκο, με όλα τα αγαθά της ημέρας, τα οποία διατηρούσε φρέσκα ο καθαρός, τότε, αέρας.

Καθώς όμως η ημέρα περνούσε και το σκοτάδι άρχιζε να μας τυλίγει, η πρώτη μας σκέψη ήταν να ανάψουμε μια λάμπα πετρελαίου με φυτίλι, η οποία απο-τελούσε τον φωτισμό μας μέσα και έξω από τις σκηνές.

Εμείς τα παιδιά καθισμένα κάτω στο χώμα, στη μέση της κατασκήνωσης, τραγουδούσαμε, χορεύαμε και λέγαμε διάφορα παραμύθια που μας μάθαιναν οι γονείς μας. Όσο για το κρυφτό, το κουτσό και άλλα παιχνίδια, γινόντουσαν πάντα το πρωί και πριν από το καθιερωμένο μπάνιο στη θάλασσα. Θυμάμαι επίσης ότι τα μεγάλα αγόρια, έπαιζαν βόλλεϋ με τα παιδιά του «ΦΩΣ» από το Ζούμπερι, και όποια ομάδα κέρδιζε, έπαιρνε ένα δώρο φτιαγμένο από τα ίδια τα παιδιά. Μη με ρωτήσετε τί ήταν, δεν θυμάμαι καθόλου.

Ολ' αυτά αποτελούσαν το σκηνικό της τότε κατασκήνωσης, το οποίο συνεχίστηκε στην περιοχή Ζούγκλα, μέσα στο ρέμα κοντά στη θάλασσα. Η ονομασία «Ζούγκλα» μας θυμίζει πολλά δένδρα και άγρια ζώα. Χωρίς υπερβολή έτσι ήταν. Ονομα και πράγμα.

Εκεί μείναμε ένα χρόνο. Ήταν η εποχή που ψάχναμε για το δικό μας οικόπεδο, το οποίο θα στέγαζε όλα τα «Πανόπουλα» τους καλοκαιρινούς μήνες.

Το όνειρο έγινε πραγματικό-τητα το 1951, με τις προσφορές βέβαια πολλών μελών προς τον «Πάνα». Έτσι λοιπόν η σημερινή μας κατασκήνωση, πριν απ' όλα θεμελιώθηκε με την αγάπη και το μεράκι τόσο των μεγάλων, όσο και των μικρών παιδιών.

Η πρώτη μας δραστηριότητα ήταν η δενδροφύτευση, κυρίως πεύκων, καθώς και ο καθαρισμός όλου του χώρου, στον οποίο θα στήναμε αργότερα τις σκηνές μας. Το έδαφος επικλινές και γεμάτο πέτρες. Η διαδικασία γινόταν ακόμα πιο επικίνδυνη, διότι κάτω από πολλές μεγάλες πέτρες, βρισκαμε κουλουριασμένα μικρά φίδια. Ήταν τότε που η φωνή του αρχηγού αντηχούσε: «Τρέχτε να φέρετε τα όπλα, για να σκοτώσουμε τα φίδια».

Φυσικά τα όπλα δεν ήταν τίποτε άλλο από τα απλά φτυάρια, με τα οποία αποκεφαλίζαμε τον επικίνδυνο εχθρό.

Μια επίσης διαφορετική αντιμετώπιση των ερπετών, ήταν και η τοποθέτηση σκόρδων γύρω από τις σκηνές, με σκοπό την απομάκρυνση τους.

Ένα άλλο πρόβλημα μας, τότε, ήταν τα τσακάλια, τα οποία τριγυρνούσαν και φώναζαν τις νύχτες σε όλο το χώρο της κατασκήνωσης. Πολλοί τοποθετούσαν

Εκδήλωση για
το έτος Παιδιού
(1979), στο Κτήμα.

στην είσοδο της σκηνής, είτε ένα τραπέζι, είτε ένα ντουλάπι, ή ακόμα κι ένα ντιβάνι, πιστεύοντας πως κάτι τέτοιο θα τους προστάτευε από τα ζώα.

Μετά από λίγα χρόνια, τα πράγματα έγιναν πιο εύκολα. Εφύγαν τα φίδια, έφυγαν τα τσακάλια και αρχίσαμε να ζούμε λίγο ανθρώπινα. Χρησιμοποιούσαμε ξύλινα ψυγεία με πάγο, για μαγείρεμα πετρογκάζ, πάντα με τον φόβο της πυρκαγιάς μέσα στη σκηνή, και λάμπες «LUX» τα βράδια.

Οι καθημερινοί μας επισκέπτες, ήταν πρώτα απ' όλους ο καθιερωμένος ως τότε γαϊδουράκος που εκτελούσε χρέη μανάβικου. Στεκόταν στη μέση της κατασκήνωσης και με τη δική του διάλεκτο, καλούσε τις νοικοκυρές να αγοράσουν από τα αγαθά του.

Αυτές, αγουροξυπνημένες, άλλες με το νυχτικό, άλλες με τα σορτσάκια τους, έτρεχαν για να προλάβουν το κάλεσμα του.

Ο δεύτερος επισκέπτης μας ήταν ο παγοπώλης. Οι κύριοι πελάτες του ήμασταν εμείς τα παιδιά. Με το που φώναζε «ο πάγος...» τρέχαμε όλα μαζί με μια σακούλα, να αγοράσουμε τον πάγο μας.

Το νερό ήταν πλέον πιο εύκολο. Το παίρναμε από την δεξαμενή που είχαν φτιάξει οι μεγάλοι και το τοποθετούσαμε στα βρυσάκια κάτω από τα πεύκα.

Ο τίτλος της εφημεριδούλας της κατασκήνωσης μας, με συντάκτες τα παιδιά της κατασκήνωσης.

Δεν θα ξεχάσω τέλος την αποκομιδή των σκουπιδιών. Γινόταν από ένα κάρο συρόμενο από ένα γαϊδουράκι, κι ανοικτό από πάνω για να φεύγουν οι μυρωδιές στον αέρα.

Δεν ήταν όμως μόνο οι μυρωδιές που έπαιρνε ο συνεχής αέρας αλλά και πολλά από τα σκουπίδια που μόλις είχαμε ρίξει μέσα, ιδίως χαρτιά. Έτσι, τρέχαμε εμείς τα παιδιά να μαζέψουμε αυτά που είχαν πέσει κάτω, και παράλληλα να προλάβουμε το κάρρο που είχε ήδη απομακρυνθεί.

Η σκηνή ήταν απόλαυση!

Πολύ έντονα θυμάμαι και τα παιχνίδια που παίζαμε. Ήμασταν τότε πολλά παιδιά και μαζί με τα παιδιά της ΕΟΦ, πηγαίναμε κατ' αρχήν για μπάνιο και τ' απογεύματα μαζεζόμασταν πότε στη δική μας, πότε στη δική τους κατασκήνωση και παίζαμε τα παραδοσιακά παιχνίδια της εποχής, όπως κρυφτό, κουτσό και διάφορα αθλήματα, τα αγόρια ιδίως.

Επίσης με μεγάλη αγωνία περιμέναμε να έρθει το Σάββατο, το οποίο ήταν ημέρα εκδρομής. Με αρχηγό έναν ορειβάτη της ΕΟΦ, πηγαίναμε διάφορες πεζοπορίες στο βουνό, στο Μάτι και προς την Ραφήνα. Γυρίζοντας πίσω κουρασμένοι και πεινασμένοι, τρώγαμε την καθιερωμένη φασολάδα όλοι μαζί, που κάθε φορά μαγείρευε κάποια από τις νοικοκυρές.

Οι μεγάλοι είχαν κι αυτοί τον δικό τους τρόπο διασκέδασης. Σχεδόν κάθε

βράδυ, μετά το φαγητό, μαζεύονταν στην επάνω αίθουσα του κτιρίου, με γλυκά, ποτά και με τραγούδια που οι ίδιοι έλεγαν, άρχιζε το κέφι. Το γλέντι κορυφωνόταν με χορό, καθώς όλοι οι κατασκηνωτές -και δεν ήμασταν λίγοι- γίνονταν μια παρέα. Οι επιπτώσεις όλων αυτών, ήταν να μη μπορούν το πρωί να σηκωθούν οι περισσότεροι να πάνε για τις δουλειές τους.

Τα χρόνια βέβαια περνούσαν και ολοένα και περισσότερες αλλαγές γίνονταν στην κατασκήνωση.

Οι σκηνές αντικαταστάθηκαν με τα σημερινά σπιτάκια με κουζίνα, με W.C., αποκτήσαμε ηλεκτρικό ρεύμα και σύγχρονες εγκαταστάσεις ύδρευσης.

Εμείς δεν ήμασταν πλέον παιδιά, αλλά αγκαλιάσαμε με αγάπη τους διαδόχους μας, όπου είχαν και έχουν ακόμη στη διάθεση τους παιδική χαρά, γήπεδο για βόλλεϋ και μπάσκετ. Τα παιχνίδια τους, μαζί με τα παλαιά, έγιναν καινούργια και ομαδικά, όπως οι σακοδρομίες, ο κρυμμένος θησαυρός και άλλα. Επίσης υπήρχαν αγωνίσματα δρόμων, άλματος και σφαίρας, που έκαναν όλα τα παιδιά μαζί με ομάδα προσκόπων που φιλοξενούσαμε.

Οργανώνονταν ακόμα πολιτιστικές εκδηλώσεις στην σάλα και τη βεράντα του κτιρίου, όπως τραγούδια, ποιήματα απ' όλα τα παιδιά, καθώς επίσης εκθέσεις ζωγραφικής, κεραμικής, από μέλη του «Πάνα» και τέλος η πρωτότυπη έκδοση εφημερίδας των παιδιών, στην οποία συμμετείχαν όλα τα «Πανόπουλα». Τα δε έσοδα αυτών, προσφέρονταν στον Σύνδεσμο.

Τελειώνοντας αυτό το ταξίδι στο παρελθόν, εύχομαι από την τόσο ζωηρή κατασκήνωση του χθες, να παραδειγματιστούν τα σημερινά παιδιά του «Πάνα», για μια ακόμα καλύτερη κατασκήνωση του Αύριο.

• Η ΤΙΝΑ ΜΑΡΤΑΚΗ:

Αύγουστος στο κτήμα 197... η εποχή του Shake. Οι νέοι του «Πάνα» που περνούσαν τα καλοκαίρια στο κτήμα με τις οικογένειες τους οργάνωναν συχνά πάρτυ τα βράδια μπροστά στον ξενώνα. Χαμηλός φωτισμός, πολύχρωμα ρούχα, παντελόνια «καμπάνα», Shake και μπλουζ.

Οι ηλικίες που κυριαρχούν 14-15 έως 20. Οι μικροί έπρεπε να πάνε για ύπνο νωρίς.

Τί κρίμα. Το πάρτυ ήταν «απαγορευμένο» γι' αυτούς.

Εγώ ήμουν από τους τυχερούς μικρούς. Κοιμόμουνα σ' ένα ράντζο κάτω από τα πυκνά πεύκα μπροστά στη σκηνή που βρίσκονταν δίπλα ακριβώς από τον ξενώνα...

Η οπτική επαφή με τον χώρο του πάρτυ ήταν τέλεια.

Κουκουλωμένη με τα σκεπάσματα άφηνα ένα μικρό «παραθυράκι» ανοιχτό για να παρακολουθώ ανενόχλητη τους «μεγάλους» που χόρευαν.

Πόσο τους ζήλευα...

Μέσα στην ασφάλεια της κουβερτούλας μου, μυρίζοντας την ευωδιά των πεύκων και της νύχτας στην φύση αποκοιμόμουνα εντυχισμένη κάτω από τους ήχους κάποιου τραγουδιού των «OLYMPIANS».

• Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΑΜΒΑΚΙΔΟΥ:

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ '97 στην κατασκήνωση στο Μάτι.

Εμείς τα παιδιά του κτήματος, θέλαμε να έχουμε ένα χώρο δικό μας, να μην ενοχλούμε τους μεγάλους και οι μεγάλοι να μην ενοχλούν εμάς.

Αποφασίσαμε να ζητήσουμε από το Διοικητικό Συμβούλιο να μας δώσει την

«Απανεμιά». Ένα καμαράκι αραχνιασμένο, παρατημένο, σκονισμένο.

Η Ελλην Βασιλάτου, ο Χάρης Βασιλάτος κι εγώ όταν ο Πρόεδρος μας έδωσε την άδεια, καθήσαμε και το ασπρίσαμε, το φτιάξαμε και το καθαρίσαμε. Γύρω από το σπίτι φτιάξαμε έναν μικρό κήπο και φντέψαμε λουλούδια. Έγινε πολύ όμορφο και το καμαρώναμε.

Όμως μέχρι να το τελειώσουμε ήλθε η μέρα που έφυγαν οι δύο φίλοι μου. Έμεινα μόνη μου και δε μου άρεσε πια να κάθομαι στο μικρό καμαράκι.

Ελπίζω τα επόμενα καλοκαίρια να είμαστε πιο πολλά παιδιά και να μπορέσουμε να φτιάξουμε ένα χώρο δικό μας, μόνοι μας και να τον χαρούμε...

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

➤ Ο «ΠΑΝ» ΚΑΙ ΟΙ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

του κ. Ιωάννη Πετρόχειλου

Προέδρου της Έλλην. Σπηλαιολογικής Εταιρείας

Ίσως σε πολλούς δεν είναι γνωστή πρωτοβουλία του φυσιολατρικού συνδέσμου «ο ΠΑΝ» κατά το 1949, όταν μόνος του οργάνωσε την πρώτη εμφάνιση και γνωριμία της Ελληνικής σπηλαιολογικής δραστηριότητας στο Διεθνές σπηλαιολογικό κόσμο.

Σπήλαιο «Κουτούκι». 22/9/1940.
Φωτ.: Γ. Μοντεσάντου.

Ήταν οι μέρες πικρές την εποχή εκείνη για τον «Πάνα», που μ' όλη την όρεξη, που είχε να παρουσιάσει σπηλαιολογική κίνηση δυσκολεύονταν σοβαρά από μια κακόβουλη αμφισβήτηση των προσπαθειών του, για να μονοπωληθούν οι σπηλαιολογικές εξερευνήσεις από άλλους. Γιατί τότε δεν γινόντανε σπηλαιολογικές μελέτες άλλα μόνο εξερευνήσεις.

Τις πρώτες εξερευνήσεις ο «Παν» τις παρουσίασε κατά το 1930 με μια ομάδα, που σχηματίστηκε, από τα τότε μέλη του Καψαμπέλη, Δενδρινό, Πετρόχειλο κ.ά. .. που εξερεύνησαν το σπήλαιο Κερατέας. Βέβαια, πριν από τις εξερευνήσεις αυτές έγιναν άλλες από τον «Οδοιπορικό σύλλογο» και την «Υπαίθριο Ζωή» όπως και από το δημοσιογράφο Χατζόπουλο και μερικούς άλλους, για να μη μιλήσουμε για ξένους, άλλα όλες αυτές ήταν όχι μόνο πρωτόγονες άλλα και με πολύ μικρό ενδιαφέρον, γιατί περιορίζονταν σε εντυπώσεις μόνο.

Τη σπηλαιολογική κίνηση ο Πάν εκράτησε ευθύς μετά το 1949 και έβαλε το θεμέλιο πάνω στο οποίο κτίστηκε η Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία, που ανέλαβε το συστηματικό πλέον έργο.

Στο πανηγυρικό τεύχος του Περιοδικού του Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου του

1950, δείχνει ο «Πάν» με πόση στοργή περιέβαλε τη μικρή τότε σπηλαιολογική κίνηση της Ελλάδος.

Από την εποχή αυτή πολλά σπηλαιολογικά άρθρα γράφτηκαν στο περιοδικό του Συνδέσμου και πολλές εξερευνήσεις οφείλονται στον «Πάνα». Τέλος μέλη του έγιναν ιδρυτικά και δρώντα μέλη της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας.

Γ' αυτό με τον Πάνα, που με πολλούς παλιούς ορειβάτες του ανεβήκαμε τις πιο δύσκολες κορυφές των βουνών της Ελλάδος, όπως και κατεβήκαμε και στα πιο βαθιά μέρη των σπηλαίων της, είμαστε συνδεδεμένοι τόσο στενά ώστε δεν είναι δυνατόν να χωριστεί η ψυχή μας απ' αυτόν, είτε εξακολουθεί την ίδια δράση είτε την αλλάζει σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εποχής, εφόσον κρατά ψηλά τη σημαία των φυσιολατρικών ιδανικών.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 272-275 Ιούνιος – Σεπτέμβριος 1957)

➤ ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ «ΠΑΝΟΣ»

Άρθρο δημοσιευμένο το 1950 στον «ΠΑΝΑ»

Του κ. Αλέκου Χαρολίδη

Από τα πρώτα χρόνια της ιδρύσεως του Συνδέσμου μας, αρκετά απ' τα μέλη του φανατικοί λάτρεις του βουνού, ασχολήθηκαν με την εξερεύνηση, τοπογράφηση και γεωλογική περιγραφή σπηλαίων όχι μόνο στα στενά όρια της Αττικής αλλά και σε άλλα τμήματα της χώρας μας.

Τον Αύγουστο του 1930 σε μια ανάβαση του «Πανός» στην Οίτη - Βαρδουσία - Γκιώνα, έγινε επισήμανση σπηλαίου στη θέση Κοπρισές των Βαρδουσίων από τον Ι. Πετρόχειλο (βλέπε Ι. Πετροχείλου: Οίτη - Βαρδουσία - Γκιώνα Περιοδ. «Εκδρομικά» Οκτώβριος 1931 σ. 298).

Το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους έγινε επίσημη εξερεύνηση της σπηλιάς Κερατιάς από τους Κλ. Δενδρινό, Ι. Πετρόχειλο, Ν. Τσεκούρα και Ι. Καψαμπέλη. Βλέπε Ι. Καψαμπέλη - Ι. Πετροχείλου: "Η σπηλιά της Κερατιάς", Περιοδ. «Εκδρομικά», Οκτώβριος 1930 σ. 12 με σχετικό σχεδιάγραμμα. - Ι. Καψαμπέλη: "Το σπήλαιον της Κερατιάς". Αυτόθι Μάρτ. 1932 σ. 65, με σχετικό σχεδιάγραμμα, «Ειδησούλες» Αυτόθι Μάιος 1932 σ.160)

Επίσης τον ίδιο χρόνο το ζεύγος Πετροχείλου σε μια ατομική εκδρομή τους στα Κύθηρα εξερεύνησαν τη σπηλιά Μυλοποτάμου, [βλέπε Ι. Πετροχείλου, Η Σπηλιά του Μυλοποτάμου Κυθήρων. Περιοδ. «Εκδρομικά» Νοέμβριος 1931 σ. 337 με σχετικό σχεδιάγραμμα.]

Το Μάρτιο του 1932 έγινε εξερεύνηση και καταμέτρηση της σπηλιάς Κακαβούλας της Βάρης από τους Ι. Καψαμπέλη, Τσεκούρα, Τάκη Λάππα και Γ. Γεωργιάδη. (Βλέπε Ι. Καψαμπέλη, Η Σπηλιά Συκιάς. Περιοδ. «Εκδρομικά», Αύγ. - Σεπτ. 1933 σ. 228 με σχετικό σχεδιάγραμμα). Σημ. Η σπηλιά Κακαβούλα στην περιγραφή της αναφέρεται ως σπηλιά Συκιάς. Καθώς με πληροφορεί ο Ι. Καψαμπέλης, έτσι τους την ονόμασαν τότε οι Βαριώτες.

Τον Αύγουστο του 1933 σε επίσημη εκδρομή του Συνδέσμου κατεβλήθη προσπάθεια από τους Ι. Καψαμπέλη και Α. Ξανθόπουλο υπό την αρχηγία του αιμνήστου καθηγητή Ι. Σαρρή να κατακτήσουν την σπηλιά του Οδυσσέα Ανδρούτσου, που βρίσκεται σε μια απρόσιτη πλαγιά του Παρνασσού σε

ύψος 22 μ. από το βατό έδαφος της περιοχής της Βελίτσας. Ακολούθησαν άλλες δυο προσπάθειες από τον Ι. Καψαμπέλη βοηθούμενο από μερικούς χωρικούς, και έφτασε, χρησιμοποιώντας τεχνικά μέσα, ως τα 20 μ. όπου και το πιο επικίνδυνο σημείο της. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου η σπηλιά κατακτήθηκε από μια ομάδα της «Υπαιθρίου Ζωής» εις την οποίαν συμμετείχε και ο Ι. Καψαμπέλης, αφού βέβαια εχρησιμοποιήθηκαν τα τεχνικά μέσα που ετοποθέτησε στις προηγούμενες προσπάθειές του ο Ι. Καψαμπέλης.

Το 1935 σε μια εκδρομή του Συνδέσμου στην Γκιώνα της Πάρνηθας ανεκαλύφθη καινούργια σπηλιά από τον Ναούμ Αγγέλου (που ήταν αρχηγός της εκδρομής), η οποία και επεσημάνθη (βλέπε περιόδ. «Παν» Απρ. 1936 σ. 514)· βρίσκεται στο σημείο που συναντούμε το μονοπάτι προς την καλύβα Καλόγερου σε απόσταση 2 λεπτά προς το πλατύ Βουνό. (Βλέπε, Η νέα σπηλιά της Πάρνηθος, περιόδ. «Παν» Δεκ. 1935 σ. 458).

Το 1939 επεσημάνθη από τους Γερ. Μοντεσάντο και τον γράφοντα μια σπηλιά στην περιοχή «Βρεδού» του Μαραθώνος.

Το Σεπτέμβριο του 1947 σε επισταμένη εξερεύνηση της περιοχής από τους Γερ. Μοντεσάντο και Πρ. Μισιριάν, ανεκαλύφθησαν 7 νέα στόμια σπηλαίων. Την ίδια μέρα έγινε πρόχειρη κατάβαση στα δύο. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου ομάδα από το ζεύγος Πετροχείλου, Γ. Μοντεσάντο, Πρ. Μισιριάν, Ηλία Μωυσειδή και ένα μέλος της Σ.Ο. τον Ε.Ο.Σ. εξερεύνησαν την υπ' αριθ. 1 σπηλιά (Βλ. Ι. Πετροχείλου, Το παρά την πηγήν Βρεδού σπήλαιον αρ. 1 περιόδ. «Παν» Ιαν. -Φεβρ. 1949 σ. 172). Ακολούθησε δε τον ίδιο μήνα η εξερεύνηση των υπ' αριθ. 2, 3 και 4 υπό του ζεύγους Πετροχείλου και του Ι. Παπαδημητρουπούλου, και του υπ' αριθ. 5 υπό των Πετροχείλων. Οι καρποί της εργασίας αυτής θα δημοσιευθούν εν καιρώ στο δελτίο μας.

Τον Απρίλιο του 1948 παρατηρήθηκε από τους Γερ. Μοντεσάντο και Ηλ. Μωυσειδή χαρακτηριστική καθίζηση στη Θέση «Πύργος» του Υμηττού. Σε άλλη ερευνητική επίσκεψη της περιοχής απ' τους ίδιους και τον Πρ. Μισιριάν ανεκαλύφθη συστάδα από τέσσερες σπηλιές, απ' τις οποίες η υπ' αριθ. 2 είναι η βαθύτερη γνωστή μέχρι σήμερα σπηλιά της Ελλάδος. Στις 16 Μαΐου άρχισε η εξερεύνηση της από τους Γιαν. και Άννα Πετροχείλου και Πρ. Μισιριάν. Στην πρώτη προσπάθεια έφτασαν σε βάθος 26 μ. Στις 30 του ίδιου μηνός οι ίδιοι βοηθούμενοι και από

**Σπηλιά Αστεριού
Υμηττού σε βάθος
20 μέτρων. Σεπτ.
1940. Φωτ. Αρχείο
Συνδέσμου.**

άλλα μέλη του Συνδέσμου έφτασαν σε βάθος 48 - 50 μ. Στις 8 Αυγούστου οι ανωτέρω μαζί με 4 μέλη του Ε.Ο.Σ. και με τα τεχνικά μέσα της Σπηλαιολογικής Ομάδας του Ε.Ο.Σ. σε ανεπίσημη όμως απ' τους δύο Συνδέσμους συνεργασία κατόρθωσαν να κατεβούν σε βάθος 135 μ. Το ενδιαφέρον έφτασε στο κατακόρυφο και ο «Παν» και απ' το δελτίο του και με επιστολή προσκάλεσε επίσημα την Σπηλαιολογική Ομάδα του Ε.Ο.Σ. σε κοινή συνεργασία για την εξερεύνηση του τόσο ενδιαφέροντος αυτού σπηλαίου. Πράγματι η πρόσκληση έγινε αποδεκτή. Η 19η Οκτωβρίου ορίστηκε ημέρα της κοινής αυτής προσπάθειας με αρχηγό τον Ι. Πετροχείλο. Από την προηγούμενη μεταφέρ-

θηκε το σπηλαιολογικό υλικό και των δύο Συνδέσμων στη θέση της σπηλιάς και στις 5 το πρωί άρχισε η κατάβαση που τερατίσθηκε στα 138,5 μ. στο βάθος αυτό έφτασαν οι Ι. Πετρόχειλος, Ν. Δαμίας και Άννα Πετροχείλου, (Βλ. Σπηλαιολογική κίνηση. Περιοδ. «Παν» Τόμος 1948).

Παράλληλα με τη σημαντική ερευνητική αυτή εργασία που έχει στο ενεργητικό του ο «Παν» εσημείωσε συνολικά ως τώρα 97 επισκέψεις σε 25 διάφορες σπηλιές ως ακολούθως: Νυμφολήπτου (18), Κερατιάς (10), Λεονταριού (9), Κουτούκι (8), Πανός Πάρνηθος (7), Πεντέλης (5), Αστεριού (5), Αντιπάρου (4), Κακαβούλας (4), Βρεδούς (συστάς) (4), Ανδρούτσου (3), Οινόης Μαραθώνος (3) Υμηττού Πύργος (3), Αγ. Τριάδος

Καρύστου (2), Συκιάς Βάρης (2), Ναούμ (2), Δραγονέρας (2), Μόρια Ολύμπου (1), Νύμφης (1), Αντρίκου (1), Χαβάρας (1), Μακρού Βαράθρου Σταυρού Υμηττού (1), Λιατατάνης (1).

Τα τεχνικά μέσα που διαθέτει σήμερα δεν είναι ευκαταφρόνητα, αν ληφθεί μάλιστα υπ' όψιν ότι η σκάλα του μήκους 45 μ, είναι η δεύτερη που έκανε γιατί η πρώτη χάθηκε κατά την κατοχή. (Βλέπε Α. Χαρολίδη. Η ιστορία μιας σκάλας. Περιοδ. «Παν» Δεκέμβριος 1946 σ. 200) Ο άθλος αυτός του τεχνικού εφοδιασμού του είναι τεράστιος, και οφείλεται στην πρόθυμη συνεισφορά των μελών του.

Η σπηλαιολογική δραστηριότητα του Συνδέσμου μας, που σύντομα εξιστορήθηκε πλούσια σε προσπάθειες οργάνωσης και έρευνας, αποτελεί σημαντική συμβολή στην Ελληνική Σπηλαιολογία.

➤ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΣΚΑΛΑΣ

Του κ. Αλέκου Χαρολίδη

Τον Αύγουστο του 1937 μια ομάδα του Πανός εισέδυσσε στη σπηλιά της Αγίας Τριάδας Καρύστου. Υπόγεια ποτάμια, καταρράκτες, σταλακτίτες, σταλαγμίτες και χιλίων άλλων ειδών ομορφίες χάρισε το δημιούργημα αυτό του νερού σ' αυτούς που ευτύχησαν να το επισκεφθούν.

Το Φεβρουάριο του 1938 μου δόθηκε η ευκαιρία για πρώτη φορά να κατεβώ με μια ομάδα της Υπαιθρίου Ζωής στη σπηλιά Κουτούκι του Υμηττού. Πολλά εθρυνόυντο για το υπόγειο αυτό καλλιτέχνημα της φύσεως μα ποτέ δεν μπορούσα νά φανταστώ, εκείνο που είδα. Το θέαμα ήταν εκπληκτικό. Περί τα μέσα του 1938 διαδόθηκε στους φυσιολατρικούς κύκλους ότι, ανεκαλύφθη μια καινούργια σπηλιά στο Αστέρι απ' το γυίο του Φύλακα της Μονής. Σε μια ευτυχή σύμπτωση τον Οκτώβρη του ίδιου χρόνου μια ομάδα του Πανός συνάντησε στην Καλοπούλα την ομάδα του Φ.Ο.Π. που πήγαινε νά εξερεύ-

Οι... διάδοχοι των πρωτοπόρων σπηλαιολόγων στο σπήλαιο Μητρονύπσι. Μάρτης 1992.

νηση την καινούργια αυτή σπηλιά, και ο Πάν προσεκλήθη σέ.. κατάβαση. Όλος αυτός ο σπηλαιολογικός οργανισμός της εποχής εκείνης φυσικό ήτο να κινήση το ενδιαφέρον των σπηλαιολατρών του Πανός, και άρχισε η πρώτη προσπάθεια για να απόκτηση και ο Σύνδεσμος την κατάλληλη σπηλαιολογική σκάλα και να δώσει την ευκαιρία στα μέλη του να θαυμάσουν τα δημιουργήματα αυτά του χρόνου.

Το επιχείρημα ήταν δύσκολο από οικονομικής πλευράς μα και η θέληση ήταν μεγάλη. Όλοι ίσοι παρακολουθούσαν τις εκδρομές του Συνδέσμου την περίοδο του 1939-40 θα θυμούνται τα Κυριακάτικα μικρολαχεία που οργάνωνε η τότε επιτροπή κατά την διάρκεια των εκδρομών, και που η κλήρωση εγίνετο μεσ' στο εκδρομικό βαγόνι προτού το τραίνο να φθάση στο σταθμό του προορισμού του. Με το προϊόν των λαχείων και την αρωγή πολλών εκ των μελών μας το ποσόν εκαλύφθη και η σκάλα έγινε, στις 14 δε Απριλίου του 1940 πραγματοποιήθηκε η πρώτη κατάβαση στη Σπηλιά Κουτούκι. Ακολούθησαν κι άλλες καταβάσεις ως που... Το Μαΐο του 1941 η Κομαντατούρ διατάσσει την εντός δύο ωρών εκκένωση του μεγάρου που ήταν τα γραφεία μας.

Με σπουδή μεταφέρθηκε η υλική περιουσία του Συνδέσμου και φυλάχθηκε σε διάφορα μέρη που έθεσαν στη διάθεση μας μερικά μέλη μας. Σ' ένα άπ' τους φιλόξενους αυτούς χώρους όπου φυλάσσετο η βιβλιοθήκη και η σκάλα ο Σύνδεσμος υπέστη ζημίαν. Μετά την απελευθέρωση η προσπάθεια επανελήφθη και επέτυχε και πάλιν χάρις στην προθυμία των μελών μας.

Τα πρώτα 20 μέτρα είναι έτοιμα και στις 8 Δεκεμβρίου θα γίνουν τα εγκαίνιά της στη σπηλιά του Αστεριού. Τα υπόλοιπα υλικά έχουν αγορασθή και υπολείπεται μόνον σχοινί για τα άλλα 20 μέτρα και που εντός ολίγου θα έχει και αυτό τακτοποιηθεί. Στους φυσιολάτραις μας - που ο Σύνδεσμος μέχρι σήμερα οδήγησε στις πιο ψηλές κορφές της χώρας μας - με την απόκτηση της καινούργιας σπηλαιολογικής μας σκάλας θα δοθή η ευκαιρία να δοκιμάσουν τα αντίστροφα. Η φύση δεν είναι μόνο το ύπαιθρο, αλλά και η πνιγερή ατμόσφαιρα των κοιλωμάτων της γης. Μεγάλη τεχνήτρα όπως είναι στη δημιουργία της, πιο ακριβής στη δουλειά της, την κρύβει ζηλότυπα μεσ' στις σάρκες της. Ότι λοιπόν είναι δικό της ο λάτρης της πρέπει να απολαμβάνη. Με πολύ θάρρος στις δυσκολίες, και περισσότερο σεβασμό προς το έργο της. Ελάτε. Οι σπηλιές έχουν ένα ιδιαίτερο θέλγητρο που πρέπει να τρυπώση κανείς κάποτε σ' αυτές για να το νοιώση.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 147, Δεκέμβριος 1946)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

➤ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ

Το Δελτίο που από τον περασμένο μήνα αρχίσαμε να εκδίδωμε, έχει σκοπό να πλησιάσει αμεσότερα ακόμα τα μέλη μας προς τον Σύνδεσμό μας να τα κάμει να ενδιαφερθούνε περισσότερο για τους σκοπούς του, να μάς θέσει σ' επαφή μ' όλους τους Έλληνας εκδρομείς, και προπαντός να διαδώσει σ' ένα ευρύτερο κύκλο την αγάπη των Εκδρομών.

Μέσα στο μηνιαίο αυτό δελτίο θα δημοσιεύονται σύντομα άρθρα σχετικά

με τον Τουρισμό και την ορειβασία, σύντομες περιλήψεις των εκδρομών του παρελθόντος μηνός, ιστορικές και τεχνικές σημειώσεις των εκδρομών του τρέχοντος μηνός για να ξέρουν την ιστορία του μέρους που επισκέπτονται οι εκδρομείς, ιατρικές συμβουλές και έν γενεί ότι έχει ο Σύνδεσμος να ανακοίνωση στα μέλη του.

Με την βεβαιότητα ότι τα μέλη μας που θα θελήσουν να συνεργαστούν στο δελτίο θα ασπασθούν το πρόγραμμα που αναφέραμε πάρα πάνω, τους παρακαλούμε να μας στέλνουν περιγραφές των εκδρομών μας, ή άρθρα έκ των όποιων θα δημοσιεύονται κατά προτίμησι τα ουσιωδέστερα.

(Δημοσιεύθηκε στο 2ο τεύχος του περιοδικού μας τον Οκτώβριο του 1930)

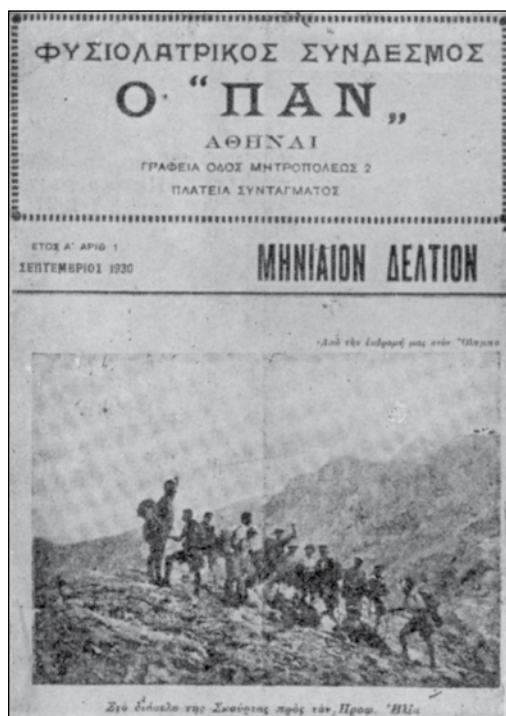
➤ Ο «ΠΑΝ» ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ

Του κ. Βάσου Κωνσταντινόπουλου
Αντιπροέδρου της Ο.Ε.Σ.Ε.

Είναι γνωστό πώς η λογοτεχνία των ταξιδιωτικών εντυπώσεων, ενώ στην Ευρώπη είχε αρχίσει να αναπτύσσεται σημαντικά από την Αναγέννηση και ύστερα προωθούμενη ανάλογα με την ανάπτυξη των συγκοινωνιακών μέσων, στον τόπο μας άρχισε να ανθίζει κυρίως κατά το διάστημα των τελευταίων τριάντα πέντε χρόνων και από τότε ακριβώς, που ο αμετακίνητος νεοέλληνας άρχισε να βγαίνει στο ύπαιθρο και να γνωρίζει την πατρίδα του. Είναι ακόμα γνωστό πώς οι μεγάλοι λογοτέχνες μας και ποιητές ήταν όπως φυσικά και όλο το περιβάλλον τους, αμετακίνητοι και ταξιδεύανε μόνο με τα φτερά της φαντασίας τους, όπως π.χ. ο Παλαμάς, ο Ξενόπουλος κ.ά. Εξαιρέση αποτελούσαν μέσα στην πλειάδα των πρώτων Δημοτικιστών ο Γιάννης Καμπύσης, ο Σπήλιος Πασαγιάννης με τα περίφημα ταξίδια του, που διαβάζονται με ενδιαφέρον ακόμη και σήμερα, ο Κώστας Χατζόπουλος, ο Δημήτρης Καμπούρογλου, ο μεγάλος ιστοριοδίφης και λάτρης της Αττικής, και μεταγενέστερα ο Δημήτρης Χατζόπουλος (Μποέμ) που τόσο προπαγάνδισε την ύπαιθρο της Αττικής στα χρονογραφήματα και στα δημοσιεύματά του. Δεν αναφέρουμε τους πρώτους Δημοτικιστές λογοτέχνες που έμεναν στο εξωτερικό όπως οι Ψυχάρης, Πάλλης, Βλαστός, γιατί αυτοί φυσικά ζώντας μέσα σε ένα εξελιγμένο ταξιδιωτικά περιβάλλον, περιέγραψαν τα ταξίδια τους στην Ευρώπη.

Η μεγάλη ώθηση που έδωσαν προς τα ταξίδια και τη γνωριμία της χώρας μας τα εκδρομικά σωματεία, προπαγανδίζοντας επί χρόνια συστηματικά την έξοδο στο ύπαιθρο για τους κατοίκους ιδιαίτερα των μεγάλων πόλεων, είχε σαν αποτέλεσμα είτε έμμεσα, είτε άμεσα, την καλλιέργεια της λογοτεχνίας των ταξιδιωτικών εντυπώσεων και την μεγάλη ανάπτυξη της.

Η γνωριμία ενός τόπου και η περιγραφή του δεν γίνεται πια από τό πα-

Το πρώτο τεύχος του περιοδικού μας, Σεπτέμβριος 1930.

ράθυρο του πολυτελούς ξενοδοχείου ή του περαστικού αυτοκινήτου, αλλά προχωρεί βαθιά στην απεικόνιση του τοπίου, στη μελέτη των ανθρώπων και στην έρευνα των συνθηκών της ζωής τους.

Ο εκδρομισμός εφ' όσον είχαν και είναι ένα κίνημα με ιδεολογικό περιεχόμενο, δεν μπορούσε παρά να ζητήσει την έκφραση του και στον πνευματικό τομέα. Έτσι τα στεγνά και απλά εκδρομικά προγράμματα που έβγαιναν στην αρχή, σιγά σιγά με τον καιρό επλουτίζοντο με διαφωτιστικές πληροφορίες για τους τόπους που θα έβλεπαν οι εκδρομείς, και την Τουριστική και ιστορική σημασία τους. Όσο αναπτυσσόταν η εκδρομική κίνηση, τόσο και πιο έκδηλη γινόταν η ανάγκη της πνευματικής επικοινωνίας με τα μέλη του σωματείου.

Η ανάγκη αυτή οδήγησε στην έκδοση του πρώτου τουριστικού περιοδικού στα 1929 που φέρνει τον τίτλο «Εκδρομικά» και αποτέλεσε σταθμό στον τουριστικό περιοδικό τύπο του τόπου μας. Το περιοδικό αυτό εκδόθηκε από τρία μέλη του ΠΑΝΟΣ, τους κ.κ. Κ. Χρηστίδη, Ν. Τσεκούρα, και Κλ. Δενδρινό και συνέχισε την έκδοσή του ως τα 1936, που σταμάτησε.

Από τα σωματεία στον ΠΑΝΑ ανήκει η τιμή της εκδόσεως της πρώτης συστηματοποιημένης μορφής μηνιαίου φυσιολατρικού περιοδικού.

Τον Σεπτέμβριο του 1930 η έκδοση αυτή πραγματοποιείται και περιέχει το εκδρομικό πρόγραμμα του μηνός, ανακοινώσεις για τα μέλη, οδηγίες και πληροφορίες για τους τόπους που θα επισκεφθούν, περιγραφές και άρθρα προπαγανδιστικά για την έξοδο στο ύπαιθρο. Η έκδοση αυτή γίνεται ευμενέστατα δεκτή από τον ολιγάριθμο τότε φυσιολατρικό κόσμο, μα και τόσο φανατικά και πιστό στην ιδέα του, και δίνει αφορμή να αναπτυχθεί παράλληλα με την οργάνωση των εκδρομών και μια πνευματική και καλλιτεχνική κίνηση με βάση τη φυσιολατρική ιδεολογία.

Η ωραία πρωτοβουλία του ΠΑΝΟΣ, όταν στα κατοπινά χρόνια άρχισε αθρόα η ίδρυση εκδρομικών σωματείων, βρήκε πολλούς μιμητές και μπορεί να πει κανείς και αξιόλογους ανταγωνιστές στον πνευματικό στίβο. Σήμερα που ο ΠΑΝΑΣ κλείνει τριάντα χρόνια ζωής, σταθμός ιστορικός για ένα σωματείο αβοήθητο και βασισμένο αποκλειστικά στην ατομική πρωτοβουλία πρέπει να αποτίσουμε φόρο τιμής στο περιοδικό μας και στους πρωτοπόρους που είχαν την έμπνευση της εκδόσεως του και εδημιούργησαν μια τόσο σημαντική πνευματική παράδοση. Από τις στήλες του περιοδικού αυτού προωθήθηκε αξιόλογα ή ταξιδιωτική λογοτεχνία που ονομάστηκε από μας φυσιολατρική λογοτεχνία και παράλληλα καλλιεργήθηκαν η λαογραφία, η σπηλαιολογία και η ιστορική έρευνα. Αυτό στάθηκε αφορμή να ασχοληθούν με την ταξιδιωτική λογοτεχνία και «φτασμένοι» λογοτέχνες, που ως τώρα τη θεωρούσαν αμελητέα ποσότητα.

Το περιοδικό μας έβγαине ανελλιπώς στα τριάντα αυτά χρόνια, εκτός από

τη σκοτεινή περίοδο της κατοχής είχε και τις αδυναμίες του, όπως και όλη η ζωή του συνδέσμου μας. Ποτέ όμως δεν έχασε την αντικειμενικότητα του από άποψη περιεχομένου, που το καθιστά ένα καθολικό φυσιολατρικό περιοδικό και όχι ένα στενό συλλογικό όργανο. Η ύλη του πάντα εκλεκτή και πρωτότυπη, χωρίς αναδημοσιεύσεις και αντιγραφές ξεχωρίζει από τα άλλα περιοδικά των σωματείων για τις λιγότερες αβαρίες στα γούστα των πολλών ή της σκοπιμότητας. Η καλλιτεχνική εμφάνιση έγινε πάντα προσπάθεια να κρατηθεί σε ικανοποιητικό επίπεδο, παρ' όλες τις οικονομικές δυσχέρειες.

Στα τελευταία χρόνια όταν οι οικονομικές αντιξοότητες τύλιξαν τον αγαπητό μας ΠΑΝΑ, ακούστηκαν φωνές μελών του για το σταμάτημα του περιοδικού, η πλειοψηφία όμως τάχθηκε για τη διατήρηση του. Το περιοδικό μας ακόμα είναι το πρώτο που εισήγαγε τη μορφή των «αφιερωμάτων», όπως τα τεύχη του τα αφιερωμένα σε πνευματικούς ανθρώπους (και τελευταία το τεύχος που αφιερώθηκε στον αλησμόνητο ποιητή Κοτζιούλα).

Από τη σκοπιά των τριάντα χρόνων ατενίζοντας το μέλλον, βρίσκουμε πώς τα καθήκοντα και ο ρόλος του περιοδικού μας γίνονται ακόμη βαρύτερα και μέχρις ότου επιτευχθεί η έκδοση ενός μεγάλου τουριστικού περιοδικού, για το οποίο τόσα χρόνια αγωνίζεται η Ομοσπονδία μας, οι στήλες του πρέπει να γίνουν οι καλύτεροι φορείς του ιδεολογικού περιεχομένου της κινήσεώς μας και οι καλύτεροι προπαγανδιστάι της πνευματικής και καλλιτεχνικής διαπαιδαγωγήσεώς των μελών μας.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 272-75 Ιούνιος – Σεπτέμβριος 1957)

Τεύχος

Ιανουαρίου 1941

➤ ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

1940 - 41

Ο πόλεμος της Αλβανίας έδωσε στις σελίδες του Δελτίου μας τους συγκινητικούς παλμούς των πεζοπόρων «της Μεγάλης Εκδρομής» ως τον Μάρτιο του 1941 που σταμάτησε η έκδοση του.

Νοέμβριος- Δεκέμβριος 1940: Ένεκα του πολέμου, ως ήτο επόμενο λόγω της επελθούσης γενικής αναστατώσεως, διεκόπη η έκδοσις του περιοδικού του Συνδέσμου μας. Ήδη όμως κατόπιν ωριμωτέρος σκέψεως το Δ. Συμβούλιον απεφάσισε την επανέκδοσίν του περιορίζας τας σελίδας του χάριν οικονομιών. Την απόφασιν μας ενίσχυσαν τα γράμματα των στρατευμένων μελών μας, τα οποία επιμόνως ζητούν να τους στέλνομεν το Δελτίον..., Την δαπάνην της εκδόσεως ταύτης οι εναπομείναντες Σύμβουλοι αντιμετωπίζουν εκ των ιδίων.

Ιανουάριος 1941: Παρ'όλην την πτωχήν εμφάνισιν του τελευταίου τεύχους του Περιοδικού μας τούτο έκαμεν αρίστην εντύπωσιν ιδιαιτέρως εις τά μέλη μας τά ευρισκόμενα εις το Μέτωπον τα οποία μας παρακαλούν δι' επιστολών νά συνεχίσουμε την έκδοσιν του ...Ικανοποιούμεν λοιπόν την παράκλησιν των πολεμιστών μας αναγνωστών, και τους

υποσχόμεθα ότι θα εξακολουθήσωμεν εκδίδοντες το Δελτίον, παραβλέποντες κάθε οικονομικήν δυσχέρειαν.

Ιανουάριος 1941: Έχομεν την γνώμην ότι η πλέον ενδιαφέρουσα ύλη είναι η περιλαμβανομένη εις τα γράμματα των πολεμιστών μας, διά να αλληλο-γραφούν μεταξύ τους όπως πολλοί μας εξήτησαν.

ΓΡΑΦΕΙΑ

➤ ΑΠΟ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΑΣ

Τα εγκαίνια των ιδιόκτητων γραφείων μας στην οδό Αριστοτέλους 64, πραγματοποιήθηκαν στις 19 Νοεμβρίου 1986. Στο τεύχος 432 του περιοδικού μας (Ιανουάριος – Μάρτιος 1987), δημοσιεύθηκε η παρακάτω εισηγητική ομιλία του προέδρου του συνδέσμου Πέτρου Μαρτάκη, την ημέρα των εγκαινίων.

Εισηγήση του προέδρου του Συνδέσμου Πέτρου Μαρτάκη

Όταν μια βραδιά, πριν δυο χρόνια, ο κ. Νίκος Λουκόπουλος, ο αγαπητός και σεβαστός μας παλαίμαχος της φυσιολατρίας και του συλλόγου μας, με θερμό συνήγορο τον άλλο παλαίμαχό μας κ. Γιώργο Ανδρουτσόπουλο μαζί και με τον φίλτατο Ζήνωνα Βλαττή, μας είπε να ξεκινήσουμε προσπάθεια αγοράς γραφείων, κανείς δεν έφερε αντίρρηση, κανείς δεν διετύπωσε σκεπτικισμό, αλλά είναι βέβαιο, όμως πως και κανείς δεν πίστεψε πως μπορεί τέτοια προσπάθεια να ευδοκιμήσει και μάλιστα μέσα στο εκπληκτικά βραχύ διάστημα του ενάμιση χρόνου που διήρκεσε.

Στις 2 Απρίλη του 1986, το παλιό όνειρο έγινε πραγματικότητα! Και αυτό μάλιστα, έρχεται στην ώρα για αντιμετώπιση, στην επικίνδυνη κορύφωση τους, των προβλημάτων που έχει και ο ΠΑΝΑΣ μαζί με όλα τα άλλα φυσιολατρικά σωματεία, σήμερα.

Ευγνωμονούμε όλους όσους βοήθησαν στην καρποφόρηση της προσπάθειας μας.

Στο εντυπωσιακό αποτέλεσμα φθάσαμε, γιατί δούλεψαν θερμά, εμπνευσμένα και επίμονα ο Νίκος Λουκόπουλος, ο Γιώργος Ανδρουτσόπουλος, το Δ. Συμβούλιο και άλλοι φίλοι και στελέχη του Συνδέσμου μας. Η επιτυχία όμως,

βασικά, οφείλεται στην ιστορία, την πολύτροπη, πολύφερνη, εξηντάχρονη ιστορία του Συνδέσμου. Αποτέλεσε και πάντα θα αποτελεί το υπόβαθρο, το πολύτιμο και βέβαιο για την ευόδωση κάθε επιδίωξης του Συνδέσμου. Είναι πάνω σ' αυτό χαρακτηριστικό, που δεκάδες φίλοι και μέλη, παρ' όλο που δεν συμμετέχουν πια συχνά ή και καθόλου στις δραστηριότητες και στη ζωή του

Από τα εγκαίνια των γραφείων μας, 19/11/1986.

Συλλόγου, εισφέρανε και μάλιστα με ραγδαίο ρυθμό τον οβολό τους, χωρίς σκεπτικισμό, χωρίς αμφιβολία, για την έκβαση της προσπάθειας και όταν έγινε η ειδική Γεν. Συνέλευση, που προβλέπει το Καταστατικό, η απόφαση αγοράς γραφείων εγκρίθηκε ομόφωνα.

Έτσι γρήγορα δημιουργήθηκε η βάση, η συγκέντρωση δηλαδή ποσού που να προσεγγίζει στο ύψος το οποίο έκαμνε την προοπτική υλοποίησης του στόχου ευκρινή, ώστε να κτυπήσουμε -πόρτες - κυρία με το χέρι του Γ. Ανδρουτσόπουλου - για να πετύχουμε τις μεγάλες εισφορές των 100.000 δρχ. και πάνω, στις οποίες περιλαμβάνεται η συμπαράσταση της ΟΕΣΕ και η συνδρομή του Θάνου Κλαουδάτου και αρκετών άλλων, όπως αναλυτικότερα θα σας εξιστορήσει ο Γιώργος Ανδρουτσόπουλος.

Αξίζει να τονισθεί για ενίσχυση της αισιοδοξίας μας, το βασικό μήνυμα που έρχεται από την επιτυχία της προσπάθειας που σήμερα γιορτάζουμε. Αυτό το μήνυμα είναι πως στόχοι οι οποίοι θεωρούνται ακατόρθωτοι ή είναι πολύ δύσκολοι, είναι δυνατό να επιτευχθούν αν εκμεταλλευθούμε την ιστορία του Συνδέσμου μας κινητοποιώντας το πλήθος των μελών και των φίλων μας με μεθοδικότητα, υπομονή και επιμονή, ξεκινώντας βέβαια από ρεαλιστικές και σύγχρονων προσανατολισμών εμπνεύσεις.

ΕΙΝΑΙ άλλωστε, αυτό ένα μήνυμα το οποίο περνά στα φυσιολατρικά σωματεία γενικά, που εκπρόσωποι τους μας τιμούν σήμερα με την παρουσία τους, αφού όλα τους έχουν εκμεταλλεύσιμη σημαντική ιστορία, που μπορεί να αποτελέσει τη βάση για ανθηρή επιβίωση τους, με προσαρμογή βέβαια σε σύγχρονους προβληματισμούς που είναι πρόδηλο πως θα προαχθούν ευχερέστερα με την μεταξύ των σωματείων μας συνεργασία.

Πάντοτε ήταν, και οι σύγχρονες συνθήκες επιτείνουν την ανάγκη να είναι, τα γραφεία των φυσιολατρικών σωματείων ΛΕΣΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Εμείς του ΠΑΝΑ, ευφραινόμαστε σήμερα που με τέτοιες προοπτικές εγκαινιάζουμε τη δική μας ιδιόκτητη Λέσχη, η οποία μαζί με το ιδιόκτητο Κτήμα μας, στο Μάτι Αττικής, ενισχύει τη δύναμη να συνεχίσει ο ΠΑΝΑΣ την αξιολογή πορεία του μέσα στο χρόνο.

Κάνουμε όμως έκκληση σ' όλα τα μέλη και τους φίλους «Συν αυτά και χείρα κίνει!». Γιατί δεν είναι αρκετό να επιβιώσουμε μόνο, αλλά με την εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων που μας παρέχουν Κτήμα και Γραφεία, να οδηγήσουμε το Σύνδεσμο σε συνεχή ανθοφορία.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

➤ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ 1980

Όσοι πήραν μέρος κι έζησαν, στις 27 του Απριλίου την Εκδρομική Γιορτή της Ημέρας του Βουνού '80, ελπίζουμε ότι θα συναποκόμισαν, έκτος των άλλων, και μία χαρακτηριστική, άλλη αίσθηση για την ευρύτητα των σκοπών και των επιδιώξεων που'χουν οι φυσιολάτρες της πατρίδας μας.

Ήτανε μια μέρα που μας γέμισε με συγκινήσεις, τέτοιες, που τις δίνουν μια εκδρομή κι' ένα πανηγύρι, εμπλουτισμένα όμως και τα δυο, με ταυτόχρονες πολιτιστικές και κοινωνικού καθήκοντος προσφορές.

Αντιπροσωπευτικές ομάδες από αδελφά εκδρομικά Σωματεία, εκατοντάδες σε πλήθος, κάλυψαν την έκταση της μικρής κορφής Μπελέτσι.

Κι' ήτανε μια χαρά, με ιδιαίτερη συγκίνηση, να βλέπει κανείς να συνοδοιπορούν τα παιδιά, τα νειάτα, οι μεσήλικες κι' οι προχωρημένοι στην ηλικία, καμαρώνοντας, όλοι τους, το Αναμνηστικό έπαθλο που τους κρέμασε στο λαιμό αντιπροσωπεία από το Δ.Σ. του ΠΑΝΑ.

Κι' ήτανε, ακόμα, η παρουσία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού για να δεχτεί την προσφορά αίματος από τους εκδρομείς.

Κι' ήτανε, ακόμα, η συμπαράταξη με κάθε είδους σχετική προς τη Γιορτή προσφορά από τις Ελληνίδες Οδηγούς και τους Έλληνες προσκόπους, μαζί με τα Πουλιά και τα Λυκόπουλα.

Κι' ήτανε, ακόμα, οι πολιτιστικές προσφορές από καλλιτέχνες, τού λόγου, της μίμησης, του τραγουδιού και του χορού που γέμισαν αυτή την αξέχαστη μέρα.

Κι' όλα αυτά ήτανε μια πράξη αποδεικτική της κοινωνικότητας που'χουν οι σκοποί της φυσιολατρικής μας οικογένειας.

Τούτο είναι και το μήνυμά μας από τον ΠΑΝΑ. Ξάπλωμα τής δράσης μας σε ευρείς κοινωνικούς στόχους.

Από την ανάμνηση αυτού του Λαϊκού Φυσιολατρικού Πανηγυριού, της Ημέρας του Βουνού '80, συμπερασματικά έρχεται ν' ακολουθήσει μια σημείωση, που δε θα'πρεπε ν' αμεληθεί.

Ημέρα του Βουνού, 1980.

Η ασίγαστη, ξέφρενη, εκκολαπτικότητα σε ιδέες κι' ενέργειες του Μίχου Καλλιέργη, συνακολουθούμενου απ' όλη του την οικογένεια.

Δεν αναφερόμαστε στην περίπτωση του για να του εκφράσουμε μόνο την προσήκουσα τιμή ή έπαινο. Αυτά πιο πολύ του ανήκουν από την Ανθρώπινη του διάθεση.

Κύρια αναφερόμαστε γι' αυτόν, παρουσιάζοντας τον, σαν ένα παράδειγμα, που είναι βέβαιο πώς όμοια ή παρόμοια υπάρχουν και σε άλλα εκδρομικά Σωματεία, με τη σκέψη και την προτροπή ν' αναδυθούν, κι' από κοινού να προσφερθούν, σε μία συνεργασία, για τη Γιορτή του Βουνού του 1981, σ' ένα Φεστιβάλ τής Φυσιολατρικής Ιδέας.

Δικαιωματικά η πρωτοβουλία νομίζουμε πώς ανήκει στον Μίχο Καλλιέργη.

Το παραπάνω κείμενο ήταν το κύριο άρθρο του τεύχους 415 Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 1980 και γράφτηκε από τον πρόεδρο του συνδέσμου Ηλία Σταματιάδη

➤ Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΠΥΡΩΝ

(30 Ιουνίου 1984)

Του Μιχάλη Μανίτσογλου

Στα πλαίσια της γιορτής των Πυρών, που γίνεται κάθε τέσσερα χρόνια,

φέτος συνέπεσε με τα πενήντάχρονα της ίδρυσης της Ομοσπονδίας Εκδρομικών Σωματείων Ελλάδας, ο «ΠΑΝΑΣ», άναψε την πυρά στο Βελούχι, στον Κιθαιρώνα και στο Αίπος της Χίου.

Στο Βελούχι πήραν μέρος ο αντιπρόεδρος του σωματείου Γιάννης Νικολιδάκης και η σύζυγος του, Νίκη, ο Έφορος εκδρομών Γιώργος Ανδρουτσόπουλος, η Κα Φωτεινή και ο γράφων άνευ τίτλων κλπ.

Στις 29 Ιουνίου, Παρασκευή απόγευμα με το ΙΧ του Γιώργου ξεκινήσαμε για το Καρπενήσι, όπου θα διανυκτερεύαμε. Ο φίλος Θάνος Κλαουδάτος (τα έχει όλα και συμφέρει) έχει εκεί ένα διαμέρισμα και το ένα δωμάτιο μετέτρεψε σε καταφύγιο με τρεις διπλές κουκέτες. Εκεί διανυκτερεύσαμε.

Το πρωί, αφού κάναμε μια βόλτα στη λαϊκή αγορά, ξεκινήσαμε για το Καταφύγιο. Φτάσαμε νωρίς και στις 10.30 οι τρεις άνδρες ξεκινήσαμε για την πρώτη κορυφή να μεταφέρουμε ορισμένα από τα πράγματα που είχαμε και ήταν αρκετά. Ώστερα από καμιά ώρα ανάβασης ξαπλώσαμε να ξεκουραστούμε. Πάνω από τα κεφάλια μας είδαμε να πετά ένας μεγαλοπρεπής αετός κι ένας νεαρός που κατέβαινε από την κορυφή ήθελε να τον φωτογραφίσει, αλλά δεν είχε τηλεφάκο. Εμείς για καλό και για κακό σηκωθήκαμε. Το μεσημέρι, φάγαμε, αναπαυθήκαμε και το απόγευμα ξεκίνησαν οι κυρίες και ακολουθήσαμε και μεις με τα υπόλοιπα εφόδια.

Η Νίκη που ανέβαινε πρώτη συνάντησε ένα στρατιώτη, της τοπογραφικής υπηρεσίας και την ρώτησε: «Πού πηγαίνετε;» Πηγαίνομε ν' ανάψουμε πυρές». «Τι είστε σεις Ερυθρόδεσμοι και θ' ανάψετε φωτιές;» απόρησε, ο Στρατιώτης. Στην πρώτη κορυφή συναντήσαμε έναν νεαρό ταγματάρχη μ' ένα δεκανέα, της ίδιας υπηρεσίας. Πιάσαμε κουβέντα και παρακαλέσαμε να μας βοηθήσουν στη μεταφορά των πραγμάτων. Έγινε.

Φτάσαμε στην κορυφή, φυσούσε και το κρύο άρχισε να γίνεται αισθητό. Στήσαμε τις δυο σκηνές, ετοιμάσαμε τα σλίπιγκ - μπάγκς και φάγαμε το πλούσιο δείπνο μας, αυγά, τυρί, ντομάτα, αγγουράκι.

Περιμέναμε να νυχτώσει και ν' ανάψουμε την πυρά. Όσο βραδυνάζει το κρύο γίνεται πιο δυνατό, στη δύση ο ορίζοντας άρχισε να χρυσίζει και απλώθηκε η κροκάτη γάζα του Βάρναλη. Ήταν μια μαγευτική δύση που είναι αδύνατο ν' απολαύσει κανείς στις πόλεις και ιδίως στην Αθήνα. Ανατολικά φαίνεται στον αέρα η σκιά του Βελουχιού. Το χρυσό χρώμα υποχωρεί, γίνεται κόκκινο, μπεμπέ και τέλος έσβησε αφού μπήκε στην καρδιά μας. Σκοτείνιασε. Ανάψαμε την πυρά επάνω στο τριγωνομετρικό και περιμέναμε ως που να σβήσει. Απέναντι μας η Καλιακούδα ή Χελιδόνα, αλλά φωτιές δεν φαίνονται.

Κατά τις 10 υπεχώρησε η πυρά, ρίξαμε πέτρες για σιγουριά και χωθήκαμε στις σκηνές για ύπνο. Πού ύπνος. Μετρούσαμε τις ώρες να ξημερώσει κι όταν η αυγή πρόβαλε τα ροδοπέταλά της, όπως λένε οι ποιητές, πεταχθήκαμε και μαζέψαμε σκηνές και εφόδια και πήραμε τον κατήφορο. Φτάσαμε στο Καρπενήσι και πέσαμε ψόφιοι στις κουκέτες για ύπνο. Το ροχαλητό πήγε γόνα.

Στις 12 η ώρα ξεκινήσαμε για την επιστροφή. Η αποστολή μας τελείωσε. Από την κορυφή του Βελουχιού στείλαμε και μεις το μήνυμα μας που ενωμένο με το μήνυμα της Ολυμπιακής Φλόγας συνεχίζει να φωτίζει την ανθρωπότητα στο δρόμο του πολιτισμού και της ειρήνης.

Ευχηθήκαμε να είμαστε γεροί την άλλη τετραετία και ν' ανάψουμε την πυρά σ' άλλη κορυφή.

(Δημοσιεύθηκε στο τ. 426 Οκτώβρης - Δεκέμβρης 1984)

➤ Ο ΠΑΝΑΣ ΤΙΜΑ ΤΗ ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΛΟΥΛΑ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ

Ο Σύνδεσμός μας συμμετέχοντας στο έτος της Γυναίκας, που γιορτάστηκε τον περασμένο χρόνο σ' όλο τον κόσμο, ετίμησε δύο μέλη του, που προσέφεραν συνεχώς επί μία πεντηκονταετία και προσφέρουν ακόμα πολλά στον τομέα της ορειβασίας και φυσιολατρίας: Έτσι την «ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ» που γιορτάσαμε στην Νταού Πεντέλη την 19ην Οκτωβρίου 1975,

κάτω από τα αιωνόβια πεύκα, και τους μεγαλοπρεπείς πλατάνους, στον ίσκιο του Μοναστηρίου, με την συμμετοχήν δέκα επτά Φυσιολατρικών Σωματείων με πάνω από 500 Φυσιολάτρες, δόθηκαν αναμνηστικές πλακέτες στην σεβαστήν μας Φωτεινή Ανδρουτσοπούλου και την αξιαγάπητη Λούλα Βουλγαράκη. Οι πλακέτες από έβανο στο επάνω μέρος ανάμεσα σε δύο κλαδιά από δάφνες, υπήρξε αντίγραφο αρχαϊκού νομίσματος με την Θεά Δήμητρα που κρατούσε δέμα από στάχυα. Κάτω από αυτό ήσαν γραμμένες οι λέξεις «1975 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΕΤΟΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ Φ.Σ. Ο ΠΑΝ» Από την ομιλία της κυρίας Αγγελικής Πανωφοροπούλου Λεβέντη διαβάζουμε.

...Εφέτος όμως γίνηκε και μία ευγενική πολιτιστική παραχώρηση, και το ηλιόγερο πλησιάζει να κλείσει τις μέρες που φώτιζε μιας χρονιάς αφιερωμένης στη Γυναίκα. Συμπλόστρα των ωραίων και συγκατακτήτρια των ιδανικών απ' τα πανάρχαια βαθιά της ιστορίας χρόνια και η Γυναίκα τράνωσε κάθε της ικανότητα για την πραγμάτωση υπέροχων συλλήψεων και την προσέγγιση δυσκολοπλησίαστων σκοπών. Και άπειρες έχουμε τις επαληθεύσεις τής άξιας Γυναικείας συναγωνιστικότητας και συνάμιλλας για την επιτυχία και το κέρδισμα της δόξας υψηλόβουλων στόχων.

Σε ευτυχισμένη συγκυρία εφέτος το Έβερεστ κατακτήθηκε και πατήθηκε από μια γυναίκα, Γιαπωνέζα. Μια νοικοκυρά, σαν όλες τις απλές γυναικούλες, που απ' τα πανάρχαια χρόνια μαζί με το πλύσιμο των πιάτων και το πλέξιμο της κοτσίδας του μικρού τους κοριτσιού, λούζουν και πλέκουν σέ δροσάτη της λαχτάρας τους πηγή όλα τα παναιώνια και πανανθρώπινα όνειρα και πόθους για τή γαλήνεψη και τη λύτρωση του κόσμου από την αυτοκαταστρεφτική κόλαση.

Φωτεινή Ανδρουτσοπούλου, Λούλα Βουλγαράκη.
19/10/1975

Από τη Γυναίκα λοιπόν τούτη εφετεινή ορειβατική κατάκτηση εμπνευσμένοι οι φυσιολάτρες του Πάνα, ευγενικά παραχωρώντας το προβάδισμα στη συμπλόστρα και συμπαραστάτιδα του βίου Γυναίκα και συμβολικά βραβεύοντας τα ουρανοδρόμα Γυναικεία επιτεύγματα και κάθε είδους θετές της ελπιδοφόρες κοινωνικές και πολιτιστικές επιδιώξεις, με την ευκαιρία της γιορτής τούτης του Βουνού στα πλαίσια του έτους της Γυναίκας, θα τιμήσουν οι Πάνες δύο «Γυναίκες ορειβάτισσες με πλούσια δράση.

Και στις δύο τους πρωταρχεύει στη συνείδηση η αγάπη του ελληνικού βουνού. Τα ελληνικά κορφοβούνια τους είναι γνωστά σα γειτονιές τους. Έχουν περιπατήσει συνολικά πάνω από 100.000 ώρες. Όλες τις βουνοκορφές τις έχουν περιδιαβάσει μία-μία. Και όχι μία φορά. Από δύο και τρεις. Πάνω από 10 φορές ανέβηκαν στον Ολυμπο και στον Παρνασσό 8 φορές στην Οίτη 15

στον Κιθαιώνα 7 στη Δίρφυ 4 στο Χελμό 10 φορές πάτησαν τον Πατέρα, πάνω από 30 φορές την Πάρνηθα και άπειρες την Πεντέλη και τον Υμηττό. Και όλα τα λεβέντικα ελληνικά βουνά μας έχουν μυρώσει το κουρασμένο ιδρωστάλαχτο από την ορειβασία χνώτο τους με τ' άρωμα τους.

Ανυψώθηκαν στο καταπληκτικό συνολικό υψόμετρο των 530 χιλιάδων μέτρων.

Δεν είναι μπορετό να ονοματίσουμε όλα τα βουνά που ανέβηκαν, όλες τις κορφές που πάτησαν κι αγνάντεψαν τις ομορφιές της φύσης. Θα χρειαζόταν πλούσιος χρόνος Κακαρδίτσα, Γκαμήλα, Κόζιακας, Ζήρεια, Πίνδος, Ταύγετος, Γράμμος, αλλά και τὰ Χαμηλότερα Σκο-τεινή Μπούρινος Κίσσαβος, Πυξάρια, Λύκαιο, Βουλγάρα, Βέρμιο, Σινιάτσικο, Βουνάσα, συναυλία από ονόματα, συναυλία από γνώση, συναυλία από μνήμες και συγκίνηση.

Το 1952, χρονιά για τις περισσότερες αναβάσεις, διακρίθηκαν. Τιμήθηκαν από την Ομοσπονδία των Εκδ/κών Σωματείων Ελλάδας (ΟΕΣΕ), τιμήθηκαν και από άλλα σωματεία.

Η πρώτη, που θα βραβευτεί και με αναμνηστική πλάκα από τον Πάνα σήμερα, έχει χώρια από την ορειβασία της στο ενεργητικό της και απλωμένες περιηγήσεις, που την έφτασαν και ίσαμε τους Λάπωνες.

Η δεύτερη στο Παναιτωλικό κόντεψε να χάσει τη ζωή της. Στη Γκιώνα έσπασε το πόδι της, και για ένα χρόνο δεν περπάτησε. Άλλα όταν το 1964 ανέβηκε το Χελμό γονάτισε, και σα μύστης που επαναξιώθηκε να τελετουργήσει, καταφύλιξε την υψομετρική του κορφή.

Σά βράβευση λοιπόν και ευλογία και για άλλους τους άθλους βουνίσιους ο Πάνας τους απονέμει από μία αναμνηστική πλακέτα.

Τις πλακέτες έδωσε ο Πρόεδρος του Συνδέσμου μας κ. Ηλίας Σταματιάδης με πολύ συγκίνηση ασπάζοντας τες με δάκρυα στα μάτια καταχειροκροτούμενος απ' όλους τους φυσιολάτρες οι δε κάμερες της τηλεοράσεως και οι κινηματογραφικές και φωτογραφικές μηχανές των εκδρομέων αποθανάτιζαν την όμορφη γιορτή.

Για μας ή συμβολή των γυναικών αυτών στα χρόνια που πέρασαν μέχρι σήμερα είναι σημαντική. Γίνεται σύμβολο στο αγώνα της ΓΥΝΑΙΚΑΣ για την αναγνώριση των δικαιωμάτων της. Στην ΓΥΝΑΙΚΑ-ΜΗΤΕΡΑ, στη ΓΥΝΑΙΚΑ-ΕΡΩΜΕΝΗ, στη ΓΥΝΑΙΚΑ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ και για μας τους Βουνίσιους στη ΓΥΝΑΙΚΑ-ΟΡΕΙΒΑΤΙΣΣΑ ας γίνει τρανό αφιέρωμα αυτή ή γιορτή-προσφορά. Ας μην ξεχνάμε πώς κι η φύση, γυναίκα είναι! Γυναίκα που η θηλυκία της ιδιότητα γεννά, δημιουργεί, πεθαίνει, ανασταίνεται στην κοσμογονία των καιρών. Κατεβήκαμε από το βουνό φέρνοντας μαζί μας και μια ελπίδα, μια αισιοδοξία γιατί μας γέμισε αυτή ή γιορτή, αυτό το αφιέρωμα. Αγκαλιάσαμε τη ΓΥΝΑΙΚΑ, ξαναγεννηθήκαμε.

Στις υπώρειες του βουνού μας σταμάτησαν, ένα τηλεγράφημα για τον Πάνα μας, για τη γιορτή για το αφιέρωμα. Το τμήμα Ε.Ο.Σ. Ελευσίνας μας χαιρετούσε. «Τρανές οι ευχές μας για τη γιορτή σας του Βουνού. Πάντα μπροστά».

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 397 Ιανουάριος – Μάρτιος 1976)

Η Λούλα Βουλγάρα και η Φωτεινή Ανδρουτσπούλου στο Μύτικα, 13/8/1956.

ΟΙ ΠΑΝΕΣ ΑΦΗΓΟΥΝΤΑΙ

Προσωπικές εμπειρίες, αναμνήσεις μελών μας

➤ ΕΝΑΣ ΠΑΝΑΣ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

του Αλέκου Χαρολίδη

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 1940. Το τραίνο μας παράλαβε απ' το κρηπίδωμα του Ρούφ. Φορτωμένο ασφυκτικά με ανθρώπινο και πολεμικό υλικό ξεκίνησε αγκομαχώντας. Αντίο Αθήνα. Ο κόσμος έξω από τα σπίτια του, κατά μήκος της γραμμής, μας αποχαιρετά. Στο καλό και καλή επάνοδο μας εύχεται με δάκρυα στα μάτια... Το θέαμα είναι συγκινητικό, δακρύζομε και μείς... Για μια στιγμή αντίκρισα τη μητέρα μου που 'ρθε να με κατευοδώσει. Τα μάτια μου βουρκώσανε και πάλι μα το τρένο με παίρνει μακριά. Ποιός ξέρει αν θα την ξαναδώ. Ατιμε Μουσουλίνι! Περνάμε τον ένα μετά τον άλλο τους σταθμούς... Πόσες αναμνήσεις ορειβατικές! Εκδρομικές! Αγαπημένα μου βουνά, προ-

σφιλή μου Αττική, θα σας ξαναπατήσω; Η αισιοδοξία όμως εξανίσταται μέσα μου.

Νυχτώσαμε στη Θήβα και ξεμερώσαμε στο Δομοκό... Κατεβαίνομε προς το Θεσσαλικό κάμπο. Παλαιοφάρσαλα - Λάρισα. Η πόλις ανάστατη απ' τους βομβαρδισμούς. Περνάμε τη γέφυρα του Μπαμπά και μπαίνομε στα Τέμπη. Όταν ο Απόλλων σκότωσε τον Πύθωνα που σύλησε τον ιερό χώρο των Δελφών, στα νάματα των Τεμπών πήρε τον καθαρό του, κι αφού στεφανώθηκε με κλαδί Δάφνης του Πηνιού γύρισε

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΝΙΚΗ

Νομίζουμε ότι αποτελεί χρέος μας να σημειώσουμε ότι κατά τὸν ἐθνικὸν ξεσηκωμὸ τοῦ 1940 — 41 ὁ «ΠΑΝ» πέρα ἀπὸ τὴν ἄλλη προσφορὰ του μετέσχε μὲ τὰ στρατευμένα νειὰτα του στὸν καθολικὸ ἀγῶνα τοῦ Ἕθνους... Ἡ θυσία πέντε ἀπὸ τὰ καλλίτερα μέλη του, ποὺ ἐπεσαν στὸν πόλεμο καὶ τὴν κατοχὴ ἀποτελοῦν τὴν αἰμάτινη σπονδὴ τοῦ Συνδέσμου στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν Ἑλευθερίαν.

ΤΑΣΟΣ ΖΑΠΠΑΣ
ΠΑΝ. Ἰούν - Ἰουλ. 1952

στους Δελφούς και παράλαβε το Μαντείο. Όλη η Ελλάδα ξεκίνησε να πάει τον Δράκοντα Πύθωνα να συνάντηση. Κι αν τον σκοτώσει, εδώ στα Τέμπη, θά'ρθε για να πάρη κι αυτή το μερίδιο της απ' την Πηνειίδα Δάφνη. Ψηλά στον Κίσαβο τα ξακουστά Αμπελάκια. Κάποτε μας φιλοξένησαν κι' αυτά όταν γυρίζαμε απ' τον Όλυμπο.

Θυμάμαι ένα περίφημο τραχανά που μας προσέφεραν στο φιλόξενο σπίτι που μείναμε. Το κάστρο της Ωριάς πανώριω ορθώνεται μπροστά μας, το βλέπω όμως πιο αγέρωχο, πιο περήφανο. Τάχα ο άψυχος βράχος αισθάνεται τη στιγμή ή η φαντασία μου είναι εξημένη;

Λιτόχωρο. Τί συγκλήσεις! Απ' εδώ ξεκινήσαμε για να κατακτήσωμε το βουνό των Θεών. Για πολλή ώρα έχασα τη συναισθηση των γύρω μου και έζησα την ωραία εκείνη ανάβαση που έκανα με τον «Πάνα»... Ο Δίας όμως μας κρύβει ζηλότυπα το βουνό του σα να'χει φόβο από μας. Δεν καταλαβαίνει ο αφελής πώς πάμε να του το προστατέψουμε προτείνοντας τα στήθη

μας, να μαζέψη το πέπλο που το κάλυψε και να μας αφήση να το δούμε, να το χαρούμε, να το χορτάσωμε, γιατί μπορεί να είναι ίσως η τελευταία φορά που το αντικρύζουμε. Μα εγώ – που η ψυχή μου πετά στις κορφές του – βλέπω τον όγκο απόφιο να με προκαλή. Να...ο Ιθακήσιος μας υποδέχεται, μας δίνει τις τελευταίες του οδηγίες και ο Κάκαλος μας οδηγεί. Σταυρός, 'Ασυλο Μουσών, Πετροστρουγκα, Προφήτης Ηλίας, Στεφάνι, Μύτικας. Τι έκστασις !!. Μπάρα, Φράγκου Αλώνι, Δάσος Γρίβας, Μπιχτέσι, Καρυά, Μοναστήρι Κανάλλων, Καλλιπεύκη, Ραψάνη, Πυργετός, Αμπελάκια, πιάτο τραχανάς!!! Μα τι να κάνω; Εγώ γυρίζω πίσω και το τραίνο με τραβά μπροστά. Χωρίς να το καταλάβω βρέθηκα στο Πλατύ, Γιδάς, Βέροια, Έδεσσα, Αρνισσα, Άγιος Παντελεήμων. Διασταυρωνόμαστε με τραίνο που έρχεται απ' τη Φλώρινα. Φωνές αλαλαγμοί, χαλασμός κόσμου. Τι συμβαίνει; Έπεσε η Κορυτσά!!! Η χαρά μας δεν περιγράφεται. Ζήτω ο Ελληνικός Στρατός. Στο Αμύνταιο (Σόροβιτς) φτάνουμε σούρουπο στο σταθμό. Πέντε τραίνα φορτώνουν και ξεφορτώνουν. Πέντε τραίνα Έλληνες φαντάροι ενθουσιασμένοι απ' την κατάληψη μας αποθεώνουν κυριολεκτικά. Λες και καταλάβαμε εμείς την Κορυτσά!! Τραυματίες, μας διηγούνται ηρωικά επεισόδια του Μοράβα, και Ιταλοί αιχμάλωτοι- νομίζω απ' τους «Λύκους της Τοσκάνης» - φωνάζουν κι' αυτοί στο χαβά τους, «Βίβα Γκρέτσια». Τους δίνουμε τσιγάρα και τροφή... Φτάσαμε στην Καστοριά. Την άλλη μέρα φύγαμε για το Βατοχώρι και συνεχίσαμε για την Κρυσταλλοπηγή. Δρασκελώντας τα σύνορα περάσαμε στο Αλβανικό, εκεί ήταν η θέση μας.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος Τεσσαρακονταετίας, Δεκέμβριος 1967 και πρόκειται για συντόμευση κειμένου που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 145, Οκτώβριος 1946 με τίτλο «Αποχαιρετώντας την Ελλάδα»)

➤ ΠΩΣ ΓΝΩΡΙΣΑ ΤΟΝ ΠΑΝΑ

του Γιώργου Ανδρουτσόπουλου

Ήταν την εποχή που είχε τελειώσει πλέον ό δρόμος της Πάρνηθας μέχρι το Σανατόριον του Φούγκ, όταν ένας συμφοιτητής μου από το Μενίδι, ο Χρήστος, γιος του Παππα - Θανάση, που παραθέριζε με την οικογένεια του στη Μόλα, με είχε καλέσει να τον επισκεφθώ αφού μου είχε δώσει και τις κατάλληλες οδηγίες, για το μονοπάτι που θα ακολουθούσα γιατί πρώτη φορά πήγαινα στην Πάρνηθα.

Η απόφαση ελήφθη, έγιναν οι προετοιμασίες και το Σάββατο βράδυ 3 Σεπτεμβρίου 1930 κατά τις 11 μ.μ. εγώ με την μητέρα μου και δύο στενούς φίλους συναδέλφους, τον Δ. Σιδέρη και τον Γ. Στυλιανό, ξεκινήσαμε μ' ένα καμιόνι - φορτάκι (ατέρμονα) της εποχής εκείνης, που κάθε 5-6 χιλιόμετρα εάν δεν βούλωνε το σωληνάκι της βενζίνης, οπωσδήποτε θα έβραζε το νερό του ψυγείου. Και βάλε νερό γιατί έβρασε η μηχανή, για να προχωρήσουμε.

Μετά από 1 1/2 ώρα φθάσαμε στο Μετόχι και άρχισε ο ανήφορος, η μηχανή έβρασε και σταθήκαμε να βάλουμε νερό από την εκεί πηγή.

Μια συντροφιά από 3-4 ορειβάτες φορτωμένοι τους σάκκους που είχε ξεκινήσει πεζή από το Μενίδι (τότε εκεί ήταν το τέρμα της συγκοινωνίας) για την Πάρνηθα, στάθηκαν να ξεκουραστούν οπότε ακούω μια φωνή από το σκοτάδι:

- Γιώργο-ο-ο - Ανδρουτσόπουλε-ε-ε-...
 - Και εσύ ποιος είσαι; ερωτώ.
 - Ο Σταύρος ο Σκορδούλης μ' απαντά. Ήταν ένας από τους καλούς φίλους, συμφοιτητής και ευγενικό παιδί, ο Σταύρος, και όταν ήρθαν κοντά μας η χαρά μας ήταν απερίγραπτη για την τυχαία αυτή συνάντηση γιατί ήταν η πρώτη ορειβατική συγκίνηση που μου μετέδωσαν στην ψυχή αυτή τη στιγμή επάνω σε βουνό για να αγαπήσω κι εγώ το βουνό και να γίνω αργότερα και εγώ ορειβάτης. Τους πήρα με το αυτοκίνητο μέχρι την Αγία Τριάδα όπου φθάσαμε χαράματα, όταν αυτοί μεν έφυγαν για την διαδρομή τους, εμείς δε για τη Μόλα να βρούμε τον Χρήστο Παπαθανασίου.

Πέρασαν λίγες ημέρες και πήγα στην πλατεία Αγίων Θεοδώρων στη Λεύκα που τότε είχε τα γραφεία του ο «ΠΑΝ» και βρήκα τον Σταύρο Σκορδούλη που ήταν έφορος εκδρομών και με παρότρυνε να γίνω μέλος.

Δεν έγινα τότε μέλος αλλά ακολούθησα μερικές εκδρομές με το τραίνο στο Λουτράκι και στο 60ό χιλιόμετρο της Κινέτας. Το μικρόβιο της φυσιολατρίας είχε μπει μέσα μου.

Αυτή ήταν η πρώτη προπολεμική γνωριμία με τον ΠΑΝΑ χάρις στον συνάδελφο, έφορο τότε του ΠΑΝΑ Σταύρο Σκορδούλη και κατόπιν φαρμακοποιό εγκατεστημένο στην Κυπαρισσία.

(Δημοσιεύθηκε στο τ. 427 Ιανουάριος - Μάρτιος 1985)

1973. Καταφύγιο «Σπήλιος Αγαπητός». Από αριστερά Φωτεινή Ανδρουτσοπούλου, Νίκος Λουκόπουλος, Γιώργος Ανδρουτσόπουλος, Χρήστος Κάκαλος, Ρούλα Βουλγαράκη.

➤ ΤΙ ΧΡΗΣΤΩ ΣΤΟ Φ.Σ. Ο ΠΑΝ. ΔΥΟ ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

Της Άννας Πετροχείλου

1. Η πρώτη εμπειρία μου σε ψηλά βουνό.

Με μεγάλη ανυπομονησία αλλά και κάποια ενδόμυχη δειλία -για να μη πω αμφιβολία- περίμενα την επιθυμητή απόφαση του Δ.Σ. του Φυσιολατρικού Συνδέσμου «Παν», αν θα γίνονταν αποδεκτή η αίτηση μου ως μέλος του.

Η καταφατική απάντησή μου έδωσε απροσμέτρητη χαρά και αισιοδοξία, γιατί αμέσως αισθάνθηκα δυνατή και ικανή για κάθε ορειβατική προσπάθεια.

Είχα το θάρρος -για να μη πω το θράσος- να ζητήσω να λάβω μέρος στην οργανούμενη ανάβαση στις τέσσερις ψηλότερες κορφές του Ολύμπου.

Για να αποφύγουν την κατηγορηματική άρνηση, αλλά και για να μη με αποθαρρύνουν, μου υπέδειξαν ότι θα'πρεπε πρώτα να ανέβω την ψηλότερη κορφή του Παρνασσού, αλλά, για να την ανέβω θα'πρεπε πρώτα να έχω διασχίσει την χαράδρα των Κλειστών της Πάρνηθας με 22 πτώσεις -που τα

λέμε πηγάδια- προσπερνώντας τα «καταρριχητικά».

Όλες οι... δοκιμασίες πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία χωρίς να λείψουν και οι περιπέτειες.

Έτσι το καλοκαίρι του 1930 ανέβηκα όλες τις ψηλές κορφές του Ολύμπου που ήταν ακόμη ληστοκρατούμενος.

Θυμούμαι το Απόσπασμα Χωροφυλακής που συναντήσαμε στην εύκολη κορυφή του Σκολιού, που ήρθε για να μας συμπαρασταθεί. Τι νομίζετε ότι μας είπε ο Αποσπασματάρχης; «Όταν σας είδα στην κορυφή του Μύτικα είπα ούτε και η ψυχή μου μετά θάνατον να βρεθεί εκεί». Αλλά όταν είδε ανάμεσα στους νέους και δυό κοπέλες, την Αμαλία Καλιαμπέτσου και μένα, έμεινε άναυδος.

Είμαστε οι πρώτες Ελληνίδες που πατήσαμε τις κορφές του ψηλότερου βουνού της Ελλάδας. Αν με ρωτούσατε τότε πως αισθάνομαι μετά την κατάκτηση του θα σας απαντούσα «ψηλή δυό μέτρα».

Η άλλη πρώτη επίσης ελληνική γυναίκα κατάκτηση ήταν το ανέβασμα μου στο «Λευκόν Όρος» των Άλπεων το 1935, που κατά την επιθυμία του Γιάννη τέθηκα επί κεφαλής του σχοινιού. Ήταν μεγάλη ευθύνη γι' αυτόν, αλλά και μεγάλη ικανοποίηση για μένα.

Οι προηγούμενοι ξένοι αλпинιστές που συναντήσαμε στην κορυφή, μόλις με αντίκρυσαν πρώτη στο σχοινί με συνεχάρησαν και μας ρώτησαν με ενδιαφέρον από ποια χώρα προερχόμαστε. Με δέος άκουσαν την καταγωγή μας και θέλησαν να μάθουν πως αισθανόμουν γι' αυτό μου το επίτευγμα. Τους απάντησα αυθόρμητα: «Με μεγάλη συγκατάβαση... ΘΕΟΣ».

Μας πρόσφεραν σαμπάνια και μεις ξηρούς καρπούς.

2. Η πρώτη εμπειρία μου σε σπήλαιο.

Σε κάποια Κυριακάτικη εκδρομή που είχε οργανώσει ο Φ.Σ. «Παν» ανάβαση στο Πάνιον όρος — περιοχή Κερατέας— και σε συνέχεια επίσκεψη του σπηλαίου «Πανός» στο ίδιο βουνό, έλαβα κι εγώ μέρος.

Όταν φθάσαμε στην είσοδο του σπηλαίου, ο αρχηγός της εκδρομής μου είπε: «Εσύ θα μείνεις έξω από το σπήλαιο όση ώρα θα είμαστε εμείς μέσα». Εγώ συμμορφώθηκα. Αλλά, όταν έμεινα μόνη σκέφθηκα, γιατί αυτοί μπορούν και εγώ δεν μπορώ; Αμέσως αποφάσισα να μπω μόνη μου στο σπήλαιο αλλά με κάποιο δέος για το άγνωστο περιβάλλον που θα συναντούσα.

Είδα για πρώτη φορά στολισμό σπηλαίου και έμεινα εκστατική. Είδα την ομάδα που προπορεύονταν με φώτα-εγώ δεν είχα-και την ακολούθησα από κάποια απόσταση για να μη γίνω αντιληπτή. Είδα να δένουν σχοινί σε κάποια στερεά βάση και με τη βοήθεια του να κατεβαίνουν σε απότομο άγνωστο βάθος. Μόλις κατέβηκε και ο τελευταίος φθάνω στο χείλος του βαράθρου και με τον ίδιο τρόπο κατέβηκα, και εγώ με μεγάλη ευκολία. Το βάθος ήταν 6 μέτρα.

*Ιούλιος 1935 Mont Blanc, Άλπεις.
Η Άννα Πετροχείλου στο πέρασμα σχισμής του παγετώνα.*

Όταν με είδαν ανάμεσα τους με ρώτησαν με απορία, πως βρέθηκα εκεί; απάντησα αφελέστατα. Όπως βρεθήκατε και σεις...

Η ανάβαση έγινε με τον ίδιο τρόπο χωρίς καμιά δυσκολία.

Αυτό έγινε-αφορμή να μου επιτρέψουν να ακολουθήσω την ομάδα σε ολόκληρο το σπήλαιο.

Ο θαυμασμός μου για το πρωτόφαντο για μένα στολισμό του, έγινε αφορμή να δηλώνω συμμετοχή σε κάθε εκδρομή που περιελάμβανε επίσκεψη σπηλαίου τόσο από τον Φ.Σ. «Παν», όσο και από τον Ορειβατικό Σύνδεσμο, που είχα γίνει μέλος.

Νιόπαντρη ακολούθησα το Γιάννη στο Παρίσι, που πήγε για ανώτερες σπουδές επί τρία χρόνια, ύστερα από επιτυχία του σε διαγωνισμό που είχε προκηρύξει το Υπουργείο Παιδείας.

Σ' όλο αυτό το χρονικό διάστημα παρακολούθησα πλάι του όλα τα σπηλαιολογικά μαθήματα - θεωρητικά και πρακτικά - με αποτέλεσμα να θεωρούμαι από τον Γιάννη η πιο στενή συνεργάτιδα του σ' όλα τα χρόνια της ζωής του.

Το 1949 αρκετοί Γάλλοι επιστήμονες οργάνωσαν Διεθνή Σπηλαιολογική Συγκέντρωση στη Βαλάνς της Γαλλίας, στην οποία έλαβαν μέρος 8 ευρωπαϊκά κράτη.

Ο Φ. Σ. «Παν» που προσκλήθηκε ανέθεσε την εκπροσώπηση του στο Γιάννη Πετρόχειλο, όπως επίσης, και το επίσημο κράτος δια του Υπουργείου Παιδείας.

Έτσι οργανώθηκε η πρώτη οκταμελής Διεθνής Σπηλαιολογική Επιτροπή με σκοπό την οργάνωση Διεθνών Σπηλαιολογικών Συνεδρίων, κάθε 4 χρόνια, σε διάφορα κράτη μέλη του.

Το πρώτο Διεθνές Σπηλαιολογικό Συνέδριο προγραμματίστηκε στο Παρίσι το 1953. Σ' αυτό η ελληνική αντιπροσωπεία -Γιάννης και Άννα Πετροχείλου - παρουσίασε μεγάλη σπηλαιολογική δραστηριότητα, και το σπουδαιότερο, την ίδρυση της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας (Ε.Σ.Ε.), της οποίας τα πρώτα ιδρυτικά μέλη προέρχονταν από το δυναμικό του Φ. Σ. «Παν». Έτσι ο «Παν» θεωρείται το λίκνο της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας.

Στα 43 χρόνια, της η Ε.Σ.Ε. έδωσε πάρα πολλά, τόσο στην επιστήμη όσο και στην εθνική οικονομία με αποτέλεσμα να έχει αναγνωρισθεί διεθνώς ως μια από τις αξιολογότερες σπηλαιολογικές οργανώσεις του κόσμου και μια από τις τρεις χώρες όλου του κόσμου, που δεν απουσίασαν από κανένα Διεθνές Σπηλαιολογικό Συνέδριο. Τα άλλα δύο είναι η Γαλλία και η Αυστρία.

Ακόμη είναι η Ε.Σ.Ε. ιδρυτικό μέλος της Διεθνούς Ένωσης Σπηλαιολογίας (U.I.S.) και της Ευρωπαϊκής Σπηλαιολογικής Ομοσπονδίας της ΕΟΚ. Για το εθνικής σημασίας έργο της η «Ακαδημία Αθηνών» της απένειμε το βραβείο της (1986).

Δίκαια λοιπόν ο πρωτοπόρος Φ. Σ. «Παν» θα πρέπει να αισθάνεται υπερήφανος γι' αυτά τα λίγα από τα πολλά επιτεύγματα του που αναφέραμε, και κατά κύριο λόγο, το τελευταίο και ανεπανάληπτο που είναι η Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία. Εμπνευστές της τα τέσσερα μέλη του: Ι. Πετρόχειλος, Άννα Πετροχείλου, Α. Χαρολίδης, Γ. Μοντεσάντος.

Ακόμη είναι άξιος συγχαρητηρίων, για την έμπνευση της οργάνωσης της σημερινής εορταστικής εκδήλωσης στο Κτήμα του, με σκοπό να τιμήσει όλα τα ιδρυτικά μέλη της Ε.Σ.Ε. και μέλη του.

Εκφράζω τα θερμά συγχαρητήρια και ευχαριστίες τόσο της Ε.Σ.Ε, όσο και τα δικά μου προσωπικά.

(Δημοσιεύθηκε στο τεύχος 452 Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1993) ♣

Οι Εκδρομές - Οι Εκδηλώσεις μας

Μάιος - Οκτώβριος 2007

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΩΝ-ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

6/5/2007	ΝΑΥΠΛΙΟ
Τουριστική εκδρομή.
Αρχηγός: Άννα Αργυροπούλου.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.	24/6/2007	ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΓΙΟΥ
Φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Αθ.Καραδήμας.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.
13/5/2007	ΦΤΕΡΗ ΑΙΓΙΟΥ
Πεζοπορική-Φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Γιώργος Λουκάς.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.	30/6/2007	ΔΙΡΦΥ-ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΣΑΓΙΟΥ
Πεζοπορική-Φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Θ.Κατσαρός.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.
26-29/5/2007	[Τριήμερο Αγ.Πνεύματος]
ΣΥΡΡΑΚΟ -ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ
Τουριστική - Φυσιολατρική εκδρομή.
Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στα γραφεία μας.	Σεπτ. 2007	ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ
Τουριστική εκδρομή.
Για περισσότερες πληροφορίες και για την ακριβή ημερομηνία επικοινωνήστε με την αρχηγό της εκδρομής Ρούλα Στάγια στο τηλέφωνο: 2106890483.
3/6/2007	ΕΒΡΟΣΤΙΝΑ
Πεζοπορική-φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Νίκος Νικολακάκης.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.	14/10/2007	ΣΕΤΤΑ ΕΥΒΟΙΑΣ
Πεζοπορική-φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Αντωνία Πατσάλη.
Αναχώρηση: 8: 30 π.μ.
10/6/2007	ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟ-ΜΠΑΛΤΣΑ.
Πεζοπορική-Φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Μαρία Καραδήμα.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.	21/10/2007	ΚΥΡΙΑΚΙ-ΑΓΙΑ ΑΝΝΑ.
Πεζοπορική-φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Θ.Σπυρούδης.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.
17/6/2007	ΚΟΡΦΟΣ
Πεζοπορική-φυσιολατρική εκδρομή.
Αρχηγός: Θ.Σπυρούδης.
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.		

Αφετηρία και τέρμα των φυσιολατρικών εκδρομών μας είναι η πλατεία Κλαυθμώνος (στο πίσω μέρος των Αγ. Θεοδώρων).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

20/5/2007	ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ 80 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑ
Στην αίθουσα του Συνδέσμου Αιγυπτιατών Ελλήνων, 3ης Σεπτεμβρίου 56.
Ώρα 7:30 μ.μ.
24/10/2007	Εκδήλωση για την Εθνική Επέτειο της 28ης Οκτωβρίου.
Στα γραφεία μας, ώρα 7:00 μ.μ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

27/05/2007 ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΓΑΛΗΣ (ΔΙΡΦΗ)

Αναχώρηση: 7:30 π.μ.
Βαθμός δυσκολίας: Εύκολη
Αρχηγός: Αυγέρης Τάσος.

23-24/
06/2007

ΟΧΗ (υψ. 1.399)
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.
Βαθμός δυσκολίας: Εύκολη.
Κατάβαση από Φαραγγί Δημοσάρη & κατάληξη στην παραλία Καλιανών για μπάνιο.
Διαμονή: Καταφύγιο & σκηνές.
Αρχηγοί: Τσίκας Ηλίας, Χατζηαργύρης Νάσος.

20-22/
07/2007

ΦΑΡΑΓΓΙ ΕΝΙΠΕΑ-ΚΑΓΙΑΚ ΣΤΟΝ ΠΗΝΕΙΟ
Αναχώρηση: Παρασκευή 7:30 μ.μ.
Βαθμός δυσκολίας: Εύκολη.
Διαμονή: Δωμάτια & κάμπινγκ στο παραλιακό χωριό Στόμιο κάτω από τον Κίσσαβο.
Αρχηγοί: Ξενιώτης Γιώργος, Αλαφιώτης Αντώνης.

21-23/
09/2007

ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΑΝΔΡΟΥ
Αναχώρηση: Παρασκευή απόγευμα από Ραφήνα.
Βαθμός δυσκολίας: Εύκολη.
Διαμονή: Χώρα.
Αρχηγοί: Ξενιώτης Γιώργος, Αλαφιώτης Αντώνης.

14/10/2007

ΦΑΡΑΓΓΙ ΑΣΩΠΟΥ-Μονοπάτι Σιδηροδρομικών
Αναχώρηση: 7:00 π.μ.
Βαθμός δυσκολίας: Εύκολη.
Αρχηγός: Αυγέρης Τάσος.

27-28/
10/2007

ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ (υψ. 2224)
Αναχώρηση: 7:30 π.μ.
Βαθμός δυσκολίας: Δύσκολη.
Διαμονή: Ανάβαση από το χωριό Μίχας διανυκτέρευση σε σκηνές, Κυριακή ανάβαση στην κορυφή Ωλενός.
Αρχηγοί: Τσιρδήμος Θωδωρής, Παπαντωνίου Μαρία.

10-11/
11/2007

ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΟΞΙΑ (υψ. 1.923)
Αναχώρηση: 7:30 π.μ.
Βαθμός δυσκολίας: Μέτρια.

Διαμονή: Καταφύγιο.
Αρχηγοί: Αγγελοπούλου Δήμητρα, Βασιλοπούλου Φιλιά.

24-25/
11/2007

ΟΛΙΓΥΡΤΟΣ (υψ. 1.934)
Αναχώρηση: 8:00 π.μ.
Βαθμός δυσκολίας: Μέτρια.
Διαμονή: Καταφύγιο Κεφαλάρι.
Αρχηγός: Κουτσελίνης Βαγγέλης, Ξενιώτης Γιώργος.

02.12.2007

ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΗ ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ
Αρχηγοί: Τσιρδήμος Θωδωρής, Χρυσοστόμου Κώστας.
Λεπτομέρειες στο site του συλλόγου.

09/12/2007

ΠΑΡΝΗΘΑ
Βαθμός δυσκολίας: Εύκολη.
Διαδρομή: Αϊ Γιώργης – Σπήλαιο Πανός - Χασιά.
Αρχηγός: Αυγέρης Τάσος.
Λεπτομέρειες στο site του συλλόγου.

22-26/
12/2007

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΕΡΚΙΝΗ
Αρχηγοί: Ξενιώτης Γιώργος, Αλαφιώτης Αντώνης, Μπαξεβανάκη Νιόβη.
Λεπτομέρειες στο site του συλλόγου.

ΑΡΧΗΓΟΙ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

Αγγελοπούλου Δήμητρα	6977074359
Αλαφιώτης Αντώνης	6977242014
Αυγέρης Τάσος	6932162826
Βασιλοπούλου Φιλιά	6978335918
Κουτσελίνης Βαγγέλης	6977539794
Μάνδαλος Κώστας	6974875443
Μπαξεβανάκη Νιόβη	6944717211
Ξενιώτης Γιώργος	6942846353
Παπαντωνίου Μαρία	6947321483
Τσίκας Ηλίας	6973472281
Τσιρδήμος Θωδωρής	6944363785
Χρυσοστόμου Κώστας	6972333487

Αφετηρία και τέρμα των ορειβατικών εκδρομών είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο (Πατησίων & Βασ. Ηρακλείου).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ ΚΤΗΜΑ ΣΤΟ ΜΑΤΙ

Φέρεται σε γνώση των μελών του Συνδέσμου ότι για τη χρήση των οικίσκων και των λοιπών χώρων για την καλοκαιρινή περίοδο του 2007, ύστερα από απόφαση του Δ.Σ θα ισχύουν τα ακόλουθα:

- ❶ Έναρξη περιόδου ορίστηκε η 1/7/2007 και λήξη η 2/9/2007.
- ❷ Υποβολή αιτήσεων από τους ενδιαφερομένους μέχρι 8/6/2007. Συγχρόνως με την αίτηση θα προκαταβληθεί και το 1/3 του ποσού συμμετοχής στα έξοδα του κτήματος.
- ❸ Η κλήρωση των οικίσκων θα γίνει την 13/6 και ώρα 7 μ.μ.
- ❹ Οικονομικοί όροι

→ **Για τους οικίσκους:**

- α) Για ένα μήνα 400 ευρώ
- β) Για μια ημέρα 15 ευρώ

→ **Για τους δυο μικρούς οικίσκους:**

- α) Για ένα μήνα 160 ευρώ.
- β) Για μια μέρα 6 ευρώ.

- Επιβάρυνση για κάθε άτομο πάνω από 4 σε κάθε οικίσκο 1,5 ευρώ την ημέρα.
- Έκπτωση για χρήση των παραπάνω από ένα άτομο 20%.
- Έκπτωση για παραμονή όλη την περίοδο 10% εφόσον υπάρχουν κενοί οικίσκοι.

→ **Για τον ξενώνα και φιλοξενία ατόμων:**

- Δημέρευτρα: 2 ευρώ.
- Διανυκτέρευτρα: 5 ευρώ.

Όσοι από τους ενδιαφερόμενους δεν έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον 19 εκδρομές κατ' άτομο (ζεύγος $2 \times 8 = 16$) θα υπάρξει επιβάρυνση για τους οικίσκους 0,15 ευρώ και για τους μικρούς οικίσκους 0,10 ευρώ για κάθε λιγότερη εκδρομή.

Από την επιβάρυνση αυτή εξαιρούνται παλαιά στελέχη του Πάνα που αδυνατούν να πραγματοποιήσουν εκδρομές και όσα κρίνει το Δ.Σ. ότι δεν πρέπει να επιβαρυνθούν.

- Τα γραφεία μας είναι ανοιχτά Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή για τις συμμετοχές σας. Τηλ. 210-8224777, 210-8224351.
- Παρακαλούμε δηλώνετε έγκαιρα συμμετοχή ώστε να είναι δυνατή η καλύτερη οργάνωση της εκδρομής. Στις πολυήμερες εκδρομές κατά τη δήλωση απαιτείται προκαταβολή. Το πρόγραμμα κάθε εκδρομής μπορεί να τροποποιηθεί από τον αρχηγό σε περίπτωση ανάγκης.

1927-2007

80

ΧΡΟΝΙΑ